هەرێمی کوردستانی عێراق
ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستانی عێراق

ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق

پرۆتۆکۆلەکان

٣٠

سالی/٢٠٠٢ ـ بەرگی سی

چاپی یەکەم ٢٠٠٢

پێڕست:

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی دەسپێک ـ دووشەممە ٢٠٠٢/٣/٢٥ ل٥

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە یەک ـ سێ شەممە ٢٠٠٢/٣/٢٦ ل١٩

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە دوو ـ چوار شەممە ٢٠٠٢/٣/٢٧ ل٢٩

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە سێ ـ چوارشەممە ٢٠٠٢/٤/٣ ل٦٣

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە چوار ـ پێنج شەممە ٢٠٠٢/٤/٤ ل٨٦

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە پێنج ـ سێ شەممە ٢٠٠٢/٤/٩ ل ١٢١

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە شەش ـ چوار شەممە ٢٠٠٢/٤/١٠ ل١٥٨

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە حەوت ـ یەک شەممە ٢٠٠٢/٤/١٤ ل١٨٧

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە هەشت ـ دوو شەممە ٢٠٠٢/٤/١٥ ل٢٢٠

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە نۆ ـ سێ شەممە ٢٠٠٢/٤/١٦ ل٢٧٨

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە دە ـ دووشەممە ٢٠٠٢/٤/٢٢ ل٣٢٢

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە یازدە ـ چوارشەممە ٢٠٠٢/٤/٢٤ ل٣٤٨

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە دوازدە ـ دووشەممە ٢٠٠٢/٤/٢٩ ل٤١٦

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە سیازدە ـ دووشەممە ٢٠٠٢/٥/٦ ل٤٥٩

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە چواردە ـ سێ شەممە ٢٠٠٢/٥/٧ ل٥٢٠

الاوقاف والشؤون الاسلامية.
٢ ـ لايعمل بأي نص يتعارض واحكام هذا القرار.
٣ ـ على وزير الاوقاف والشؤون الاسلامية تنفيذ احكام هذا القرار.
٤ ـ ينفذ هذا القرار من تاريخ نشره في جريدة وقائع كوردستان.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، ئەم پرۆژەیە ئاراستەی لیژنەی یاسایی و لیژنەی ئەوقاف و لیژنەی دارایی دەکەین.
خاڵی سێیەم: خوێندنەوەی پرۆژەی هەموار کردنی یاسای سەندیکای پارێزەران.
بەڕێز شیروان ناصح حیدری:
بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.
رئاسة مجلس الوزراء
قرار
استناداً الى أحكام الفقرة (١) من المادة (٥٦) من القانون رقم (١) لسنة ١٩٩٢ المعدل وبناءا على ما عرضه وزير العدل ووافق عليه مجلس الوزراء، قرر المجلس الوطني لكوردستان العراق بجلسته المنعقدة بتاريخ / /٢٠٠١ اصدار القانون الاتي:
قانون التعديل الاول لقانون المحاماة لاقليم كوردستان
رقم (١٧) لسنة ١٩٩٩
المادة الاولى:
تعدل الفقرتان اولا و ثانيا من المادة الثالثة عشرة من القانون وتقرأ كالاتي:
اولا/ لا يسجل المحامي في الجدول اذا لم يدفع بدل الاشتراك والرسوم المقررة خلال شهر كانون الثاني من كل سنة ويعاد تسجيله مجددا في حالة دفعه لها مع اضافة (٥٠٪) خمسين بالمائة من البدل المستحق بعد مضي المدة المذكورة.
ثانيا/ اذا تخلف المحامي بدون عذر مشروع عن دفع بدل الاشتراك والرسوم المقررة لسنتين متتاليتين يعتبر اسمه مستبعدا من السجل ولا تعد هذه المدة مقضية في المحاماة ولا تحتسب لغرض القدم فيها وفي حالة رغبته في العودة للمحاماة عليه ان يقدم طلبا لاعادة تسجيله مجددا مع مراعاة الشروط الواردة في المواد (٤,٦,٧) من هذا القانون.
المادة الثانية:
تعدل الفقرة اولاً من المادة الرابعة عشرة من القانون وتقرأ كالاتي:
اولا/ لا يجوز لمن استبعد اسمه من السجل ان يمارس أي عمل من اعمال المحاماة الا بعد اعادة تسجيله مجددا.
المادة الثالثة:
تلغى المادة الخامسة عشرة من القانون ويحل محلها مايلي:

اولا/ يكون رسم التسجيل في الجدول كالاتي:
١ - (٤٥٠) اربعمائة وخمسون دينارا لمن تجاوز عمره الاربعين سنة ومضى على حصوله على شهادة البكالوريوس في القانون أو ما يعادلها اكثر من ثلاث سنوات.
٢ - (٢٥٠) مائتان وخمسون دينارا لمن سبق ان مارس القضاء أو تدريس العلوم القانونية أو شغل وظيفة رئيس الادعاء العام أو المدعي العام أو مستشار قانوني في دوائر الاقليم مدة لا تقل عن ثلاث سنوات مستمرة ولمن سبق وان شغل وظيفة نائب المدعي العام مدة لاتقل عن خمس سنوات مستمرة.
٣ - (٢٠٠) مائتا دينار لمن لم يتجاوز الاربعين من العمر ولم تمض على نيله شهادة بكالوريوس في القانون أو ما يعادلها مدة ثلاث سنوات و كذلك لمن له ممارسة في المحاماة مدة لا تزيد على ثلاث سنوات.
٤ - (٥٠٠)خمسمائة دينار لمن سبق استبعاد اسمه حكما من الجدول.
ثانيا/ يكون رسم توسيع الصلاحية (رسم التدرج) كالاتي:
١ - (١٠٠) مائة دينار من متمرن الى ممارس.
٢ - (٢٠٠) مائتا دينار من ممارس الى مستشار.
ثالثا/ يكون بدل الاشتراك السنوي كالاتي:
١ - (٥٠) خمسون ديناراً للمحامي المتمرن.
٢ - (١٠٠) مائة دينار للمحامي الممارس.
٣ - (١٥٠) مائة وخمسون دينار للمحامي المستشار.
رابعا/ يكون رسم التأمين الصحي (١٠) عشرة دنانير سنويا.
المادة الرابعة:
اولا/ يضاف النص الاتي الى الفقرة (ثالثا) من المادة (١٦) من القانون ويصبح تسلسله (٥):
٥ - التعاقد بصفة مشاور قانوني لدائرة رسمية أو شبه رسمية واحدة أو مصرف واحد على ان يقتصر عمله ابداء المشورة القانونية دون ان يكون له الحق في التوكل عن تلك الجهة في الدعاوي التي تقام من قبلها أو عليها.
ثانيا/ تضاف الفقرة التالية الى المادة (١٦) من القانون وتكون الفقرة (رابعا):
رابعا/ تحتسب مدة الخدمة في المحاكم والادعاء العام أو مديرية الحقوق في احدى دوائر الاقليم أو التدريس في كلية القانون التالية لنيل شهادة بكالوريوس في القانون أو ما يعادلها لاغراض التدرج المنصوص عليه في الفقرة من هذه المادة.
المادة الخامسة:
تلغى المادة (١٩) من القانون ويحل محلها مايأتي:
اولا/ لا يجوز لغير المحامي المسجل في الجدول إبداء المشورة القانونية أو التوكل عن الغير

للادعاء بالحقوق والدفاع عنها امام المحاكم والجهات التحقيقية أو الفصل في المنازعات بأستثناء مايلي:

١ ـ للمتقاضين في الدعاوى المتعلقة بالاصلاح الزراعي والتسوية والاحوال الشخصية والاحوال المدنية ان يوكلوا عنهم فيها ازواجهم واصهارهم واقاربهم حتى الدرجة الرابعة ولمن ينوب عن غيره حسب ولاية أو وصاية أو قيمومة أو تولية هذا الحق أيضاً.

٢ ـ للوزير المختص أو رئيس الجهة غير المرتبطة بوزارة ان ينيبا احد الموظفين الحاصلين على شهادة بكالوريوس في القانون أو ما يعادلها بوكالة مصدقة منهما في الدعاوي التي لا تزيد قيمتها عن (١٠٠) مائة الف دينار.

ثانيا/ تؤلف لجنة لتوزيع الدعاوي الحكومية من ثلاثة اعضاء أحدهم يمثل وزارة المالية والاقتصاد وتنتدبه من بين موظفيها الحاصلين على شهادة بكالوريوس في القانون والثاني يمثل نقابة المحامين التي تنتدبه من بين المحامين المستشارين اما العضو الثالث فتنتدبه الدائرة التي تروم التوكيل عنها في كل دعوى على حدة.

ثالثا/ توزع الدعاوي التي تروم الدوائر الرسمية أو شبه الرسمية توكيل محام فيها للدفاع عن حقوقها من قبل اللجنة المذكورة حصرا.

المادة السادسة:

تلغى المادة (٢٠) من القانون ويحل محلها ماياتي:

اولا/ للمحامي ان يسلك الطريقة المشروعة التي يراها مناسبة في الدفاع عن موكله ولايكون مسؤولا عما يورده في عريضة الدعوى أو مرافعاته الشفهية والتحريرية مما يستلزمه حق الدفاع.

ثانيا/ يجب ان ينال المحامي من المحاكم والجهات التحقيقية ودوائر الاقليم والمراجع الاخرى الاحترام والاهتمام اللائقين بمركز المحامي وعليها تقديم التسهيلات اللازمة والاصولية التي يتطلبها اداء مهامه ولايجوز اهمال طلباته التحريرية وعلى الجهات المذكورة اعلاه عدا المحاكم و الجهات القضائية البت في طلبات المحامي التحريرية خلال اسبوع واحد من تاريخ تسجيل الطلب لديها وفي حالة عدم البت فيها خلال المدة المذكورة على المحامي اخبار النقابة بذلك.

ثالثا/ على المحاكم والجهات التحقيقية ان تأذن للمحامي بمطالعة إضبارة الدعوى أو الاوراق التحقيقية والاطلاع على كل ماله صلة بالقضية التي يراجع من اجلها قبل التوكل فيها كما وعليها ان تقبل حضوره في التحقيق الابتدائي أو أي جزء اخر يقرره القانون.

رابعا\\/ لا يجوز حجز وبيع كتب المحامي وموجودات مكتبه.

المادة السابعة:

تعدل الفقرة (رابعا) من المادة (٢٥) من القانون وتقرأ كالاتي:

رابعا ـ على الجهات المذكورة في الفقرة اولا اعلاه استقطاع نسبة (١٠٪) من بدل المشورة

القانونية للمحامي وارسال المبلغ الى النقابة لقيده ايرادا لها على ان لاتقل عن (٢٥٠) مائتين وخمسين دينارا سنويا.

المادة الثامنة:

تلغى المادة (٣٥) من القانون ويحل محلها مايلي:

اولا/ تحكم المحكمة ولو بغير طلب على من خسر الدعوى كلا أو جزء باتعاب محاماة عما خسره لخصمه الذي احضر عنه محام ويعتبر من ابطلت الدعوى بناء على طلبه بحكم من خسرها فيما يتعلق باتعاب المحاماة فقط.

ثانيا/ تحكم المحكمة ببدل اتعاب المحاماة على الوجه الاتي:

١ ـ بنسبة (١٠٪) من قيمة المحكوم به على ان لا يزيد على (٥٠٠٠)خمسة الاف دينار.

٢ ـ بنسبة (٥٪) من قيمة بدل الاستملاك على ان لا يزيد على (٣٠٠٠) ثلاثة الاف دينار.

٣ ـ بما لا يقل عن (١٠٠) مائة دينار ولايزيد على (٥٠٠) خمسمائة دينار في دعاوى الاحوال الشخصية والدعاوى غير محددة القيمة وفي الدعاوى الجزائية التي يتم البت فيها بالحق المدني.

ثالثا/ تحكم المحكمة لوكلاء دوائر الاقليم من الموظفين الذين تتم انابتهم في المرافعة وفق الفقرة (اولا ـ ١) من المادة (١٩) من هذا القانون باتعاب تعادل اتعاب المحاماة التي تحكم بها في حالة كسب الدعوى والمنصوص عليها في الفقرة ثانيا أعلاه وتوزع كامل الاتعاب المحكوم بها على الوجه الاتي:

١ ـ (٦٠٪) للموظف الذي ترافع في الدعوى.

٢ ـ (٤٠٪) للعاملين في الدوائر القانونية أو القسم القانوني الحاصلين على شهادة البكالوريوس في القانون أو ما يعادلها.

المادة التاسعة:

تعدل الفقرة (اولا) من المادة (٣٩) من هذا القانون وتقرأ كالاتي:

اولا ـ للمحامي ان يتفق مع موكله بعقد تحريري يصدق عليه النقابة لقاء دفع رسم مقطوع قدره (٢٥) خمسة وعشرون ديناراً.

المادة العاشرة:

تعدل الفقرة (أولاً) من المادة (٤٨) من هذا القانون وتقرأ كالاتي:

اولا ـ تجتمع الهيئة العامة مرة واحد كل ثلاث سنوات اعتبارا من تاريخ الانتخابات.

المادة الحادية عشرة:

تلغى المادة (٧٩) من القانون ويحل محلها مايأتي:

اولا/ يصدر وزير المالية والاقتصاد تعليمات لتحديد اتعاب المحاماة في الدعاوى التي تكون احد دوائر الاقليم طرفا فيها حسب قيمة الدعوى والجهد المبذول فيها وبما لا يتجاوز الحدود

المنصوص عليها في هذا القانون.

ثانيا/ لمجلس النقابة اصدار التعليمات اللازمة لتسهيل تنفيذ احكام هذا القانون.

المادة الثانية عشرة:

على الوزراء المختصين تنفيذ أحكام هذا القانون.

المادة الثالثة عشرة:

ينفذ هذا القانون اعتبارا من تأريخ نشره في جريدة وقائع كوردستان.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئەم پرۆژەیەش ئاراستەی لیژنەی یاسایی و لیژنەی مافی مرۆڤ و لیژنەی دارایی دەكەین، زۆر سوپاسی كاك شێروان دەكەین.

بەڕێزان پێش ئەوەی دەست بەكار بین بۆ خاڵی چوارەم كە ئەویش:

خستنەڕوو و گفتوگۆ كردنەلەسەر بارودۆخ و گۆڕانكارییە ئیقلیمی و نێودەوڵەتییەكان كە تا چ رادەیەكیش كار لە ئایندەی كوردستان و عێراقیش دەكەن، پێش ئەوەی دەست بەو خاڵە بكەین پشوویەكی كورت دەدەین بۆ ماوەی نیو سەعات.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

بەڕێزان بەردەوامین لەسەر كاروباری دانیشتنەكەی ئەمڕۆمان، خاڵی چوارەممان:

خستنەڕوو و گفتوگۆ كردنە لەسەر بارودۆخ و گۆڕانكارییە ئیقلیمی و نێودەوڵەتییەكان كە تا چ رادەیەكیش كار لە ئایندەی كوردستان و عێراقیش دەكەن.

تكا لەو بەڕێزانە دەكەم كە لەم بابەتەوە دەیانەوێ بدوێن دەستیان بەرز بكەنەوە، ناوەكان دەخوێنمەوە، ئەوەی ناوی نەنووسراوە دەستی بەرز بكاتەوە.

ناوەكان ئەم بەڕێزانەن:

١ ـ د. ناصح غفور رمضان.

٢ ـ عبدالخالق محمد رشيد زەنگەنە.

٣ ـ ابراهيم سعيد محمد.

٤ ـ شێخ جعفر علي عبدالعزيز.

٥ ـ د. قاسم محمد قاسم (د. رزگار).

٦ ـ شێخ يحيى محمد عبدالكريم.

٧ ـ سرتيب محمد حسين (سيروان كاكەیی).

٨ ـ حمە علي توفيق ميرزا فتاح.

٩ ـ فاتح محمد امين.

١٠ ـ حميد سليم ميران.

١١ ـ د. ادريس هادی صالح.

هەرێمی کوردستانی عێراق
ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستانی عێراق

ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق

پرۆتۆکۆلەکان

٣١

سالّی/٢٠٠٢ ـ بەرگی سی و یەک

چاپی یەکەم/سالّی ٢٠٠٢

پێرست:

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە پازدە ـ دوو شەممە ٢٠٠٢/٥/١٣ ل٥

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە شازدە ـ یەک شەممە ٢٠٠٢/٥/١٩ ل٥٦

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە حەڤدە ـ سێ شەممە ٢٠٠٢/٥/٢١ ل٦٧

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە حەڤدە ـ چوار شەممە ٢٠٠٢/٥/٢٢ ل٧٠

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە هەژدە ـ دووشەممە ٢٠٠٢/٥/٢٧ ل١١٨

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە نۆزدە ـ سێ شەممە ٢٠٠٢/٥/٢٨ ل ١٧٨

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە بیست ـ سێ شەممە ٢٠٠٢/٦/٤ ل١٩٦

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە بیست و یەک ـ چوار شەممە ٢٠٠٢/٦/٥ ل٢٤٨

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە بیست و دوو ـ سێ شەممە ٢٠٠٢/٦/١٨ ل٢٧٦

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە بیست وسێ ـ چوار شەممە ٢٠٠٢/٦/١٩ ل٣٢٩

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە بیست وچوار ـ دووشەممە ٢٠٠٢/٦/٢٤ ل٣٤٦

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە بیست وپێنج ـ سێ شەممە ٢٠٠٢/٦/٢٥ ل٣٧٨

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە بیست وشەش ـ یەک شەممە ٢٠٠٢/٦/٣٠ ل٤٢٨

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی نائاسایی ژمارە یەک ـ شەممە ٢٠٠٢/٨/١٠ ل٤٦٢

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی نائاسایی ژمارە یەک ـ دووشەممە ٢٠٠٢/٨/١٢ ل٤٦٥

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی نائاسایی ژمارە دوو ـ سێ شەممە ٢٠٠٢/٨/١٣ ل٤٧٣

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی نائاسایی ژمارە سێ ـ پێنج شەممە ٢٠٠٢/١٠/٣ ل٥١١

خالّی دووهەمی بەرنامەی کارمان خستنەروو وگفتوگۆ کردنە لە سەرپرۆژەی هەموارکردنی یاسای پارێزەران کە ئەویش لە لایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە پێشنیارکراوە، تکا لە بەرێز کاکە رەش نەقشبەندی دەکەم با بفەرموێت و، هەروەهائەندامێکی بەرێزی لیژنەی یاسایی و، لیژنەی دارایی و،هەروەها لیژنەی مافی مرۆڤ، پرۆژەکە جارێک خوێندرایتەوە، لە بەرئەوە رای لیژنەکان ئەخوێنیتەوە جارێ، تکایە رای لیژنەی یاسایی.

بەرێز کاکە رەش محمد نقشبندی:

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن.

الى رئاسة مجلس الوطني لكوردستان العراق

م/ راي لجنة

كتابكم المرقم (ك/٢٧) في (٢٠٠٢/٥/٤)الخاص بمشروع قانون التعديل الاول لقانون المحاماة لإقليم كوردستان العراق ذي رقم (١٧)لسنة ١٩٩٩.

اجتمعت اللجنة القانونية بتأريخ يومي ٩و٢٠٠٢/٥/١١ مع ممثلي مجلس نقابة محامي اقليم كوردستان العراق لدراسة ومناقشة المشروع المقترح وبعد تبادل وجهات النظر ايدت بالاجماع المشروع المقدم بعد أخذ الآراء والملاحظات والمقترحات الوراردة أدناة بنظر الاعتبار.

المادة الاولى: ـ إعادة صياغة الفقرة الثانية من المادة الاولى من المشروع كالآتي :

«ثانياً» إذا تخلف المحامي لأي سبب كان عن دفع بدلات الاشتراك والرسوم المقررة لسنتين متتاليين يعتبر اسمه مستبعداً من جدول المحاماة ولا تعتبر هذه المدة مقضية في المحاماة والاقدمية. وفي حالة رغبته في العودة للمحاماة عليه ان يقدم طلباً لاعادة تسجيله مجدداً مع مراعاة الشروط الواردة في المواد (٤و٦و٧) من هذا القانون.

المادة الثانية: إستبدال كلمة (السجل) الوارد في الفقرة اولاً بكلمة (الجدول) فقط.

المادة الرابعة: إعادة صياغة الفقرة ثانياً لتكون كالآتي:

تضاف بند بتسلسل رابعاً الى نهاية المادة السادسة عشرة ويكون كالآتي :

رابعاً ـ تحتسب مدة الخدمة في المحاكم والادعاء العام او مديرية الحقوق في احدى دوائر الاقليم او التدريس في كلية القانون التالية لنيل شهادة البكالوريوس في القانون او ما يعادلهالأغراض التدرج المنصوص عليه في المادة السادسة عشرة من هذا القانون.

المادة الخامسة:ـ

١ـ إلغاء كلمة (التسوية) الواردة بعد عبارة الدعاوي المتعلقة بالاصلاح الزراعي في الفقرة (١) من البند (اولاً) من المشروع. وكذلك إستبدال الدرجة الرابعة من الاقارب الى الدرجة الثانية.

٢ـ جعل قيمة الدعاوي (٢٥) خمسة وعشرون الف دينار بدلاً من (١٠٠) مائة الف دينار الواردة في الفقرة (٢) من البند اولاً من المشروع.

المادة السابعة :ـ
تعديل المبلغ الوارد في الفقرة رابعاً من المادة(٢٥) من القانون الى(٣٠٠) ثلاثمائة ديناراً بدلاً من (٢٥٠) مائتين وخمسين ديناراً تعزيزاً لمالية النقابة حيث يستوفي حالياً ذلك المبلغ.
المادة الثامنة: ـ
تبديل المبلغ الوارد في الفقرة (٣) من ثانياً في هذه المادة بما لا يقل عن (٢٠٠) مائتي دينار ولا يزيد على (١٠٠٠) ألف دينار وكذلك تعديل النسب الورادة في البند (ثالثاً) من هذه المادة لتكون كالآتي :
١ـ ٣٠٪ للموظف الذي ترافع في الدعاوى.
٢ـ ٢٠٪ للعاملين في الدوائر القانونية او القسم القانوني الحاصلين على شهادة البكالوريوس او ما يعادلها.
٣ ـ٥٠٪ يقيد إيراداً نهائياً لخزينة الحكومة.
عليه راجين عرض المشروع وملاحظاتنا على الجلسة البرلمانية للبت فيه.
مع تقديرنا

محمد سعيد احمد يعقوبي
رئيس اللجنة

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:
زۆر سوپاس، رای لیژنەی دارایی تكایە بە وازحی بیخوێنەوە، كاك جمیل .

بەڕێز جمیل عبدی سندی :

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.
المجلس الوطني لكوردستان العراق
كوردستان ـ اربيل
لجنة الشؤن المالية واالاقتصادية
العدد: ج/٨
التأريخ: ٧/٥/٢٠٠٢
السيد رئيس البرلمان المحترم
م/التعديل الأول لقانون المحاماة لاقليم كوردستان
تحيةً واحتراماً
كتابكم المرقم (ك/٢٧)في (٤/٥/٢٠٠٢)
أجتمعت لجنتنا يومي (٥/٥) و(٦/٥/٢٠٠٢)لدراسة ومناقشة مشروع قانون التعديل الأول لقانون المحاماة لاقليم كوردستان العراق رقم(١٧)لسنة (١٩٩٩)وبعد الدراسة والمناقشة ندرج

أدناه توصياتنا بالأغلبية:
١ ـ الديباجة غير موجودة ومن الضروري كتابة الديباجة بصورة صحيحة.
٢ ـ المادة الثالثة: البند أولاً ـ إضافة فقرة (٥)إليها وتقرأ كالأتي:
{٤٠٠دينار لمن تجاوز عمره الاربعين سنة ولم تمض على نيله شهادة بكلوريوس في القانون أو مايعادلها مدة ثلاث سنوات}.
٣ ـ المادة الثالثة: البند رابعاً ـ يقرأ كالآتي:
{يكون رسم التأمين الصحي عشرين ديناراً سنوياً}.
٤ ـ المادة الرابعة: أولاً ـ أن تقرأ الفقرة المضافة وتسلسها {٥}كالأتي:
{التعاقد بصفة مشاور قانوني لدائرة رسمية أو شبه رسمية واحدة او مصرف واحد}
* المادة الرابعة ـ (ثانياً)تضاف الفقرة التالية الى المادة(١٦)من القانون وتكون الفقرة (رابعاً) وتقرأ كالآتي:
{تحتسب مدة الخدمة في المحاكم والإدعاء العام أو مديرية الحقوق في احدى دوائر الأقليم أو التدريس في كلية القانون بعد نيل شهادة بكالوريوس في القانون أو ما يعادلها لأغراض التدرج المنصوص عليه في الفقرتين (أولاً وثانياً) من هذه المادة}.
٥ـ المادة الخامسة: البند(اولاً) فقرة(٢) وتقرأ كالآتي:
لدوائر حكومة الاقليم والقطاع الاشتراكي أن ينيبا أحد الموظفين الحاصلين على شهادة بكالوريوس في القانون أو مايعادلها بوكالة مصدقة منهما في الدعاوي الآتية:
أـ الدعاوي التي تكون إحدى دوائر حكومة الاقليم أو القطاع الاشتراكي طرفاً فيها ولاتزيد قيمتها على (١٠٠٠٠٠) مائة ألف دينار.
ب ـ الدعاوي التي تقام بين دوائر حكومة الاقليم أو القطاع الاشتراكي بعضها على البعض الآخر مهما كانت قيمة الدعوى.
* المادة الخامسة: يلغى البند(ثالثاً) من هذه المادة حيث البند(ثانياً)يفي بالغرض.
٦ـ المادة السادسة: بند(ثالثاً) ـ إضافة عبارة(مالم يؤثر ذلك على سير التحقيق على أن يثبت ذلك كتابة في أوراق الدعوى) بعد عبارة (قبل التوكيل فيها) وتقرأ كالآتي:
على المحاكم والجهات التحقيقية أن تأذن للمحامي بمطالعة إضبارة الدعوى أو الأوراق التحقيقية والاطلاع على كل ما له صلة بالقضية التي يراجع من أجلها قبل التوكيل فيها ما لم يؤثر ذلك على سير التحقيق على أن يثبت ذلك كتابة في أوراق الدعوى.
٧ـ المادة الثامنة: الفقرة(ثالثاً)ـ تقرأ كالآتي:
(تحكم المحكمة لوكلاء دوائر الاقليم من الموظفين الذين تتم إنابتهم في المرافعة وفق الفقرة(اولاً- ٢)من المادة(١٩)من هذا القانون بأتعاب تعادل أتعاب المحاماة التي تحكم بها في حالة كسب الدعوى والمنصوص عليها في الفقرة(ثانيا)أعلاه ويقيد إيراداً للدائرة التي كسبت الدعوى). هذا ولكم الأمر.

مع فائق التقدير

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، رای لیژنەی مافی مرۆڤ تکایە.

بەڕێز عبد الخالق محمد رشید:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بۆ/بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق

بابەت/ڕای لیژنە

نووسراوتان ژمارە ک/٢٧لە بەرواری ٤/٥/٢٠٠٢.

لیژنەکەمان ڕۆژی یەک شەممە، ڕێکەوتی ١٦/٦/٢٠٠٢کۆبوونەوەی خۆی بەست بۆ دراسەت کردنی پرۆژەی یاسای (هەموارکردنی یەکەمی یاسای پارێزەرانی کوردستان ژمارە(١٧)ی ساڵی ١٩٩٩ ، ئەمەی خوارەوە ڕای لیژنەکەمانە:

لەگەڵ ڕێزدا

ماددەی یەکەم: ئێمە لەگەڵ دەقە هەموارکراوەکەین بەبڕگە(١و٢)یەوە.

ماددەی دووەم: ئێمە لەگەڵ دەقە هەموارکراوەکەین.

ماددەی سێ یەم: بەڕای لیژنەکەمان ئەم ماددەیە لە پەیڕەوی ناوخۆی سەندیکاکە بێ چاترە. لەبەر بەرزبوونەوەو دابەزینی نرخی دراو، هەروەها لەدەسەڵاتی کۆنگرە دایە بۆ دیاری کردنی بڕی وەرگیراو بەپێ ی باری گوزەران.

ماددەی چوارەم: ئێمە لەگەڵ دەقە هەموارکراوەکەین بە بڕگە(١و٢)ەوە.

ماددەی پێنجەم: ئێمە لەگەڵ دەقە هەموارکراوەکەین بە هەرسێ (٣)بڕگە کەیەوە.

ماددەی شەشەم: ئێمە لەگەڵ دەقە هەموارکراوەکەین بە هەر(٤)بڕگەکەیەوە.

ماددەی حەوتەم: ئێمە لەگەڵ دەقە هەموارکراوەکەین.

ماددەی هەشتەم: ئێمە لەگەڵ دەقە هەموارکراوەکەین بەهەر(٣)بڕگەکەیەوە.

ماددەی نۆیەم: ئێمە لەگەڵ دەقە هەموارکراوەکەین.

ماددەی دەیەم: ئێمە لەگەڵ دەقە هەموارکراوەکەین.

ماددەی یانزدەهەم: ئێمە لەگەڵ دەقە هەموارکراوەکەین بەهەر (٢)بڕگەکەیەوە.

ماددەی دوازدەهەم: ئێمە لەگەڵ دەقەکەین.

ماددەی سیازدەهەم: ئێمە لەگەڵ دەقە کەین.

لە گەڵ ڕێزماندا

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

جا تکایە مادە بە مادە بخوێندرێتەوە تاکو موناقەشە بکەین.

بەڕێزمحمد سعید احمد یعقوبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بسم اللة الرحمن الرحيم

بأسم الشعب

المجلس الوطني لكوردستان العراق

رقم القرار:

تأريخ القرار:

قرار

إستناداً الى أحكام الفقرة(١) من المادة (٥٦) من القانون رقم(١)لسنة ١٩٩٢المعدل وبناءاً على ما عرضه وزير العدل و وافق عليه مجلس الوزراء، قرر المجلس الوطني لكوردستان العراق بجلسته المنعقدة بتأريخ / / ٢٠٠٢ تشريع القانون الآتي:

قانون التعديل الأول لقانون المحاماة لأقليم كوردستان

رقم(١٧)لسنة ١٩٩٩

المادة الأولى:

تعدل الفقرتان أولاً وثانياً من المادة الثالثة عشرة من القانون وتقرأ كالآتي:

أولاً: لايسجل المحامي في الجدول إذا لم يدفع بدل الإشتراك والرسوم المقررة خلال شهر كانون الثاني من كل سنة ويعاد تسجيله مجدداً في حالة دفعه لها مع إضافة(٥٠٪) خمسين بالمائة من البدل المستحق بعد مضي المدة المذكورة.

ثانياً: إذا تخلف المحامي بدون عذر مشروع عن دفع بدل الإشتراك والرسوم المقررة لسنتين متتاليتين يعتبرإسمه مستبعداً من السجل ولاتعد هذه المدة مقضية في المحاماة ولاتحتسب لغرض القدم فيها وفي حالة رغبته في العودة الى المحاماة عليه أن يقدم طلباً لإعادة تسجيله مجدداً مع مراعاة الشروط الواردة في المواد(٤، ٦، ٧) من هذا القانون.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، تێبینی لیژنەی یاسایی لە سەری.

بەڕێز کاکە ڕەش نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەراستی بە تێبینیەکانی ئێمە وادیارە بەنیسبەت فەقەرە یەک،کەوتیە چونکە ئیشارەتمان پێ دابوو، فەقەرە یەک پێویستی بە تەعدیل نییە،ئەوەی کە لە قانونە ئەسلیەکەی هاتووە، بە رای ئێمە.

فەقەرە دوو، تەنیا ئەوەیە کەلیمەی (مستبعدا من السجل) بکرێتە (جدول) چونکە سجل نییە، (جدول) ئی نیقابەی موحامیین لەبەر ئەوە فەقەرەی یەک لە ئەساسەوە لە قانونەکەی باش هاتووە(لا یسجل المحامی فی الجدول اذا لم یدفع الاشتراک)الجدول سالآنە نییە، جەدوەل دروست دەکرێ و ئیستبعاد دەکرێ دوو بارە رێک دەخرێ، بەس بەنیسبەت ئەو کەسانەی تازە بن. بەینەما مەسەلە مەسەلەی قائیمەیە سەنەویەن قائیمە دروست دەکرێ بەگوێرەی ئەو قائیمەیە دەچێتە ناو جەدوەل، لە بەر ئەوەی فەقەرە یەکەکە پێویستی بە تەعدیل نییە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، لیژنەی دارایی.

بەڕێز جمیل عبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەم لگەڵ نەصێ مادێنە، یەعنی تەعدیل، چونکە سجلی موحامات هەیە راستە جەدوەل سالآنە دەردەچێتن، بەلام وەختی موحامی تەسجیل ئەکاتن لە سجل تەسجیل ئەبێتن وژمارەی وەردەگریتن لە بەرئەوە ئێمەی لەگەل نەصی ئەو تەعدیلەین لە مەشروعەکە هاتووە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، لیژنەی مافی مرۆڤ.

بەڕێز عبد الخالق محمد رشید:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە لەگەل دەقی هەموارکراوەکەین بە بڕگەی یەک ودووەوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، ئەو بەڕێزانەی تێبینیان هەیە، تکایە دەستیان بەرز بکەنەوە، بەڕێز کاک شێروان حەیدەری فەرموو.

بەڕێز شیروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من لەگەڵ رای برای بەڕێزم کاکە رەشم، چونکە کە دەڵێی (جدول) ئۆتۆماتیکیەن لە سجل ناوی نامینێ ئیستبعاد دەکرێ، ئیستبعادیش عادەتەن دوو حالەتە، یان ئەوەتە تەوزیف دەبیتن یان ئەوەتەیە دوو ساڵ رسوم وئیشتراکی خۆی نادا، لەگەڵ رێزماندا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

یەعنی (سجل) بکرێ بە (جدول)، هیچ تێبینی تر هەیە، کاک امین فەرموو.

بەڕێزمحمد امین مولودامین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

قرر المجلس الوطني لكوردستان العراق بجلسته المنعقدة بتأريخ (٢٠٠١)، نوسراوە کە ئەگەر بکرێ بە (٢٠٠٢) لە گەڵ ڕێزماندا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دیباجەکەیان هەمووی گۆڕی، دیباجەکە هەمووی تەواو نییە، دیباجەکە ئی تەشریع نییە ئی ئیسدارە، بەڕێز کاک نەمر فەرموو.

بەڕێز نمر کچو هسام/ وەزیری هەرێم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

کلمە(السجل)تەبعەن بە حوکمی (جدول) جەدوەلیش دەبێ فەقەرەکی ئزافەبکرێ(اینما ورد فی هذا القانون)، چونکە(سجل) لە زۆر جێگا هاتووە. سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

یەعنی سجلەکان ئەگەر کرا بکرێ بە (جدول).

بەڕێز نمرکچو هسام /وەزیری هەرێم:

بەڵێ، سجلەکە بکرێ بە (جدول) لە زۆر جێگا هاتووە لە زۆر مەواد هاتووە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سجل هاتووە، فەرموو کاک شێروان.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە قائیمەی سەنەویمان هەیەوجەدوەلیمان هەیە، قائیمەی سەنەوی ئەوەیەکە ئەو ساڵی کە تەسدید دەکا لە زمنی قائیمەی سەنەویە، بەڵام (جدول)ئەوەیە مەسەلەی ئیستبعادە یەعنی مومارەسەی میهنەی موحامات ناک، شەرت نییە لە هەرجێ سجل هاتبێ ببێتە (جدول)، (جدول) ئەحکامی خۆی هەیە سجلیش ئەحکامی خۆی هەیە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

جا بەپێی هەر ماددەیەک سەیری ئەکەی.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڵێ، بە پێی ماددە سەیری دەکەین، ئەگەر بوو تەعدیل دەکەین، دیارە بە پێش چاومان نەکەوتووە، ئەگینا تەعدیلمان دەکرد.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هیچ ئیعتیراز هەیە لەسەر ئەو سجلەی ئێستا بکەین بە جەدوەل، ئیعتیراز نییە، کاک جەمیل فەرموو.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

تا ناوی لە سجلە مانای محامییە، جەدوەل ڕاستە بۆ مومارسە لەبەر ئەوە سجل ناحیەی قانونی زۆر قەوی ترە لێرە وەختی ئیستبعاد دەکرێن لە سجل مانای ئەو کاتە پارێزەر نییە، بەلام کەی دەچێتە ناو جەدوەل تا ئیشتراکی ساڵانە ئەداتن لەبەر ئەوە ئیستبعاد لە سجل زۆر زۆر قەوی ترە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز کاکەرەش نەقشبەندی فەرموو.

بەڕێز کاکەرەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوە عورفێکی موتەبعە لە نەقابەی موحامین ۱۰۰ ساڵە جەدوەلی موحامین، لەبەر ئەوە من لە سەرۆکی لیژنەی دارایی ناگرم کە باسی ئەو بابەتەی دەکات ئەو تەسەوری وایە بابەتی سجلاتی ترە تەوسیقی سجلاتە هی دەوائر سجلاتی حسابی و...هتد. وانییە جەدوەلی موحامین ساڵانە ئیعلان دەکرێت جەدوەلی موحامین لە هەموو دونیا ئیعلان دەکرێت مەسەلە مەسەلەیەکی میهەنییە خەڵک ئیستبعاد دەکرێت ساڵانە لە جەدوەل دێتە دەرێ کە قائیمەکەیان دروست کرد بە تەجدید و شێوازێکی نوێ، قائیمەکە دەچێت نەقلی جەدوەل دەکرێن ئەوی تازە بێ ئەوەی ئیستبعاد بکرێت لە جەدوەل دێتە دەرێ کە ئیعلان کرا لە جەدوەل دانییە ئەو موحامییە حەقی مومارەسەی موحاماتی نییە ئەگەر ئیعلان کراوە ناوی ئیستبعاد کرایە لە جەدوەلی نەقابەی موحامین. لەبەر ئەوە مەسەلە مەسەلەیەکی میهەنییە مەسەلە مەسەلەیەکی حیسابی نییە سجل گرنگترە ترەو جەدوەل گرینگە، شتەکە موتەبەعە کە جەدوەل جەدوەلی موحامینە ساڵانە ئیعلان دەکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک شێروان حەیدەری فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەگەڵ هەموو قسەکانی برای بەڕێزم کاک کاکەرەشین، مەسەلەی جەدوەل ئەوە نموزەجم لەوێ

داناوە، جەدوەل ئەو پارێزەرەی کە حەقی مومارەسەی پارێزەراتی هەیە ناوی لەو جەدوەلە دەنوسرێ و تەوزیع دەکرێتە سەر دەوائری قەزائی لەسەر هەموو هەرێم کە ئەوانە حەقی مومارەسەی پارێزەرایەتیان هەیە، ئەوەی ئیستبعاد کراوە حەقی نییە. سجل لەوانەی سالەک تجدید دەکات دوادەکەویت سالی دووەم تجدید ناکات بەلام هەر پارێزەر دەمینێتەوە بەلام ئەوە مەسەلەی جەدوەل حەددەکە بەینی ئەو کەسەی کە حەقی مومارەساتی پارێزەرایەتی هەیە و بەینی ئەو کەسەی کە حەقی مومارەساتی پارێزەرایەتی نییە، ئەوەیە مەوزوعەکە مانای سجل شتێکی جیاوازە و، قائیمەی سالانەش شتێکی ترە مانای جەدوەل شتێکی جیاوازەو قائیمەی سالانەش شتێکی ترە، لەگەڵ ڕێزمان.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو کاک جەمیل.

بەڕێز جمیل عبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئاشکرایە مانای لە جەدوەلیش نامێنێت چونکە پارەی خۆی نەداوە لە جەدوەلەکە مومارەسە ناکاتن بەلام لە سجلەکە دەمێنێت هەربە پارێزەر بەلام مومارەسەی کارەکەی ناکاتن، لێرە دەڵێتن بۆی حساب نییە کە پارێزەر مادەم حسابیش نییە دەبێت لە سجل ئیستبعاد بکرێتن نەک تەنها لە جەدوەل، چونکە بەم شێوەیەی کە بەڕێز کاک شێروان فەرمووی هەر ماوە موسەجل وەک پارێزەر باشە ئەگەر بمێنێت موسەجل و پارێزەر لە سجل مانای خدمەکەش دەبێتن مەقضی و حال تەواوە، لەبەر ئەوە دەبێت لە سجل ئیستبعاد بکرێتن نەک تەنها لە جەدوەل، جەدوەل ئەوە سالانە کاک شێروان دروستی دەکاتن ئەوە شتێکی ترە دەبێت لە سجل ئیستبعاد بکرێتن نابێتە پارێزەر، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو کاک فەرسەت.

بەڕێز فرست احمد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەک پارێزەرێک با ئێمەش قسان بکەین سجل شتێکی مێژووییە ئەوەی یەک ڕۆژیش پارێزەرایەتی بکات ناوی لە سجل تۆمار دەکرێت و ئەمینێت هەتا ئەگەر بۆ ماوەی یەک ڕۆژیش پارێزەرایەتی بکات پاش ئەوە هەموو حەیاتی خۆی ڕۆژی دووەم پارێزەرایەتی نەکات ناوی لە سجل ئەمێنێت وەک پارێزەر، جەدوەل سالانەیە ئەوانە ناویان لە جەدوەل تۆمار دەکرێت ئەوەی حەقیان هەبێت سالانەی مومارەسەی پارێزەرایەتی بکات، سالانە ئیشتراکی خۆی داو دوو ساڵ زیاتر ئیمتناعی نەکرد بۆ نوێکردنەوەی ئیشتراکاتی خۆی بکاتن ئیعتیادی هەر سالانە جەدوەلەکە

تازە دەبێت هەر ساڵانە عینوانی موحامی تۆمار دەکرێت و ژمارەی تەلەفۆنەکەی تۆمار دەکرێت هەروەها ناونیشانی مەکتەبی تۆمار دەکرێت ساڵانە تەبعەیەکی تازە دەردەچێت بۆ جەدوەلی موحامین ئەو ناوانەی تێدا حەسر دەبن ئەوی فعلییەن حەقیان هەیە لە ساڵی ٢٠٠٢ موحامات بکات، بەڵام سجل هەر کەسی تەخەروج لە کۆلیژی حقوق بکات ناسنامەی بۆ ڕۆژێک وەربگرێت ناوی دەچێتە ناو سجل و ئەمێنێتن، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک جەمیل هیچ تێبینیت هەیە؟

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەراستی من موقتەنیع نیم، چونکە من دەڵێم ئەوەی نادات دەبێ لە سجلەکەی نەمێنێت وەکو پارێزەر، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا پاش ڕونکردنەوەی بەڕێز سکرتێری پەرلەمان مانیعمان نییە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

مانای بە مەجبوری؟ باشە زەرەری هەیە بۆ پارە؟ بۆ دارایی هیچ زەرەرێکی نییە.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

نەخێر بۆ دارایی زەرەری نییە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوجا ئێمەش ئەڵێین (نان بۆ نانەوا گۆشتیش بۆ قەساب) هەر لیژنەیەک با خەریکی بابەتەکەی خۆی بێت باشترە، لیژنەی یاسایی خەریکی بابەتی یاسایی بێت، لیژنەی دارایی خەریکی بابەتی دارایی بێت، لیژنەی پەروەردە خەریکی بابەتی پەروەردەیی بێت، هەر کەسەو داخیلی ئیختصاصاتی ئەوانی تر نەبێت چاکترە ئیشمان ئاسانتر دەبێت. لیژنەی یاسایی و حکومەت موافقن کە سجلەکە بکرێت بە جەدوەل.

بەڕێز شیروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەکو حکومەت مانع نییە ڕازین.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، کەواتە موقتەرەحەکە وا لێ دەکەین ئەو سجلە دەکەین بە جەدوەل، تکایە جارێکی تر بخوێندرێتەوە تا بیخەینە دەنگدان.

بەڕێز کاک ڕەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لە پێشنیارەکەی ئێمە وا هاتبوو بەڵام وا دیارە لە چاپ دەرنەچووە، بڕگە یەک لە ئەسڵی یاسا ئێستا داوای تەعدیل کراوە پێویست نییە داوای تەعدیل بکرێت، بڕگەکەی خۆی ئاساییە لە یاساکە زۆر زۆر ئیعتیبادییە، تەنها بڕگە دوو کە هاتووە سجل بکرێتە جەدوەل بۆیە زۆر ئاساییە بڕگە دوو تەعدیل بکرێت و بڕگە یەکیش وەکو خۆی بمێنێتەوە، دووی موعەدەل بچێتە بڕگەی دوو ماددەکە زۆر ڕێکوپێک دەبێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

جا ئەم پێشنیارەی خۆتان بخوێنەوە بۆ ئەوەی بیدەین بە دەنگدان؟

بەڕێز محمد سعید احمد یعقوبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الأولى:

تعدل الفقرة ثانياً من المادة الثالثة عشرة من القانون وتقرأ كالآتي:

ثانياً: إذا تخلف المحامي بدون عذر مشروع عن دفع بدل الإشتراك والرسوم المقررة لسنتين متتاليتين يعتبر أسمه مستبعداً من الجدول ولاتعد هذه المدة مقضية في المحاماة ولاتحتسب لغرض القدم فيها وفي حالة رغبته في العودة الى المحاماة عليه أن يقدم طلباً لإعادة تسجيله مجدداً مع مراعاة الشروط الواردة في المواد(٤، ٦، ٧) من هذا القانون.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە ماددەی یەکەم بەم شێوەی خوێندرایەوە پەسەند دەکەن دەستیان بەرزکەنەوە، زۆر سوپاس. ئەو ئەندامە بەڕێزانەی پەسەندی ناکەن دەستیان بەرزکەنەوە، ماددەی یەکەم بەم شێوەیە وەرگیرا کە خوێندرایەوە. ماددەی دووەم تکایە.

بەڕێز محمد سعید احمد یعقوبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الثانية:

تعدل الفقرة أولاً من المادة الرابعة عشرة من القانون وتقرأ كالآتي:

أولاً: لايجوز لمن أستبعد إسمه من السجل أن يمارس أي عمل من أعمال المحاماة إلا بعد إعادة تسجيله مجدداً.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لێژنەی یاسایی هیچ تێبینی لەسەر ئەم ماددەیە هەیە؟

بەڕێز کـــاکـــەرەش مـــحـــمـــد نقـــشـــبندی:

بەڕێـز ســـــــەرۆکـی ئـەنجـــــومـــــەن.

تەنها سجلەکە لێرەش بکرێتە جەدوەل چونکە ئیستبعاد نەکراوە لە سجل، لێرەش پێویستە سجل بکرێتە جەدوەل، زۆر سوپاس.

بەڕێـز ســـــــەرۆکـی ئـەنجـــــومـــــەن:

لیژنەی دارایی تێبینیتان هەیە؟.

بەڕێز جـــــمـــــیل عـــــبـــــدی سندی:

بەڕێـز ســـــــەرۆکـی ئـەنجـــــومـــــەن.

ئێمە لەگەڵ دەقی ماددەکەین، زۆر سوپاس.

بەڕێـز ســـــــەرۆکـی ئـەنجـــــومـــــەن:

بەڕێز کاک عبدالخالق زەنگەنە فەرموو.

بەڕێز عـــبـــدالخـــالق مـــحـــمـــد رشـــیـــد:

بەڕێـز ســـــــەرۆکـی ئـەنجـــــومـــــەن.

ئێمە لەگەڵ دەقە هەموارکراوەکەین لە دوای ئەوەی وشەی سجل بکرێتە جەدوەل، زۆر سوپاس.

بەڕێـز ســـــــەرۆکـی ئـەنجـــــومـــــەن:

هیچ تێبینی هەیە لەسەر ئەم ماددەیە؟ تێبینی نییە ئەیخەینە دەنگدانەوە، تکایە جارێکی تر بیخوێنەوە چونکە سجلەکە کراوە بە جەدوەل.

بەڕێز مـــحـــمـــد ســـعـــیـــد احـــمـــد یعـــقـــوبی:

بەڕێـز ســـــــەرۆکـی ئـەنجـــــومـــــەن.

المادة الثانية:

تعدل الفقرة أولاً من المادة الرابعة عشرة من القانون وتقرأ كالآتي:

أولاً: لايجوز لمن أستبعد إسمه من الجدول أن يمارس أي عمل من أعمال المحاماة إلا بعد إعادة تسجيله مجدداً.

بەڕێـز ســـــــەرۆکـی ئـەنجـــــومـــــەن:

تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە ماددەی دووەم بەم شێوەی خوێندرایەوە پەسەند دەکەن دەستیان بەرزکەنەوە، زۆر سوپاس. ئەو ئەندامە بەڕێزانەی پەسەندی ناکەن دەستیان بەرزکەنەوە، ماددەی دووەم بەگشتی دەنگ وەرگیرا. ماددەی سێیەم تکایە.

بەڕێز محمد سعید احمد یعقوبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الثالثة:

تلغى المادة الخامسة عشرة من القانون ويحل محلها مايلي:

أولاً: يكون رسم التسجيل في الجدول كالآتي:

١- (٤٥٠) أربعمائة وخمسين ديناراً لمن تجاوز عمره الأربعين سنة ومضى على حصوله على شهادة البكالوريوس في القانون أو مايعادلها أكثر من ثلاث سنوات.

٢- (٢٥٠) مائتين وخمسين ديناراً لمن سبق أن مارس القضاء أو تدريس العلوم القانونية أو شغل وظيفة رئيس الإدعاء العام أو المدعي العام أو مستشار قانوني في دوائر الاقليم مدة لاتقل عن ثلاث سنوات مستمرة ولمن سبق وأن شغل وظيفة نائب المدعي العام مدة لاتقل عن خمس سنوات مستمرة.

٣- مائتا دينار لمن لم يتجاوز الأربعين من العمر ولمن لم تمض على نيله شهادة بكالوريوس في القانون أو مايعادلها مدة ثلاث سنوات وكذلك لمن له ممارسة في المحاماة مدة لاتزيد على ثلاث سنوات.

٤- خمسمائة دينار لمن سبق أستبعاد أسمه حكماً من الجدول.

ثانياً: يكون رسم توسيع الصلاحية (رسم التدرج) كالآتي:

١- (١٠٠) مائة دينار من متمرن الى ممارس.

٢- (٢٠٠) مائتي دينار من ممارس الى مستشار.

ثالثاً: يكون بدل الإشتراك السنوي كالآتي:

١- (٥٠) خمسين ديناراً للمحامي المتمرن.

٢- (١٠٠) مائة دينار للمحامي الممارس.

٣- (١٥٠) مائة وخمسين ديناراً للمحامي المستشار.

رابعاً: يكون رسم التأمين الصحي عشرة دنانير سنوياً.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ڕای لیژنەی یاسایی لەسەر ماددەی سێیەم تکایە؟

بەڕێز کاکەرەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە لاریمان لەسەر ماددەکە نییە، بەڵام تەنها ئەگەر لوتف بکەی ڕونکردنەوەیەک، کاتی خۆی ئەوە لە کۆنگرە بریاردرابوو کەوا بە نیزامێک ئەو رسومانە فەرز بکرێت کە لە ماددە (١٥)ە هاتووە و، لەبەر ئەوەی کە ئێستا گوتراوە بێتە ناو قانون بکرێتە قانون لەباتی ئەوەی بە ئیعتبار

نیزامەکە دەرچووە ئیشی پێ دەکرا ئێستا تەبعەن بۆ کۆنگرەکانی هەندێ پێویست ناکات، ئێستا بخرێتە ناو قانون بچێتە ناو یاساکە ماددەکە بۆیە لەغو بووە ماددە (١٥)ە لە یاساکە، زۆر سوپاس. ماددەی (١٥)ەش کە لەغو کراوە (للمجلس ومصادقة الهيئة العامة إصدار نظام وحدد رسم التسجيل وتوزيع الصلاحيات وبدلات الاشتراك والغرامات وبدل التأمين صحي وغيرها من رسم والاشتراكات.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

مانای ئەوە لەگەڵ ماددەی سێیەم؟ ڕای لیژنەی دارایی تکایە؟.

بەڕێز جمیل عبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دوو تێبینیمان هەیە، ماددەی سێیەم بەندی یەکەم: زیادکردنی برگەی پێنجەم بۆی و بەم شێوەیە دەخوێندرێتەوە: (١- (٤٠٠) أربعمائة دينار لمن تجاوز عمره الأربعين سنة ولم تمض على نيل شهادة البكالوريوس في القانون أو مايعادلها مدة ثلاث سنوات).

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن، چونکە ئەم حالەتە موشەریع لە بیری کردووە.

ماددەی سێیەم بەندی چوارەم، بەم شێوەیە دەخوێندرێتەوە:

رابعاً: يكون رسم التأمين الصحي عشرين ديناراً سنوياً.

ئەوان دە دیناریان نوسیوە ئێمە دەڵێین بیست دینار بێت، تەنها هەر ئەم دوو تێبینییەمان هەیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

باشە بۆ بیست دینار بێت دە دینار نەبێت؟.

بەڕێز جمیل عبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دە دینار هیچ نییە تەئمینی صحی بۆ ساڵێک پارێزەر دە دینار بدات هیچ نییە، لەبەر ئەوە پێشنیارمان کرد بیست دینار بێت.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ڕای لیژنەی مافی مرۆڤ تکایە؟.

بەڕێز عبدالخالق محمد رشید:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕای لیژنەکەمان ئەم ماددەیە لە پەیڕەوی ناوخۆی سەندیکا بمێنێتەوە باشترە، لەبەر بەرزی و دابەزینی نرخی دراو هەروەها لە دەسەڵاتی کۆنگرەیە بۆ دیاری کردنی بڕی وەرگرتنی بە پێی باری

گوزەرانی عالەم، لەبەر ئەوەی کە ئێمەش هەموو ڕۆژێکی تەعدیلات نەکەین لەسەر یاساکە ئەمە بمێنێتەوە لە دەسەڵاتی کۆنگرەو نیزامی ناوخۆیی بێت باشترە ئەگەر دوو سێ ڕۆژی تر گۆڕانکارەیەک لە دراو بکرێت دەبێ بگەڕێنەوە وداوا بکەن لە پەرلەمان ئیعادەی نەزەر بکاتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هیچ تێبینی هەیە لەسەر ئەم ماددەیە؟ بەڕێز کاک د.رزگار فەرموو.

بەڕێز د.قاسم محمد قاسم«د.رزگار»:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لە خاڵی دوو هاتووە (نائب الادعاء العام) پێنج ساڵی بۆ دانراوە، کە (نائب الادعاء العام) زۆر جار هەیە مەسئولیاتی ئەو تەقریبەن وەکو سەرۆکی (الإدعاء العام)ە بۆیە تەقدیرەن بۆ ئیشی ئەو من پێشنیار دەکەم ئەویش هەر وەکو ئەوانی تر بێت هەر سێ ساڵ، مانای وەکو سەرۆکی (الإدعاء عام) نەک پێنج ساڵ بێت چونکە ئەرکی ئەوی لەوانەی زۆر جار نائیب ببێتە موستەشار قانونی بۆیە تەقدیرەن بۆ ئەو ئیشانەی ئەو دەیکاتن من پێشنیار دەکەم سێ ساڵ بێت نەک پێنج ساڵ، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز کاکەرەش نەقشبەندی وەڵامتان هەیە؟

بەڕێز کاکەرەش محمد نقشبندي:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەنیسبەت ڕای لیژنەی دارایی مەسەلەی بیست دینار و دە دینارەکە تەبعەن تاکو ئێستا ئەو ڕەسمە وەردەگیرێت بەڵام هیچ خەدەماتێکی تەندروستی پێشکەش نەکراوە بۆ پارێزەران و، هیچ پارێزەرێک ئەگەر وەریان گرتبێ لەوانەیە هەر وەریشیان نەگرتبێ وەکو پێویست چونکە لە ئەساسەوە چ خەدەماتێک نییە، تەئمین صحی نییە، شت نییە ...هتد. لە نەخۆشخانەو ئەو شتانە، لەبەر ئەوەیە. تەبعەن دە دینارەکە شتێکی ڕەمزییە ئەگەر نەقابە وەری بگرێ لەوانەیە فائیدەیەک بێت بۆ نەقابە ئەگەر وەریشی نەگرێت، بەڵام ئێستا فەرز بکرێت بە یاسا دەبێ وەری بگرێت لەمەودوا و، خەدەماتیشی پێشکەش نەکەی و بیست دیناریشی لێ وەربگری ساڵانە پارێزەرێک داوا بکا و بڵێ ئەوە داخیلی نەخۆشخانە کراوم ژورێکم بۆ بگرن یان ژورێکی تایبەتیم بۆ بگرن ...هتد. بەڵام هیچی بۆ ناکرێت نەقابە بۆی بکات چونکە لە ئەساسەوە ئەو حاڵەتە مەوجود نییە، لەبەر ئەوە دە دینارەکە بەڕای ئێمە کافییە شتێکی ڕەمزییە هەست بکات کە شتێکی لێ دەبڕی بەرامبەر مەسائلی تەندروستی و، ئەو (٤٠٠) دینارەی کە بەڕێزیان فەرمووی بابەتی ئەوەی چوار ساڵ پاشی چل ساڵی بەکەلۆریۆسی وەربگریتن بەڕای ئێمە

بابەتێکی ئەوە نییە پاشی چل ساڵی چونکە یەکەم پاشی پەنجا ساڵی بۆخۆی ئەسڵەن هەر لە نەقابەی وەرناگیرێت ئەگەر تەمەنی پەنجا بێت ئەسڵەن هەر نابێتە پارێزەر (٤٠٠) دینارەکەی بۆ لێ وەربگرێت کە تەمەنی چل ساڵ بوو چوو بەکالۆریۆسی وەرگرت، چل ساڵ بوو با تەشجیعی خەڵک بکەن خەڵک بچێت بخوێنی و فێرە خوێندەواری بێت، لە ئەوروپا خۆ مەجال هەیە هەموو کاتێک وەکو بیستومانە هەر چەندە ئێمە دیراسەتمان لەوێ نەکردووە وەکو بیستومانە لە هەر قۆناغێک خەڵک دەتوانێ بخوێنێت ئەوەش بابخوێنێت لەبەر ئەوەی پێویست ناکات ئەو (٤٠٠) دینارەی لەسەر فەرز بکەین چونکە چل ساڵەو نەچووە بخوێنێت سێ ساڵی لەسەر ڕەت نەبووە. بەنیسبەت ئەوەی کاک د.ڕزگار فەرمووی نائیب موددەعی عام جیاوازای هەیە لەگەڵ موددەعی عام، مەسەلە تەدەروجی وەزیفییە، موددەعی عام دەرەجەک لە پێشترە لە نائیب موددەعی عام، چونکە نائیب موددەعی عام جائیز نییە لە یەکەم جار لە قۆناغی تەعین ببێتە موددەعی عام، موددەعی عام گەورەترە لە مەرتەبەو دەرەجەی بۆیە لەبەر ئەوە سێ ساڵ نیسبە لەسەر ئەوی دانراوە بەنیسبەت پێنج ساڵ بۆ ئەوی، مەسەلە مەسەلەیەکی ئیعتیبادییە فەرقە لەنێوان ئەم دوو دەرەجەیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو کاک شێروان حەیدەری.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

سێ چوار تێبینی هەیە دەمەوێ ڕونی بکەمەوە، یەک ئێمە دەستکاری ناوەرۆکی ماددەکانی یاسای ئەسڵیمان نەکردووە تەنها دەستکاری ژمارەکانمان کردووە، ژمارەکانیش کە زیادمان کردووە بە پێویستمان زانی بە یاسا بێت نەک بە نیزام بێت چونکە ئێمە موئەسەسەیەکی یاسایین دەبێت پێش هەموو کەسێ مولتەزیمی یاسا بین، ڕاستە لەوانەیە گۆڕانکاری لەسەر قیمەتی دینار بکرێت ئەو کاتە یاسایەکە تەعدیل دەکەین چ گرفتی تێدا نییە. مەسەلەی زیادبوونی پارەکان ئێمە بۆخۆمان پێشنیارمان کردووە کە پارەی ڕسوماتی پارێزەران زیادبێت چونکە ئێمە ئەگەر داوای حقوق بکەین، دەبێت واجیباتیشمان لەسەر فەرزبێت و، ئێمە دەمانەوێت لەو تۆقە دەربچین کە هەر ئیعتماد لەسەر حکومەتی هەرێم بکەین مینحەمان بداتێ بەڕاستی و، ئەوە لە کۆنگرەش بڕیار دراو و ئەو مەبلەغانە هەموو لیژنەیان لەسەر تەشکیل کراوە ئیرتجالی نەهاتووە و، دەمەوێ ئەوەش ڕونبکەمەوەکە زیادبوونەکەش لە حدودی بەینی (١٠٠٪)هەتا(٥٠٠٪) ئەو دە دینارەی کە کاک جەمیل ئیشارەتی پێدا کە ببێتە بیست دینار هەتا ئێستا نەقابەی ئێمە دە فلسیشی وەرنەگرتووە چونکە هیچ خەدەماتێکی تەندروستی نییە بەنیسبەت پارێزەران تەقدیم بکرێت، بۆیە من لەگەڵ دەقی ماددەکەم لەگەڵ ڕێزمان.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز کاک د.ئیدریس فەرموو.

بەڕێز د.إدريس هادی صالح:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێشنیار دەکەم (رابعاً: يكون رسم التأمين الصحي عشرة دنانير سنوياً.) ئەوە ئیلغا بکرێت چونکە ئێمە هیچ خەدەماتی تەندروستیمان نییە، کە شتێک نەبێت بۆ دایبنێین هەتا دینارێکش بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز کاک برهان، فەرموو.

بەڕێز برهان علی جاف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەگەر مۆڵەت بدەیت منیش هەر ڕونکردنەوەیەکم هەیە دەربارەی ئەو رسوماتەی کە ئێستا لێرە هاتووە، ئەوە دەستەی گشتی لە کۆنگرە یەعنی تەخویلی ئەنجومەنی کرد ئەو ئەنجومەنی تازە کە دێت بۆ ئەوەی ئەو رسوماتەی کە خوێندراوە لە کۆنگرەکە بەراوردی بکەی لەگەڵ ئێستا زۆر کەمتر بوو، بۆ ئەوەی دەسەلاتیان دا بە ئەنجومەن ئەگەر بکرێت ئەو رسوماتانە زیاد بکرێت، ئێمەش وەکو ئەنجومەنی نەقابە ئەم پرۆژەیەمان پێشکەشی ئەنجومەنی وەزیران کرد و لە ڕێگای ئەنجومەنی وەزیرانەوە ئەو پرۆژەیە هاتووە بۆ ئێرە، بۆیە داواکارین لە برایانی ئەندامانی پەرلەمان و لە بەڕێزتان بۆ ئەوەی موصادەقەی لەسەر بکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لەسەر هەموو پرۆژەکە یان لەسەر ئەو ماددەیە بە تەنها؟.

بەڕێز برهان علی جاف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لەسەر ئەو رسوماتەی ئێستا هاتووە بەو مەبلەغانە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

مانای جەنابت پشتگیری ئەو ماددەیە دەکەیت بەبێ گۆڕانکاری؟.

بەڕێز برهان علی جاف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڵێ.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

مانای ئینشقاق دەکەیت لەگەڵ لیژنەکەت؟

بەڕێز برهان علی جاف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بۆ؟.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

چونکە ڕای لیژنەکەت نەوعێکی ترە؟.

بەڕێز برهان علی جاف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من هەر لەگەڵ لیژنەی دارایی نەبوومە لەگەڵ ئەو مەوادانە بەڕاستی، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

باشە سوپاس، بەڕێز کاکەڕەش نەقشبەندی فەرموو.

بەڕێز کاکەڕەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی کە خرایە ناو نیزام ئەم رسوماتانە، تەبعەن لە بدایەتی تەشکیلاتی نەقابە قانونەکە دەرچوو کە هەڵبژاردن کرا ئیمکان نەبوو بەبێ رسومات بمێنێ بەبێ رسومات مەسئەلەکە، ئەو کاتەش کە قانونی تەشکیل تازە ئیستحداس کرابوو هەڵبژاردن سەر لەنوێ دووبارە بۆوە بۆیە درا نیزام، وەئیلا لە هەموو دونیادا ئاسایی رسومات لەناو قەوانینە زۆر ئاساییە بە قانون فەرز دەکرێت نەک بە نیزام بەڵام ئەو جارە هیچ عیلاج نەبوو چونکە نەقابە تازە تەشکیل کرابوو، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو ئیشارەتەی لیژنەی دارایی تەصەور دەکەم لە جێگای خۆی بێت؟ ئیشارەت بەوە نییە مەسەلەن بڵێ یەکێک تەمەنی لە چل زیاتر بێت سێ ساڵیش تێپەڕ نەبووبێت بەسەر بەکالۆریۆسەکەی ئەو چەند ئەدات؟ (من تجاوز عمره الأربعين سنة ولم تمض على نيله شهادة البكالوريوس في القانون من مدة ثلاث سنوات.) ئەو چەند ئەدات؟ یان دەبێ کەمتر بدات یان ئەبێ ئیشارەتێکی پێ بدرێت، ئیشارەتی تێدا نییە ئەم بابەتە، یەعنی ئیشارەتی پێ بدرێت ئەوەی لە سێ ساڵ کەمترە چەندە رەسمی تەسجیل؟ من ئیقتراحێکم هەیە یەعنی سێیەم ئەو (لم يتجاوز الأربعين)ە لاببردرێت ئەو حەددی تەمەنە لاببردرێت قەی چی دەکات، خزمەتی لە سێ ساڵ کەمتر بێت دوو سەد دینار مانای شەهادەی لە سێ ساڵ کەمتر وەرگرتبێ دوو سەد دینار بدات،

تەمەنی چل بێت یان لە چل کەمتر بێت یان زیاتر بێت چ فەرقێک دەکات؟ یان دەتوانن زیاتری لێ وەربگرن ئەوانەی تەمەنیان لە چل زیاترە، چونکە ئەو حاڵەتە بەڕاستی باس نەکراوە، فەرموو کاک شێروان حەیدەری.

بەڕێز شـــــیـــــروان ناصح حـــــیـــــدری:

بەڕێز ســـــەرۆکی ئـەنجـــــومـــــەن.

ئەوانەی کە کاک جەمیل ئیشارەتی پێدا ئێمە تەعامولیان لەگەڵ دەکەین وەکو بڕگەی سێ بەڕاستی.

بەڕێز ســـــەرۆکی ئـەنجـــــومـــــەن:

جا (لم يتجاوز الأربعين) لابەن؟ ئەگەر بەم شێوەیە تەعامولیان لەگەڵ دەکەن شەرتی ئەو تەمەنە بۆ ئەم بابەتە دامەنێن، دەبێ بۆ سەرەوەش دیسان دانەنێن. ئەو دەقەی کاک جەمیل دابنێن خراپ نییە تەصەور دەکەم، (٤٠٠) زۆرە وانییە؟ زۆر نییە ئەویش زۆر نییە، جا ئەو دەقەی کاک جەمیل دابنێن و بیخوێنەوە تا بیخەینە دەنگدانەوە. ئەو بەڕێزانەی دەیانەوێت بچنە دەرەوە دەبێت سەبرێک بگرن تا یەکێک دێتەوە چونکە ئێستا (٥٣) کەسین، فەرموو.

بەڕێز مـــحـــمـــد ســعـــیـــد احـــمـــد یعـــقـــوبی:

بەڕێز ســـــەرۆکی ئـەنجـــــومـــــەن.

المادة الثالثة:

تلغى المادة الخامسة عشرة من القانون ويحل محلها مايلي:

أولاً: يكون رسم التسجيل في الجدول كالآتي:

١- (٤٥٠) أربعمائة وخمسون ديناراً لمن تجاوز عمره الأربعين سنة ومضى على حصوله على شهادة البكالوريوس في القانون أو مايعادلها أكثر من ثلاث سنوات.

٢- (٢٥٠) مائتان وخمسون ديناراً لمن سبق أن مارس القضاء أو تدريس العلوم القانونية أو شغل وظيفة رئيس الإدعاء أو المدعي العام أو مستشار قانوني في دوائر الاقليم مدة لاتقل عن ثلاث سنوات مستمرة ولمن سبق وأن شغل وظيفة نائب المدعي العام مدة لاتقل عن خمس سنوات مستمرة.

٣- مائتا دينار لمن لم يتجاوز الأربعين من العمر ولمن لم تمض على نيله شهادة بكالوريوس في القانون أو مايعادلها مدة ثلاث سنوات وكذلك لمن له ممارسة في المحاماة مدة لاتزيد على ثلاث سنوات.

٤- أربعمائة دينار لمن تجاوز عمره أربعين سنة ولم تمضِ على نيله شهادة بكالوريوس في القانون أو مايعادلها مدة ثلاث سنوات.

٥- خمسمائة دينار لمن سبق أستبعاد أسمه حكماً من الجدول.

ثانياً: يكون رسم توسيع الصلاحية (رسم التدرج) كالآتي:
١- (١٠٠) مائة دينار من متمرن الى ممارس.
٢- (٢٠٠) مائتي دينار من ممارس الى مستشار.
ثالثاً: يكون بدل الإشتراك السنوي كالآتي:
١- (٥٠) خمسون ديناراً للمحامي المتمرن.
٢- (١٠٠) مائة دينار للمحامي الممارس.
٣- (١٥٠) مائة وخمسون ديناراً للمحامي المستشار.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

چوارەمی ناوێت مادام وەرناگرن پێویست ناکات. تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە ماددەی سێیەم بەم شێوەی خوێندرایەوە پەسەند دەکەن دەستیان بەرزکەنەوە، زۆر سوپاس. ئەو ئەندامە بەڕێزانەی پەسەندی ناکەن دەستیان بەرزکەنەوە، ماددەی سێیەم بەزۆرینەی دەنگ وەرگیرا. ماددەی چوارەم تکایە.

بەڕێز محمد سعید احمد یعقوبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الرابعة:

اولاً/ يضاف النص ألآتي الى الفقرة(ثالثاً) من المادة(١٦) من القانون ويصبح تسلسله(٥):
٥- التعاقد بصفة مشاور قانوني لدائرة رسمية أو شبه رسمية واحدة او مصرف واحد على أن يقتصر عمله على ابداء المشورة القانونية دون أن يكون له الحق في التوكل عن تلك الجهة في الدعاوي التي تقام من قبلها أو عليها.
ثانياً/ تضاف الفقرة التالية الى المادة(١٦)من القانون وتكون الفقرة(رابعاً):
رابعاً- تحتسب مدة الخدمة في المحاكم و إلادعاء العام او مديرية الحقوق في إحدى دوائر الاقليم أو التدريس في كلية القانون التالية لنيل شهادة بكالوريوس في القانون أو ما يعادلها لأغراض التدرج المنصوص عليه في الفقرة من هذه المادة.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، ڕەئی لیژنەی یاسایی لەسەر ئەو ماددەیە تکایە.

بەڕێز کاکەڕەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

تەنیا ئەو فەقەرەچوارەکە کە تەعدیل کراوە، فەقەرەکە بکرێتە(ألتدرج المنصوص عليه في المادة١٦) تەدەروجەکە لەوێ تەسبیت کراوە، نوسراوە لەبەر ئەوە(الفقرة) بکرێتە (في هذه المادة ١٦)کافیە، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئەو داخیلی ماددەی ١٦دەبێت، وانیبیە، واتە بكرێتە(التدرج المنصوص علیه في هذه المادة)، رەئی لیژنەی دارایی تكایە.

بەڕێز جمیل عبدی سندی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

المادة الرابعة:

اولاً/ أن تقرأ الفقره مضافة و تسلسها(٥) كالآتي:

٥ـ التعاقد بصفة مشاور قانوني لدائرة رسمية أو شبه رسمية واحدة او مصرف واحد)ئەوەی ببێتە مشاوری قانونی بۆ دائیرەیەک دەبێت حەقی هەبێتن مەشوەرەی قانونی جێبەجێ بكات، یەعنی ئەم ئیزافاتانەی كە لەم پرۆژەیە نوسیویانە زۆر زەرەرمەندە بۆ حكومەتی هەرێم، ماددەی چوارەم (ثانیاً/ تضاف الفقرة التالیة الی المادة(١٦)من القانون وتكون الفقرة(رابعاً) وتقرأ كالآتي:

رابعاًـ تحتسب مدة الخدمة في المحاكم و الادعاء العام او مديرية الحقوق في احدى دوائر الاقليم أو التدريس في كلية القانون بعد نيل شهادة بكالوريوس في القانون أو ما يعادلها لأغراض التدرج المنصوص عليه في الفقرتين اولاً وثانياً من هذه المادة.)

چونكە لە دوو فەقەرە تەدەروجە (اولاً و ثانیـاً)، ئەو بۆ چوونەی كە لیژنەی یاسا بۆی چووە بێژی(في هذه المادة)، ئەو كاتە فەقەراتیشی ناوێت یان دەبێت هەردوو فەقەرە بلێت(اولاً و ثانیاً)، یانیش هەر پێویست ناكاتن،(من هذه المادة)، بەلام ئیشكالی رەئیسی لە نێوان ئێمە ئەوەی پێشەوەیە، یەكێك ببێتە مشاور قانونی بۆ هەر دائیرەیەک دەبێت خزمەتی هەموو ئەو دائیرەش بكاتن، لەگەڵ رێزمدا.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، ئێمە تێبینیەكمان هەیە(في كلية القانون التالية لنيل شهادة بكالوريوس) بكرێتە (بعد نیل شهادة بكالوریوس) ئەوە باشترە، (الفقرة من) ئەویش لابەرن، لوغەویە شتێكی ئیزافیە، بەنیسبەت لیژنەی دارایی(التعاقد بصفة مشاور) بۆ پارێزەر هەیە، یەعنی پارێزەر خۆی پارێزەرە ناتوانێت ببێت بە موەزەف، كە تەعاقودی كرد حەقی تەوەكولی نییە، ئێوە هیچ وەلامتان نییە، بەڵێ فەرموو.

بەڕێز شیروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئەو نەسە لە قانونی ئێمەدا نەهاتبوو لە قانونی بەغداد هاتبوو، عەینی نەسە ئێمە نەقلمان كردیە، یەک فەقەرەمان زیاد كردیە ئەویش ئەوەیە كە پارێزەر دەبێتە مشاوری حقوقی لە دائیرەیەک یان لە

مەصرەفێک نابێت دەعوای ئەو دائیرەیە ببینێ، هۆیەکەشی ئێمە عەملیەن مومارەسەمان کردیە، ئەو برادەرانەی کە پارێزەرن زۆر باش دەزانن، پارێزەر کە بووە مشاور حقوقی لە دائیرەیەک، حەقی خۆیەتی ئیستیشارە بدات بەو دائیرەیە تەوجیهاتی بداتێ چی دەکات با بیکات؟ بەڵام بێ لە دەعوا حازر بێت، دەعاوی ئەو دائیرەیە مانای وایە پارێزەرەکانی تر حسەیان نامێنێت لەو دائیرە، ئەوەش عەدالەتی تێدا نییە، بۆ ئەو دەعوایانەمان حەجز بیت بۆ خاتری ئەو کابرایە بووە بە موستەشار، رێگەی پێدراوە، بەڵام بێت دەعاوی ببینێت و پارێزەرە گەنجەکان مزاحەمە بکات، ئەوەی لێ قەبوڵ ناکرێ، بۆیە ئەو نەسەمان داخیل کرد، چونکە دەبێتە ئیحتکار بەراستی، لەگەڵ رێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

رەئی لیژنەی یاسایی تکایە.

بەڕێز کاک عەرەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

جگە لەوەی بەڕێز کاک شێروان فەرمووی بۆ ئەم مەسئەلە لیژنەک هەیە لە پارێزگا بە سەرۆکایەتی بەرێوبەری عەقاراتی دەولە بۆ تەوزیعی دەعاوی موحامیین، تەبعەن تەقدیر دەکرێن ئەو محامیانەی کە تەوزیع دەکرێن و زەخامەتی دەعواو ئەو شتانە بە نەزەری ئیعتیبار وەردەگیرێت ئەو لیژنەیە ئەو دەعوایە و مشاور قانونی لەوانەیە هەندێک عیلاقاتی شەخسی دەور ببینێت، لە تەعین کردنی ئەو برادەرەیە کە دەبێتە مشاور قانونی لەو وزارەتەی لەوانەی وەکو پێویست نەتوانێ دیفاع لە حقوقی دائیرەکە بکات لە پێش محاکم، جائیزە لەسەر قەزیەکی موعەیەن رەئیسی دائیرەکە بۆی حەواڵە دەکات، مەشوورە تەقدیم دەکات رەئی قانونی دەپرسێت، دەڵێت رەئیم بەم شێوەیە، لەوانەیە کە موقتەنیع نەبێت بە رەئیەکەی دەگۆرێت، بەڵام کە چووە محاکم و لە محاکم دەعوای دیت، مانای وایە بە هیچ چارەسەر ناکرێت، ئەگەر هاتوو ئەو کابرایە لە موستەوای ئەوە نەبوو بتوانێ دەعوایەکە وەکو پێویست ببینێ مانای وایە هیچ چارەسەر ناکرێت، ئێمە لیژنەمان داناوە، لیژنەی تەوزیع دەعاوی ئەو لیژنەیە دەعاوی پێشکەش دەکات و تەقدیری زەخامەت دەکات، نەوعیەتی پارێزەر، لەوانەیە زۆر جاران دائیرە کە کتابێک دەنوسێ بۆ لیژنەی تەوزیع دەعاوی ئیقتراحی پارێزەرێک دەکات خۆی کە دائیرەکە دەڵێن حەز دەکەین ئەگەر ئیمکان هەبێ فلان پارێزەرمان بۆ دابنێن، چونکە لەوانەیە لە زەکایان یان لەکفائەتیان موقتەنیعە، بە کەفائەتەکەی، لەبەر ئەوەی ئەو نەسە وەکو خۆی هاتووە نەسەکی زۆر چاکە مەشوورەت فەرقی هەیە لەگەڵ تەوکیل لە دەعاوی، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، کاک جەمیل فەرموو.

بەڕێز جـــــــمـــــيل عـــــبـــــدی سندی:

بەڕێز ســــــەرۆکی ئـەنجــــــومــــــەن.

بەڕێز شێروان حیدەری فەرمووی، ئەمە لە قانونی بەغدا هاتووە، بەڵام هی بەغدا ئەمەی تێدا نییە،(على أن يقتصر عمله على ابداء المشورة القانونية دون أن يكون له الحق في التوكل)، وانیيە نەسەکەی ماددەکەش (٣٦)ە هەقی هەموو شتێکی هەیە کە قانون ڕێگای پێداوە، هەقی حکومەت پارێزراوە لە کاتێک کە یەکێک عەقدی لەگەڵ وزارەت هەبێت و، مشاوری قانونی بێت هەستی بە واجبەکەی خۆی چاک بکات، حکومەتی بەغدا کە خاوەنی نەفتە ئیمکاناتی زۆری هەیە هەقی موشاوەراتی قانونی خۆی داوە، عەقدی هەیە لەگەڵی، ئێمە ئەو هەقەی لێبسێنین عبئێکی زیاد و گەورە دەبێت لەسەر خەزینەی حکومەت، ئەوە زۆر بە شتێکی غەڵەت دەبینم، لەبەر ئەوە (التعاقد بصفة مشاور قانوني لدائرة رسمية أو شبه رسمية واحدة او مصرف واحد)تەواو دەمێنێت بۆ سەلاحیاتی جەنابی وەزیر چۆن دەبینێت و چۆن لە مەسڵەحەت دایە ئەوە دەکات، وزارەت خۆی زیاتر حەریسە لەسەر وەزارەتی خۆی لە برادەرێکی محامی یان یەکێکی تر، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز ســــــەرۆکی ئـەنجــــــومــــــەن:

زۆر سوپاس، بەڕێز د.ئیدریس فەرموو.

بەڕێز د.إدريس هـادی صــــــــالــح:

بەڕێز ســــــەرۆکی ئـەنجــــــومــــــەن.

من تێبینیم لەسەر دەوائیری شبە ڕەسمی هەیە، حەقیقەت وا دیارە نەسەکان لە بەغدا چۆن هاتووە وا نەقڵ دەکرێت، ئێمە لە کوردستان دائیرەی وا پێنازانین کە دائیرەیەکی ڕەسمی یان شبە ڕەسمی کە پێویستی بە مشاورێکی قانونی هەبێت، ئەگەر ئەوەی تێدا نەمێنێت، بەس بۆ دەوائیری ڕەسمی بێت، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز ســــــەرۆکی ئـەنجــــــومــــــەن:

زۆر سوپاس، کاک شێروان حیدەری، فەرموو.

بەڕێز شـــــیــــروان نـاصح حـــــیـــــدری:

بەڕێز ســــــەرۆکی ئـەنجــــــومــــــەن.

من یەکەم حەز ناکەم کاک جەمیل ئەو جۆرە ئسلوبانە بەکار بهێنێ، بڵێت وانیيە، ئەوە ئسلوبەکی ڕێک و پێک نییە لەو پەرلەمانەی بەکار بهێنرێت، داواش لە دەستەی سەرۆکایەتی دەکەم کە سنورێک بۆ ئەم مەسەلەیە دابنێت، ئەمە یەک، دوو من وتم نەسی بەغدامان هێناوە و ئەم نەسە ئیزافەمان کردووە خۆمان، کاک جەمیل مومکینە ئاگای لە هەندێ مەسائیل نییە، دەعاوی

حکومی بەو زەخامەتیە نییە کە برادەران تەماشای دەکەن، من ئیحسایەکم لە لایە، دەعاوی حکومی ساڵی ۲۰۰۱ (۱۷)دەعوایە، (۱۷)دەعوای لە هەولێر لەسەر(۵۰۰)پارێزەر تەوزیع بکات، بە چەند ساڵێک پارێزەر جارێک دەعوایەکی بە دەست دەکەوێت، من حەز دەکەم بەو شێوەیە گفتوگۆ بکرێت بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن، دووەمیش کە دەڵێن ئێمە لێرە لە هەولێر لەسەر ئەم مەسەلەیە ئیزراب روویداوە لەناو پارێزەران، دژی ئەو پارێزەرەی کە بوویتە مستشار قانونی وەزارەتێک و، هاتووە دەعوای کردیە، لێرە پارێزەرەکان ئیزرابیان لەسەر ئەم مەسەلەیە کردیە، واقعی ئێمە شتێکە واقعی بەغدا شتێکی ترە، ئەمە لەلایەک لەلایەکی تریشەوە ئێمە سێ کۆلیژمان هەیە ئێستا، باشە خەریجی حقوق دەچێت تەعینات نییە، باشە فورسی عەمەلیشی بۆ نەدۆزرێتەوە دەرگاکانیشی لێ قەپات بکەین مەعقوڵ نییە بەم شێوەیە ئەم مەسەلەیە لە لایەن کاک جمیل بەم جۆرە گفتوگۆ بکرێت، لەگەڵ ڕێزم بۆ هەموو لایەک.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سێ کولیژە یان پێنج، بەڕێز حمید سلیم میران، فەرموو.

بەڕێز حمید سلیم میران:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەم ماددەیە کە دەڵێت (التعاقد بصفة مشاور قانوني لدائرة رسمية أو شبه رسمية واحدة او مصرف واحد)کە نابێت دیفاع لەو دائیرەیە بکات یان بچێتە مەحکەمە بۆ ئەو دائیرەیە ئەمە دوولایەن دەبێت، چونکە لە لایەک دەوائیری رەسمی بزانێت مشاوری قانونی تەعیین دەکات، بەڵام نابێت ئیشی قانونی بۆ بکات غەیری ئەوەی کەوا لەلای خۆیان ئیستیشارەی پێ بکەن، ئەو کات ئەویش مشاوری قانونی تەعیین ناکات، یەعنی ئەمە دەبێت بە سەبەبی ئەوەی کەوا دائیرەکان خەڵک تەعیین نەکەن، ئەگەر بێتو تۆ تەحدیدی بکەی کەوا نابێت نە دیفاع لە دائیرەکە بکات نە دەعواشی بۆ بکات، ئەوە لایەکیان، لای دووەمیش بەرای من ماددەی (رابعاً/التدرج المنصوص في الفقرة)ئەوە فەقەرەی یەکەمە (في الفقرة الاولى من هذا القانون)واتە فەقەرەی یەکەم پەیوەندی بە تەدەروج هەیە، تەحدید بکرێت ئەگەر مومکین بێت وەکو نوسیویانە، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، بەڕێز کاک د. ناصح، فەرموو.

بەڕێز د. ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەناو (رابعاً) دا هاتووە(تحتسب مدة الخدمة في المحاكم و الادعاء العام او مديرية الحقوق في احدى دوائر الاقليم أو التدريس في كلية القانون التالية لنيل شهادة بكالوريوس في القانون أو

ما يعادلها لأغراض التدرج المنصوص عليه في الفقرة من هذه المادة.)، تێبینیەکەی من ئەوەیە تەدریس لە کولیەی قانون چۆن دەبێت بە شەهادەی بەکالۆریۆس، واتە مەبەست چییە؟(التدريس في كلية القانون التالية لنيل شهادة بكالوريوس في القانون)، چونکە بەپێی یاسای خوێندنی باڵای کوردستان، ئەوەی کەوا مافی دەرسدانی هەیە لە زانکۆکان و پەیمانگاکانی کوردستان دەبێت بەلایەنی کەمەوە شەهادەی ماجستێری هەبێت من دەمەوێت بزانم ئەم مەسەلەیە چییە؟ لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، بەڕێز کاکەڕەش فەرموو.

بەڕێز کاکەڕەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

زۆر جاران لەوانەیە ئێستاش هەبێت خەریجی قانون زۆریان هەنە بە سیفەتی محازر لە کولیاتی قانونی ئێستا حالیەن لەوانەیە چەند کەسێک هەبێت، وابزانم بەشێکیان حاکم بن بەشێکیان حاکم نەبن، محازرن یەعنی دەرس بڵێنەوە، لە دوارۆژدا یەکێک لە کولیەی قانون تەخەروج دەکات، کە تەخەروجی کرد لە کولیەکەی خۆی بە موعید تەعین دەبێت کە بە موعید تەعین دەبێ، مانای وایە یارمەتی کابرا دەدات، لەوانەیە موحازەرات دەڵێتەوە(الى حد ما) ئەو کارەی پاش شەهادەکەی وەردەگرێت بۆی بە تەدەروج حیسابە کە هاتە حەقلی محامات، فەترەک لە کولیەی قانون ماوە پاشان هاتە حەقلی محامات، بڵێن تۆ هیچت نەکردووە تازە تەخەروجت کردووە، تەبعەن ناکرێت چونکە لە کولیەی قانون ئیشی کردیە چ بەسیفەتی موعید یان بە سیفەتی موحازر، بابەتێک ئەو لایەنەیە، بەڵام لایەنەکەی تر، ئەوەی کە بەڕێز لیژنەی دارایی ئیشارەتی پێدا بە قانونی بەغدا کە دەڵێت ئەو فەقەرەی تێدا نییە، باشە ئەدی مەوادەکانی تری تێدا نییە کە تەوزیعی پارە چۆن بەسەر موزەفەکانی حقوق دەکات، تەوزیعەکانی تری تێدا نییە کە چۆن دەعاوی تەوزیع دەکرێ لەسەر لیژانی تەوزیعی دەعاوی، باشە ئەگەر هەر مەشوورەیەک پێویست نەبێت و هەریەکێک تەعین کرا لە دائیرەیەک و ئەوە بووە وەکیلی دائیرەکە هەتا هەتایە، کەواتە بۆ لیژنەی تەوزیعی دەعاوی دابنرێت، موجیب نییە و هەر دائیرەیەک محامیەک دەگری و ئیشەکە دەبڕێتەوە، یەعنی لیژنەی تەوزیع دەعاوی چۆن تەوزیع بکات و چۆن تەوزیع بکرێت یان بە چ شێوەیەک تەوزیع بکرێت، لەبەر ئەوەی پێویست ناکات، من دائیرەکم و محامیەک دەگرم و دەیکەمە مشاورم وەکیلمە لە هەموو شتێک و، بۆ لیژنەی تەوزیع دەعاوی هەبیت بۆ ئوجور تەوزیع بکرێت لەم لاو ئەو لا؟ یان بۆ ئەو ئوجورە ئیراد قەید بکرێت؟ مانای وایە ئەو ئوجورە دەدرێتە کابرا یەکسەر لە دائیرەکە وەردەگریت و، چونکە پارێزەری دائیرەکەیە، وەکی ئەوەی محامیەک دەچێتە دائیرەکەو تەنها بە مووچەی دائیرەکە ڕازی بی، بەتەئکید ڕازی نابیت بە

مەعاشی دائیرەکە مانای وایە تەعاقوود دەکات بە هەزاران دینار لەگەڵی، ئەو مەسەلەی کاک حەمیدیش فەرمووی ئەوە ئیجباری نییە دائیرەکە دەیتوانی نەیگرێت، موەزەفی حقوق پەیوەندی بە تەعیینی موەزفی حقوق نییە، ئەوە موحامیە بۆ مەشوەرە تەعیین بووە، فەرقی هەیە لەوەی کە دەڵێ ئەوە تەعیین ناکەم، خۆ موحامیەکە ئیستیعدادی نییە لە دائیرەکە تەعیین بێت تەعاقوود دەکا بە عەقد، ئەوەی تر کە موەزەفی حقوق تەعیین دەکات لەوانەیە رای لە موەزەفی حقوقی خۆیەتی، پێویستی بە موشاوری قانون ناکات کەسیشی ناوێت موەزەفەکەی کەفوئە چ لە دەعاوی و چ لە مشوەرەی قانونی لەبەر ئەوەی پێویستی بە موشاور نییە، با تەعیینی نەکات، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، بەڕێز کاک یونادم فەرموو.

بەڕێز یونادم یوسف کنا:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕێزان، دیارە برادەرانی لیژنەی قانونی و پارێزەرانی بەڕێز بەرگری لەمافی پارێزەران دەکەن، وە هەقەکی ڕەوای خۆیانە، بەڵام بە ڕەئی منیش مومارەسەکی دەساڵیم هەبوو لەم مەسەلەیە، ئێمە گفتوگۆی دوو سیستەمی جیاواز دەکەین، ئایا سیستەمی بازاری جیاوازە یان سیستەمی سۆشیالیست و ئیشتیراکیەتە دوو سیستەمی جیاوازە دەبێ بووەستین، نازانم کاک شێروان باسی رەقەمەچی کرد کە ٢٠٠١ تەنها لەسەر من وەکو وەزیری پیشەسازی سی دەعوا هاتبوو بۆ ئەو ساڵە کە باسی کردو، جێگەی داخە ئەو دەعوایانە هەمووی لەسەر یەک هەمیشە دۆڕاو بوو، هەمیشە ئەو موحامیەی کە فەرزکرا لەسەر من نەیتوانی باش بەرگری بکا، هەتا مەحکەمەش تەواتوئێکی هەبوو، دائما وەزارەتی پیشەسازی خەسارەتێکی هەبوو، چونکە مالییەی عامە، ماڵی حوکمەتە، تا مەجبوور بووین تەعدیلی قانونێکمان کرد لێرە کە وەزیر هەقی هەیە نرخی وەحداتی کارەبا تەحدید بکات، مەبەست لێرە ئەوەیە ئایا ئێمە لەسەر کام سیستەمین، ئەگەر بازاری سەربەخۆ بێت وەزارەت هەقی خۆیەتی کە ئەو پارێزەرە بۆخۆی تەوکیل بکات، بەرگری لە وەزارەتی خۆی بکات یان دائیرەی خۆی بکات، ئەگەر سیستەمی بازاری ئازاد بێت، بەڵام ئەگەر سیستەمی سابیق بێت وە بەردەوام بین، ئەوا شتی ترە هەقی موناقەشەم نییە، جا بەرەئی من وەزارەت هەقی هەبێت یان دائیرە هەقی هەبێت کە پارێزەرێکی باش هەڵبژێرێت و دیفاع لە بەرژەوەندی گشتی بکات، بەڵام ئەگەر لیژنە هەبێت بە کەیفی خۆی هەر پارێزەرێک دەستنیشان دەکات.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

مومەسیلی وەزارەت هەقی هەیە لای لیژنەی دەعاوی ئیختیاری پارێزەر بکات.

بەڕێز یونادم یوسف کنا:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڵێ، بەڵام وەکو ئەوە نییە کە خۆی تەبەنای ئەو دەعوایە بکات، من کە لە لای خۆم تەسمیەم کرد هەمیشە بردوومەتەوە، بەڵام کە ئەوان تەعینیان کردووە من خەسارەتم کردووە، ئینجا ئەمە دوو بۆ چوونی جیاوازە لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هەر سێکتان دژی ئەو بۆ چوونەن، دەزانم، فەرموو کاک شێروان.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من هەر ڕاست کردنەوەیەکە بەنیسبەت قسەکانی کاک یۆنادم، من ئێستاش موسڕم دەعاوی ۲۰۰۱(۱۷)بوو ئەوەی کاک یۆنادم دەڵێت هی ساڵی(۲۰۰۲)ە، ئەوە یەک، دوو پارێزەر بە هەموو توانای خۆی بەرگری لە وەزارەتی پیشەسازی کردووە تاوەکو ئەو قەرارە هاتە پەرلەمان تەعدیل کرا، کە تەعدیل کرا، ئینجا پارێزەرەکان مەجبور بوون لە دەعوایەکان ئینسحاب بکەنەوە، لەبەر ئەوە قەرارەکان شمولی ئەو دەعاویانەی دەکرد، خاڵی سێ، کاک یۆنادم خۆی تەدەخولی کرد، دائیرەی قانونی لە وەزارەتی پیشەسازی ئوجوورەکانیان وەکو پێویست نەدا ئەگەر کاک یۆنادم بە خۆی نەبا، ئەو مەسائیلانە بوو کە نەیدەهێشت پارێزەر وەکو پێویست بەرگری لە وەزارەتی پیشەسازی بکات، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، کاک سەعید فەرموو.

بەڕێز محمد سعید احمد یعقوبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

جەنابی کاک یۆنادم فەرمووی، پارێزەرەکان تەواتوئیان نەکرد لەگەڵ محاکم، لەگەڵ ڕێزم بۆ جەنابی، مەحاکم لەگەڵ پارێزەر تەواتوئیان نەکرد، بۆ سومعەی سوڵتەی قەزائی باش نییە کە سێیەم سوڵتەیە و ڕەقیبە لەسەر حکومەت، حەق نییە بەو چاوەی تەماشای سوڵتەی قەزائی بکەین کە سوڵتەی سێیەمە، کە تەنفیزی ئەو قەوانینە دەکات کە خۆی یەکێک لەوانە تەشریع دەکات، ئەو قسەکی هەیە پارێزەر دەتوانی ئیستیئنافی بکات، دەتوانی تەمییزی بکات، دەتوانی تەصحیح قەراری بکات، دەتوانی موداخەلەی بکات هەتا ئەگەر قەرار ئکتیسابی دەرەجە قەتعیشی کرد بێت، بەڵام ئەو هەقەی نییە بڵێت پارێزەر موتەواتیئ بوو لەگەڵ سوڵتەی قەزائی، لەگەڵ ڕێزم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو نەبووت پارێزەر موتەواتییع بوو لەگەڵ سوڵتەی قەزائی، وتی محکەمەکان موتەواتییع بوون، بەڕێز کاکەرەش نقشبندی، فەرموو.

بەڕێز کاکەرەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وا تەسەوڕ دەکەم کاک یۆنادم هەر بەخۆی ئیشەکەی خۆی راست کردەوە، چونکە وادیار بوو هەر بە خۆی موخالەفەی قانونی کرد بوو بۆیە دەعوایەکانی دەدۆڕاند، هەر دەعوایەکانی لە پەرلەمان راست کردەوە هەقەکەی دا، چونکە ئەو کاتەی کە دەیکرد هەقی نەبوو ئوجوورەکانی زیاد دەکرد هەقی نەبوو لە رووی قانونی، پاشان هاتە پەرلەمان، لە پەرلەمان هەقەکەی وەرگرت خەڵکەکە دەعاواکانیان سقوت کرد نەیانتوانی چیتر ئیستمرار بەوە بکەن، وابزانم هەر بەخۆی تەعدیلی کردەوە، ئیشەکە ناتوانرێ دژی ئەو دەعوایە ئیقامە بکرێت، چونکە ئەو هەقە وەزیر هەیتی مومارەسەی بکات، بەڵام پێشتر ئەو هەقەی نەبوو، لەگەڵ رێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، کاک یۆنادم فەرموو.

بەڕێز یۆنادم یوسف کنا:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پێم سەیرە من لە ساڵانی(٩٦و٩٧و٩٨) هەمووی قانونی بوو، هیچ کەس داوای نەکردبوو لەسەر حکومەت، هەمان قەوانین بوون، نرخەکان بەرز کرانەوە لە ساڵی(٩٣و٩٤) هیچ کەس دەنگی نەکرد هەمان پارێزەر بوون و هەمان حقوقین بوون و هیچ کەس دەنگی نەکرد، کە بووە ساڵی(٩٧و٩٩) کە من هەقی حکومەتم وەردەگرت، بە هەمان قەوانین و بەهەمان نرخەکانی کە پێشتر کرابوون ئەوان راست بوون و ئەوان رەوا بوون، بەڵام کەمن تەنفیزم کرد دیارە برادەران پێیان ناخۆش بوو ئەو دەعوایە دەستی پێکرد، ئینجا تێگەیشتین هەندێ مەسائیلی سیاسیش لە پشتەوە هەبوو، مەسەلەکە ئەوەبوو کە هەندێ مەسائلی سیاسی لە پشتەوە هەبوو، فعلەن ئەگەر من دەعوا بکەم هەقم هەیە دەعوا بکەم لەسەر پارێزەرەک یان لەسەر حقوقییەک تەبعەن شتەکە زۆر وازیحە و، کاتی خۆی بە چاکی روون کرایەوە، لەگەڵ رێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، بۆ کاک یۆنادم، بێینەوە سەر ماددەکە، ئێمە تەسەور ناکەین ئەو ماددەیە پەیوەندییەکی وای هەبێت بە بابەتی کەرتی گشتی یان بە کەرتی تایبەتی، یان بازاڕی ئازاد، چونکە هەقی ئیختیار هەر دەمێنێت تەنها ئەو موەزەفە نەبێت کە عەقدی هەیە وەکو مشاور، تەوزیحی ترتان هەیە لیژنەی یاسایی لەسەر ئەم بابەتە، کاکەرەش فەرموو.

بەڕێز کاکەڕەش محەمەد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

تەنیا مەسئەلە تەحدید کرایە ئەو شتانە بۆ ئەوە کرایە کابرایەک ئیستیئسار نەکات بە هەموو شتێک، یەعنی هەتا وەکو پارێزەر نەچێت (٢٠)شەریکە ببینێتەوە یان (٢٠)مەسارف ببینێتەوە، هەم فورەسی عەمەل لە پێش خەڵکەکە بێت و هەم ئەویش مەجال نەداتە ئەو ئیحتیکاراتانە دروست بن، مەسئەلەکە زۆر ئاساییە وەکو بەڕێزتان فەرمووتان هیچ پەیوەندی بە مەسائلی ئیشتراکی وئابووری سەربەخۆ نییە، دەتوانێ مشاور دابنێت و دەتوانێ داینەنێت بە کەیفی خۆیەتی، پارێزەریش لیژنە هەیە وەکو سەلامەتی تەوزیعی دەعاوی، ئەگەر بووە شەریکاتی ئەهلی ئەو کاتیش سەربەخۆیە شەریکەکە چ پارێزەرێک دەکاتە وەکیلی خۆی، ئەو کاتە کەس ناتوانێ لە لیژنەی تەوزیعی دەعاوی ئیعتیرازی لێ بکات، ئەو هەقەشیان نییە پارێزەریان بۆ دابنێن، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، ئاخیر وتە بۆ کاک حەمیدە، فەرموو.

بەڕێز حەمید سلیم میران:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پارێزەر وەکو فەرموویان بە عەقد دەیکات، بەڵێ ڕاستە بە عەقد دائیرەیەک یان بانقێک پارێزەرێک دەگرێت بۆ ئەوەی ئیشی بۆ بکات، بەڵام ئەو پارێزەرەش کە ئەوان دەیگرن هەر یەکێک لە ئەندامی ئەو نیقابەیە نییە کە ئەوان عەقدی لەگەڵدا دەکەن؟ باشە دائیرەیەک ئەگەر بزانێ پارێزەرێک دەگرێت، عەقدی لەگەڵدا دەکات ناتوانێ بچێتە دەعواوە و ناتوانێ دەعواشی بۆ بنوسێت لەسەر خەڵکی ئیتر بۆ چی پارێزەر تەعاقوودی لەگەڵ دەکات، ئەوسا هەر تەعاقوود لەگەڵ پارێزەر ناکات، ئەوەش هەر زەرەرێکە لە پارێزەر دەدرێت، ئینجا فەقەرەی چوارەمیش من دەڵێم بنوسرێت (الفقرة الاولی من هذه المادة)ئینجا بۆ ئەمەش رای خۆیان بفەرموون لەگەڵ ڕێزمدا، چونکە وا دەزانم فەقەرەی یەک پەیوەندی هەیە لەگەڵ تەدەروجدا، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، کاک شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هەر تەوزیحێکم هەیە لەسەر قسەکانی برای بەڕێزم کاک حمید، ئەوەی ئێمە کردوومانە ڕێکخستنی کاروباری میهنەی پارێزەرانە، هەر نیقابەیەک هەقی خۆیەتی ئیش و کاری

ئەندامەکانی خۆی ڕێک بخات، ئەو لە بابی تەنزیمەوە دێت ئەوە یەک، دوو مەبدەئەکە کە هاتیە جەوازییە چ بەنیسبەت دائیرە چ بەنیسبەت پارێزەر، ئێمە یەقەی هیچ دائیرەیەک ناگرین بڵێین وەرە مشاور قانونی تەعین بکە و، یەقەی هیچ پارێزەرێکیش ناگرین بۆ ئەوەی ببێتە مشاوری هیچ دائیرەیەک، لەبەر ئەوەی بابەتەکە جەوازییە، وجوبی نییە، هەر کەسێک ئازادە ئەمڕۆ پارێزەر دەگرێت بەو شروتە کەیفی خۆیەتی و ئازادە، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، تکایە ماددەکە جارێکی تر بخوێنەوە، زۆر گفتوگۆی لەسەر کرا، بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگدانەوە، فەرموو.

بەڕێز محمد سعید احمد یعقوبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الرابعة:

اولاً/ يضاف النص ألآتي الى الفقرة(ثالثاً) من المادة(١٦) من القانون ويصبح تسلسله(٥):

٥- التعاقد بصفة مشاور قانوني لدائرة رسمية أو شبه رسمية واحدة او مصرف واحد على أن يقتصر عمله على ابداء المشورة القانونية دون أن يكون له الحق في التوكل عن تلك الجهة في الدعاوي التي تقام من قبلها أو عليها.

ثانياً/ تضاف الفقرة التالية الى المادة(١٦)من القانون وتكون الفقرة(رابعاً):

رابعاً- تحتسب مدة الخدمة في المحاكم و الادعاء العام او مديرية الحقوق في احدى دوائر الاقليم أو التدريس في كلية القانون بعد نيل شهادة بكالوريوس في القانون أو ما يعادلها لأغراض التدرج المنصوص عليه في الفقرة من هذه المادة.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، ماددەکە دەخەینە دەنگدانەوە تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە پەسەندی دەکەن دەستیان بەرز کەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن دەستیان بەرزکەنەوە، پێنج ئەندامی بەڕێز پەسەندی ناکەن، ماددەکە بە زۆرینەی دەنگ وەرگیرا، ماددەی پێنجەم.

بەڕێز محمد سعید احمد یعقوبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الخامسة:

تلغى المادة(١٩) من القانون و يحل محلها ما يأتي:

اولا/ لا يجوز لغير المحامي المسجل في الجدول ابداء المشورة القانونية او التوكل عن الغير للادعاء بالحقوق والدفاع عنها امام المحاكم والجهات التحقيقية او الفصل في المنازعات باستثناء ما يلي:

١ـ للمتقاضين في الدعاوي المتعلقة بالاصلاح الزراعي و التسوية والاحوال الشخصية و الاحوال المدنية ان يوكلوا عنهم فيها ازواجهم واصهارهم واقاربهم حتى الدرجة الرابعة ولمن ينوب عن غيره حسب ولاية او وصاية او قيمومة او تولية هذا الحق ايضا.
٢ـ للوزير المختص او رئيس الجهة غير المرتبطة بوزارة ان ينيبَ احد الموظفين الحاصلين على البكالوريوس في القانون او ما يعادلها بوكالة مصدقة منهما في الدعاوي التي لا تزيد قيمتها عن(١٠٠)مائة الف دينار.
ثانيا/ تؤلف لجنة لتوزيع الدعاوي الحكومية من ثلاثة اعضاء احدهم يمثل وزارة المالية والاقتصاد و تنتدبه من قبل موظفيها الحاصلين على شهادة بكالوريوس في القانون والثاني يمثل نقابة المحامين التي تنتدبه من بين المحامين المستشارين أما العضو الثالث فتنتدبه الدائرة التي تروم التوكيل عنها في كل دعوى على حده.
ثالثا/ توزع الدعاوي التي تروم الدوائر الرسمية او شبه الرسمية توكيل محام فيها للدفاع عن حقوقها من قبل اللجنة المذكورة حصراً.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، ڕەئی لیژنەی یاسایی لەسەر ئەو ماددەیە، تکایە.

بەڕێز کاکەرەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەرەئی ئێمە لە فەقەرەی یەک وشەی(التسوية)لابرێت، چونکە ئەم وشەیە هەر نەماوە، دوای ئەمە (ألاقارب) لە جیاتی (درجة الرابعة) بکرێتە (ثانية)، بەنیسبەت فەقەرە دووش بۆ وەزیر دەعاویەکە لە جیاتی ١٠٠٠٠٠ بکرێت ٢٥٠٠٠٠دینار لەگەڵ ڕێزم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوە بەرژەوەندی حکومەتی تێدا هەیە یان بەرژەوەندی پارێزەری تێدا هەیە.

بەڕێز کاکەرەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەرژەوەندی هەردوو لای تێدا هەیە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، ڕەئی لیژنەی دارایی.

بەڕێز جمیل عبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دەربارەی فەقەرە یەک، ئێمە لەگەڵ نەسی ماددەکەینە دەبێت وشەی (التسوية) هەبێت، چونکە

زۆر مەناتقی مەسەلەن بەرواری بالآیە و ئەوە مەلا طە مەوجودە زۆر شوێنی کوردستانی ئەوانی شاخاوی ماوە، دوور نییە قەرارێکی تریش لە تەسەویە دەربچێت بۆیە هەر بمێنێت باشترە، هەروەها (ألاقارب الی الدرجة الرابعة) بمێنێت باشترە، چونکە لە بەرژەوەندی هاولاتی دایە، بۆیە یەکەم وەکو خۆی بمێنێت، فەقەرەی دوو/المادة الخامسة البند اولاً الفقرة الثانية تقرا كالآتي:
لدوائر حكومة الاقليم و القطاع الاشتراكي ان ينبَ احد موظفين الحاصلين على شهادة بكالوريوس في القانون أو ما يعادلها بوكالة مصدقة منهما في الدعاوي الآتية:
أ ـ الدعاوي التي تكون احدى دوائر حكومة الاقليم أو القطاع الاشتراكي طرفاً فيها ولا تزيد قيمتها على(١٠٠٠٠٠)الف دينار.
ب ـ الدعاوي التي تقام بين دوائر حكومة إلاقليم أو القطاع ألاشتراكي بعضها عن بعض اخر مهما كانت قيمة الدعوى.
٥- يلغى البند ثالثاً من هذه المادة حيث البند ثانياً يفي بالغرض، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

سوپاس، لیژنەی مافی مرۆڤ فەرموو.

بەڕێز عبدالخالق محمد رشيد زەنگەنە:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئێمە لەگەڵ دەقی هەموار کراوەکەین بە هەر سێ بڕگەکەیەوە.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

باشە راتان چییە لەسەر لیژنەی دارایی.

بەڕێز عبدالخالق محمد رشيد زەنگەنە:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئێمە بە صراحەت لەگەڵ دەقەکەین بەپێی رای لیژنە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

باشە، ئەو بەڕێزانەی کە تێبینیان هەیە دەستیان بەرزبکەنەوە. بەڕێز حاکم سەفەر فەرموو.

بەڕێز سفر محمد حسين:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

بەراستی لەسەر قەراری یەک ئەگەر سەیری بکەین دەڵێ (في المنازعات باستثناء مايلي: اولاً: المتقاضين في الدعاوي المتعلقة بالاصلاح الزراعي والتسوية والاحوال الشخصية و الاحوال المدنية ان يوكلوا عنهم فيها ازواجهم واصهارهم... الخ) ئەگەر سەیری بکەین چ ئیصلاح زراعی بێت چ ئەحوال مەدەنی بێت چ ئەحوال شەخصی بێت شتێکە پەیوەندی هەیە بە خێزانەوە پەیوەندی

هەیە بە خێزان وکۆمەڵ وخزمـان ومرۆڤـان ودۆسـتـان، لەبەر ئەوە ئەو حەقـەی پێداوە بەپێی ئەو تەوکیلەی کە محامی ئەو حەقەی بکەن، جا من بە مەصلەحەتی دەزانم ئەو پەیوەندییە کە وەکو پرۆژە هاتووە وابێت بەراسـتـی چونکە ئەو مـاددەیە لەوانەیە تازە هاتبـێـت و ئەصلی لە یاسـای مـرافـعـاتی مـەدەنی هەیە، لە بڕگە دووش هـاتووە کـە سـەد هەزار دینار چ قـیـمـەتی وا نییـە بە نیسبەت قیمەتی پارەی ئێستا منیش بە بەرژەوەندی دەزانم وەکو لە پرۆژەکەدا هاتووە هەر سەد هەزار دینار بێت چونکە چ قیمەتێکی وا ناکات ئێستا، سوپاس.

بەڕێز سـەرۆکـی ئـەنجـومـەن:

بەڕێز کاک حمید میران فەرموو.

بەڕێز حـمـیـد سلیم مـیـران:

بەڕێز سـەرۆکـی ئـەنجـومـەن.

من لەگەڵ رای لیژنەی داراییم، چونکە پرۆژەکە خۆی دەڵێ هەتا سەد هەزار دینار حەقی هەیە کەوا فـەرمـانبـەری دائیـرەکـان حـەقـیـان هەبێت بەنیـسـبـەت ئەمڕۆوە ئاوا بمێنێـتـەوە پرۆژەکـە، ئەوە لە لایەکیـان، لەلایەکی تریان ئەگەر هاتوو دەعواکە لە نێوان دەوائری حکومەت دا بوو هەرچەندێک بێت قەیدی چی دەکات هەردوو لا هەر حکومەت نییە؟ بڕگەی کۆتاییش لە (ثانیـا) لیـژنەیەک دروست بووە بۆ دابەشکردنی دەعـاوی بەگوێرەی یاساکە تەوزیعی دەکات ئیتر پێویست نییە کە بڕگەی سێ تەئکیدی لەسەر بکاتەوە جارێکی تر، سوپاس.

بەڕێز سـەرۆکـی ئـەنجـومـەن:

بەڕێز کاک د.رزگار فەرموو.

بەڕێز د.قـاسم مـحـمـد قـاسم:

بەڕێز سـەرۆکـی ئـەنجـومـەن.

من کامل لەگەڵ هەندێ مە کە شولی موحاماتێ تەنها موحامات بێت بە حەقێکی شەرعی چونکە مهنەی ئەوانە، بەس لڤێرێ ئەگەر نەشولی مـحاماتێت بێت بۆ حەصر بکەین تەنها مـحامی بێت لڤـێـرێ ئەوەلەن هەی (التـوكل عن الغـيـر للادعاء بالحقوق والدفـاع) یانی (الادعـاء بالحقـوق والدفـاع) هەردوو کارێت جیـاوازن یانی خەلکێکی هەی بۆ تەوکیل نەبێت وەکو لە مەحکەمەی ئامادە بێت یانی الادعـاء بالحقوق نەکارێت مـحاماتییە بۆ حەصرەن بۆمحامی بێت، ئەڤە یەک، دوو دەڵـێ (للوزير المختص او رئيس الجهة غير المرتبطة بالوزارة ينيب أحد الموظفين الحاصلين على شـهادة بكالوريوس في القانون) لڤێرێ ئینابە وەکو موتتەهەم ئامادە دەبێت بۆ حصرەن بۆ یەکی حقوقی بێت موەزەفێکی یا خەبیرێکی ئیدارییە چەند ساڵە خیبرەی هەیە ئیمکانی هەیە وەکو موتەهەمێک ئامادە بێت بەرامبەر مەحکەمەی دفاعی ل حقوقی دوی جهەتێک بکات بۆ تەنها قەزیەی دفاعێ لڤێرێ وەکو موتەهەمێک حازر ببێت بۆ ئیلە (حـصـراً) لەسـەر موزەفـێکی

حقوقی، ئەز حەز دەکەم لیژنەی یاسا وەلامێکمان بداتەوە زۆر سوپاسیان دەکەین چونکە ئەوە نەکارێ محاماتێ داینە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز شێروان حیدەری فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من چەند تێبینیەکم هەیە و تەئییدی لیژنەی یاسا دەکەم، وپێم باشە ئەو تێبینیانە برایان ئەندامانی پەرلەمان صوورەتێکی روونیان هەبێت لە مەسەلەکە بۆیە من چەند خالێک روون دەکەمەوە،من پێم وایە بەهیچ شێوەیەک لە مصلەحەتی دەوائیر نییە کە ئەم ڕێژەیە زیاد بکرێت لە دە هەزارەوە بۆ سەد هەزار. یەکەم من ڕێزم هەیە لە بۆ هەموو حقوقییەکانی دەوائر و ئەوانەی لە دەوائرەکانەوە ئیش دەکەن، ئەوانە ئەو جۆرە خیبرەتەیان نییە بە تایبەتی ئەوانە کە تازە دەردەچن بتوانن دفاع لە دەوائر بکەن لە سنوری ئەو مەبلەغەی کە ئێستا بەرزیان کردۆتەوە و ئەوەش کەم کردنەوە نییە لە قیمەتیان بەلکو تازەن کەم خیبرەن خیبرەتێکی وایان نییە، خالی دووەم ئامادە بوونی موەزەفی حقوقی دەوائر نیابەتەن لە دەوائر دژی مەبدەئی تەدەروجە کە لە یاسای پارێزەران دا هاتووە، محامی تاکو سێ سالْ مومارەسە نەکات ناتوانێ ئەو جۆرە دەعاویانە ببینێ، باشە چۆن موەزەفێکی حقوقی تەعین دەبێت داخلی دەعوایەک دەبێت کە محامی سێ سالی ناتوانێ ببینێت، بۆیە لەم روانگەشەوە ئەوە موخالیفی یاسای پارێزەرانە. خالی سێ زۆر جاری وا هەبووە دەوائر پەیوەندی کردووە بە لیژنەی دابەشکردنی دەعاوی گوتویەتی دەعوایەکی گرنگمان هەیە لە ناو محامییەکان دەست نیشانی محامیەکی بەقابیلەتی کردووە کە محامیەکی بە خیبرەتە گوتویەتی ئەو محامیەمان بۆ دابنێ ، ئێمە هەستاوین سەرەبریمان کردووە وگوتومانە فلان محامیمان داناوە لەبەر ئەوەی دائیرەکە داوای کردووە لە حالەتێک دائیرەکە مومەسیلی یاسایشی هەبووە، ئیحصائیە نیشانم دەدات دەعاوی حکومەت بەو شێوەیە زۆر نییە هەر وەکو گوتم وژمارەی محامیش لەزیاد بوون دایە لێرە ئەوەی حەقیّ هەیە کە دفاع لە حقوقی ئەشخاصی تەبیعیّ و ئەشخاصی مەعنوی بکات محامییە ئەو حەقەی پێدراوە بە گوێرەی یاسایەک کە لە پەرلەمانی کوردستان پەسەند کراوە، باشە چۆن دەبێت کەسانی ترموشارەکە لە حقوقی ئەو محامیە بکەن. موظەفینی حقوقی بە شێوەیەکی گشتی چ لە کابینەی سێیەمی حکومەتی هەرێمی کوردستان چ لە کابینەی چوارەم چ لە پەرلەمان قصوری بۆ نەکراوە، جارێ (٥٠٠) دینار دراوە بە هەموو حقوقیەک (باستثناء) رؤسای وحداتی ئیداری نەبێ مامۆستایانی جامعی نەبێت و موستەشارین نەبێت ئەو جۆرانە، موحقق عەدلی هەریەکێ لەسەر پێنج سەدینار پێنج سەد دیناری دووەمی دراوەتێ حوکام ئیمتیازاتێکی باشیان دراوەتێ وئێمە هەموو لەو پەرلەمانە

دفاعمان لەو وجهەت نەزەرە کردووە، ئێستا ئێمە بێین اجوری محامیش لێی ببڕین بدەینە موظفێکی حقوقی من ئەوە بەراستی نازانم وهەشت ساڵیش موظف حقوقی من دیفاعم لێکردووە لەم پەرلەمانە، ئێستاش ئەوە عەدالەتی تێدا نییە، من اجوری محامی وەربگرم بیدەمە موظفی حقوقیەکە، بۆیە من لەگەڵ ئەوەم کە (٢٥) هەزار دینارەکە زۆر باشە وموقتەرەحی نەقابەی ئێمە (١٥) هەزار دینار بووە دیوانی تەدوینی قانون کردوویەتی بە (٢٥) هەزار دینار و ئەو بیست وپێنجە شتێکی باشە و تەئکیدی ئەوەش دەکەمەوە کە لە بەغدا هەتا ئێستا لە دە هەزار دینار زیاتر نییە هۆیەکەشی ئەوەیە ئەگەر هاتوو دەعوایەکی سووک بێت موظفە حقوقیەکە داخیل دەبێت بەڵام دەعوایەکی قورس بێت ئیلتیجا بە خەبیرێک دەکەن ئیلتیجا بە محامیەک دەکەن بۆ ئەوەی بتوانێ ئەو دەعوایانە ببینێ، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، لیژنەی یاسا فەرموو.

بەڕێز کاکەڕەش محمد نەقشبەندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوەی کە داوامان کرد وشەی (تسویە) هەڵبگیرێت بەڕێز لیژنەی دارایی داوای کرد دەڵێ کە تسویە زۆر ماوە، تەبعەن لەوانەیە ناحەق نییە احتمال هەیە موطەلیع نەبێ لەسەر قانونی اصلاحی زراعی ژمارە (١١٧) لە جیاتی وشەی تسویە ئیشێکی داناوە ناوی ناوە (تسویە حقوق التصرف) ئەوە ثابتە لە قانون اصلاح زراعی رقم (١٧) ئەو ماددەیە بۆ وەستا ئەو ماددەیە بۆیە وەستایە چونکە قانونی (٩٠) کە دەرچوو ئەو ئەرزانەی کە تەسبیت حقوق تصرفی تێدا کراوە یان ئەوەی کە کاک جمیل فەرمووی کە تەسویەی تێدا نەکراوە ئیعتیباری کرد هەمووی ئەمیری صرفە وئەگەر بێتوو ئێمە ئەو ماددەیە لە قانونی (٩٠) تجمید بکەین دووبارە ماددەی (١١٧) دەگەڕێتەوە پێی دەگوترێت (تثبیت في حقوق التصرف في الاراضي التي لم تنته تسويتها) لەبەر ئەوەی ئەو وشەی تسویە نەماوە بۆیەش لێرە وتراوە وەختی خۆی لە قانون اصلاحی زراعی لەبەر ئەوەی باعتبار وەکو استدلالێکە بۆی کاتی خۆی کە تسویەی نەگەیشتوبەتی و پێی دەگوترێت (عملیە تثبیت حقوق التصرف فی الاراضی) ئەوە بەنیسبەت ئەو لایەنە، لایەنی دووەم ئەوەی کە کاک شێروان فەرمووی سەد لەسەد لەگەڵیمە بۆ دەرەجەی چوارمان پێشنیارمان کرد ببێتە دەرەجە دوو، بێگومان دەرەجە یەک لەوانەیە برادەران زۆربەیان ئەوە باشتر بزانن دەرەجە یەک باوک وئەولاد ئیحتیمال هەیە کە باوکی لەجیاتی بچێت یان کوڕ لەجیاتی باوکی بچێت لەوانەیە مەضمون بێت بتوانن دفاع لە مصالحی یەکتر بکەن. دەرەجە دووش براو خوشک دەگرێتەوە ئەوانیش تا رادەیەک تا وجهە نەزەرێک مەقبولە، خوشک وبرا بچن لەگەڵ یەکتر دفاع لە حقوقی یەکتر بکەن و ئاگایان لە یەکتر بێ لە جیاتی یەکتر بچن و بتوانن مصالحی یەکتر بپارێزن، بەڵام

دەرەجە سێ مام ومنداڵی مام، بەرای ئێمە لەوانەیە محامیەک باشتر بتوانێ دفاع لە مصالحی ئەو خەڵکە بکات ئەگەر یەکێک نەیتوانی یەک لەو دەعاویانەی خۆی بنێرێ باوکی بێت یان کوڕی یان خوشکی یان برای بنێری محامیەک بنێری باشترە لە کوڕی مامی کە دەکاتە دەرجە چوار ومامیشی دەکاتە دەرەجە سێ، مەسەلە لێرە حقوقی هاوولاتی نییە بەپێچەوانەوە کە ئێمە دەڵێین بیێتە دەرەجە دوو هەدەف ئەوەیە دفاعە لە حقوقی هاوولاتیان تەنیا مەوزوعەکە محامات نییە هاوولاتیەکەش مەضمون دەبێت لەوانەیە زیاتر پێی دەکرێ محاسەبەی محامیەکەی بکات زیاتر موتابەعەی ئیش وکاری محامیەکەی بکات نەوەک موتابەعەی مامی بکات ئیشەکەی لێ بدۆڕێنێ و بڕوا و دوایی چی لەگەڵ مامی پێ ناکرێ و محامیەکە ئەگەر موقەصیر بێت واجبی خۆی نەبینێ کابرای موکیل دەتوانێ موراجەعەی نیقابەی محامیان بکات وئیسپاتی تەقصیری محامیەکە بکات و محامیەکە عیقاب دەدرێ بە پێی قانون لەوانەیە مەنع دەکرێ لە مومارەسەی مهنی بۆ ماوەیەکی درێژ لەبەر ئەوەی نەیتوانیوە و متعمد موقصیر بووە لە ئەرکەکانی خۆی، تەبعەن برادەران ئەوەش هەیە یانی محامیەک ئەگەر بە ئیشی خۆی هەڵنەستا ئیمکان هەیە بکرێ، مەسەلەی بیست وپێنج هەزار دینارەکەش ئەوەی کە کاک شێروان فەرمووی فعلەن موظفینی حقوقی ئەوەی وەزعی باش بێت بە تەئکید لە محامات ناچێتە دەوائر ئەوە مەسەلەیەکی وەکو عەرەب وتویەتی (مفروغ منه) وەزعی لە محامات باش بێت ناچێت لە دائیرەیەک ئیش بکات بە راتبی دەوائر ئەو فەرمانبەرانە دەچنە دەوائر تەعین دەبن کە ئیشیان لە محامات کەمە یان نییە وەکو پێویست جا لەبەر ئەوەی بۆ زەمانی حەقی دائیرەکەی ئەو موظفەی تازە دەردەچێت یان لە بواری محامات ئیشی نەبووە دەینێرین دەعاویەکە لە بیست وپێنج هەزار زیاتر دفاعی لێ بکات بەرای ئێمە لە بەرژەوەندی دائیرەکەدا نییە چونکە ئیحتیماله نەتوانێ بزانێ .ئێمە نمونەمان هەیە ناتوانم بڵێم زۆر دەعاوی هەیە لەبەر بێ خیبرەیی فەرمانبەرە حقوقیەکە دەعوایەکە تەصدیق بووە لەسەر دائیرەکە چونکە نەیزانیوە ماوەی تەمییزی چەندە یان ماوەی ئیستینافی چەندە لە ماوەی مانگەکە نەیکردووە دەعواکەی تەسبیت بووە ئەگەر تەمییز کرابا ئیحتیمال بوو دەعواکەی بیردبایەوە خۆی لێ بێ دەنگ کردووە وادەزانێ هەتا هەتایە حەقی هەیە تەمییز بکات هەر وەختێک عەقلی بیگرێ، سی رۆژەکەی بەسەردا تێپەڕ بووە و تێپەڕ بووە، لەبەر ئەوەی بیست وپێنج هەزارەکە لە جێی خۆیەتی وهەم موراعاتە بۆ جانبی خەزینە کە انسانی باش بچێت دفاع لە خەزینە بکات لە هەمان کاتیشدا دفاع لە محامیین بکات دووەمین لەلایەکی تر هەمووومان ئیغفال نەکەین دائیمەن دائیرە نیوەی ئەتعاب تەحەمول دەکات هەموو تەحەمول ناکات چونکە تەنیا پێشەکی ئەتعاب دەداتە محامیەکە ئەوەی ماوە لەسەر دائیرەکەی دوایی تەنفیز دەکات، دائیرەکە ئەگەر دوایی محامیەکە دەعواکەی بردەوە کرێی محامات بۆ دائیرەکە تەسبیت کراوە لە بۆ وەکیلی دائیرەکەی لە کرێ لە بڕیاری حوکم ئەگەر لە بۆ محامیەکە صرفیش بکات دەتوانێ لەسەر خەسمەکەی تری ئەوەی دۆڕاوەکە تەنفیز بکات تەقریبا کرێی محامیەکە لە بۆ دائیرەکە دەگەڕێتەوە

ئەگەر دەعواکەی بردەوە، لەبەر ئەوەی مەسەلەکە زۆر ئیعتیادیە ئەگەر بەو شێوەی کە پێشنیارمان کردووە بڕوا و زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو بەڕێزانەی کە دەیانەوێ قسە بکەن با دەستیان بەرزبکەنەوە، بەڕێز حاکم نەمر فەرموو.

بەڕێز نمرکچو هسام /وەزیری هەرێم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەراستی برایان کاک شێروان و کاکەرەش باسی هەموو لایەنەکانیان کرد کە بۆچی وەزیر صلاحیاتی هەیە ببێتە موظفی حکومی ببێتە سەد هەزار دینار کە لە بەرژەوەندی محامی و لە بەرژەوەندی حکومەتە، بەراستی لە لایەنی ئابووری و قیمەتی پارەکە هەر ئاماژەی بۆ نەکرد مەوزوع بۆتە سەد هەزار دینار کە دەکاتە دە هەزاری سالی هەشتاکان ئەگەر بێتو بەراوردی بکەی لەگەڵ پارەی ئەمڕۆ کە دە هەزار، سەد هەزاری ئێستا دەکات یانی حکومەت حەز دەکات دفاع لە مالی خۆی لە حقوقی خۆی بکات، ئەو موظفی حقوقی بۆچی بکات بۆچی داینراوە لەوێ ئەگەر ئیشێکی وای بەو قیمەتەی پێ نەکرێ؟ ئەی چی بکات؟ دووەم شت من پشتگیری ڕاکەی کاک جمیل دەکەم بەراستی ئەوە لە بەرژەوەندی حکومەتە بۆ نمونە دەعوای حکومی و بێگومان برایانی محامی ئاماژەیان بەوە نەکردووە چونکە ئەوە لە بەرژەوەندی ئەوانە بەراستی، یانی دائیرەک لەسەر دائیرەک بکرێت، من پێم باشە ئەوە تەسجیل بێ لە قانونی کۆن هەبووە بەلام ئێستا نەهاتووە وپێم باشە ئەگەر ئەوەش تەسبیت بێ، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک ئیبراهیم سەعید فەرموو.

بەڕێز ابراهیم سعید:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لە برگە دوو باسی وەزیری موختەص کراوە کە ئەو دەست نیشانی قانونیەک بکات، تەبیعی برادەرانی محامی باسیان کرد کە رەنگە ئەو قانونیانەی کە لەوەزارەت تەعین بوونە لەلای حکومەت هەموویان تازەن، بەلام وەزارەتێک بە کاملی بە تەصوری من هیچ نەبێ دوو قانونی یان سێ قانونی لەوانەیە ئەگەر بچێتە ناو محامییان دەرەجەی موستەشاری هەبێت، یانی هیچ نەبێت دوو قانونی کۆن یانی بیست یان بیست وپێنج سال خزمەتیان هەبێت هیچ وەزارەتێک نییە شەخصێک یان دووانیان تێدا نەبێت یانی هەموویان ئەوانەی تازە نین داخیلی ئیش بین هەر وەزارەتێک ئەشخاصی کۆنیشی تێدایە، یانی بە تەصوری من سەد هەزارەکە کەمە چونکە بۆ موستەشار هەمووی کراوەیە یانی مەبلەغ دانەنراوە بۆ محامی یان موستەشار، ئینجا بۆ قانونیەک کە بیست وپێنج سال خزمەتی هەبێت لە کاری و دەعوای قەزائی دیوە دیاری بکەین بە سەد هەزار

یانی بۆچی بێین بەشێک وەربگرین کە خزمەتێکی کەمیان هەبێت بکەینە نموونە بە تەصوری من هەموو وەزارەت شەخصی وای تێدا هەیە کە خزمەتێکی زۆری هەبێت ئەو کات وەزیر دەتوانێ ئەو تەخویلە بدات ودووەم ئەوەی کاک جمیل وجەنابی وەزیر ئاماژەیان بۆ کرد لایەنی حکومەت لەگەڵ حکومەت دەبێ ئەویش تەسبیت بکرێت چونکە ئەو نەهاتووە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز حاکم سفر فەرموو.

بەڕێز سفر محمد حسین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

جارەکا دی من تەئکید دەکەم کە تاکو دەرەجە چوار لە پرۆژەکەدا هاتووە لە بەرژەوەندی خێزانە ونەوەک مەسەلەی دفاع لە مافی مرۆڤ، مەسەلەی پاراستنی خێزانە و پەیوەندی خێزان، ئەوە یەک دوو لەوانەیە ئەو حقوقیە دەوری هەبێت لە مصالح وتەقریبی وجهاتی نەزەر زۆر جار مەسەلەکە دەکەوێتە بەر دەمی محاکم دەبێتە مونازەعات وتطور بەشتی وا دەدات. حیکمەتی ئەو دەقە لەو خاڵەیە بەراستی کە پاراستنی خێزان و پەیوەندی خێزانە کە تەعاونێکی زۆر محدودە. بۆ نمونە دەعاوی ئەحوالی شەخصیە لەوانەیە زەواجە یان تەلاقە، نەفەقەیە، حەضانەیە، ئەو شتانەی کە پەیوەندی هەیە بە خێزان یاخود ئیسپات نەسەبە، تەسبیت ناوە بۆ ئەوەی دیش اصلاح زراعی کە مونازەعاتە، ئەوە یەک، دوو کاک شێروان ئیشارەتی پێدا وتم لەوانەیە زێدەتر موظفی حکومی لە دەوائری حکومەت تازە دامەزراون وخزمەتیان نیە تاکو رادەیەک پێم شتێکی راستە، بەڵام لە یاسا وەزیر دەتوانێ موظفێکی حقووقی کە بیست ساڵە خزمەتی هەیە بیکاتە وەکیل وئەو دەعوایە فرض بکات و مەرج نیبە موظف حقوقی لە زاخۆ یان لە دهۆک با ئەو واجیبە ببینێ لە قانون کە وەزیر باشترین حقوقی خۆی بکاتە وەکیل لەو دەعوایە هەتا لەوانەیە لەمەرکەزی وەزارەت لە هەولێر تەوکیلی بکات، دوو باشە زۆربەی حقوقیەکان لەوانەیە ئەوەی موظفن تازە تەعین بوونە بەڵام عەجەبەن ئێمە بیر لەوە نەکەینەوە کە ئەوە بەلانی کەمی تەطویری پێ بکەین کەفائەتی زیاد بکەین بۆ پاشەڕۆژ بۆ بەرژەوەندی حکومەت و بەرژەوەندی گشتی ئەگەر ئێمە تەشجیعی ئەوان نەکەین کە دامەزراون لەوانەیە بۆ بەرژەوەندی خۆیانە بەڵام گرنگ ئەوەیە بۆ بەرژەوەندی گشتییە، بەراستی پێویستە ئێمە بیرێک لەو لایەنە بکەینەوە. ئەوەی کاکەرەش گوتی کە گوایە محامی باش تەعین نابێت راستە لەوانەیە محامی تەعین نابێت و ئیشی باشە ئینجا لێرەش هەر بێین خزمەتی محامی بکەین خزمەتی موظفی حکومی کە لە بەرژەوەندی حکومەتە و واجب و ئەرکی بەرژەوەندی گشتی دفاع لە بەرژەوەندی گشتی بکات (علی الاقل) پێویستە بیر لەوەش بکەینەوە کە دەڵێ وەزعی باشە ومحامیە تەعین نابێت بەڵام لێرەش دەبێ ئیمتیازاتی پێ بدەین ئەوە مهنەیەکی حوری هەڵبژاردووە (ان شاءالله) سەرکەوتووە وسەرفرازە

بەڵام نابێت لێرە مصلحەتی عام و مەصلحەتی موظفی حقوقی هەر ئیمتیازات بۆ ئەوان بێت وابزانم ئەوە تەناقوضە، بەراستی جارێکی دیش دەڵێم ئەو دەعاوی لە نێوان حکومەت و حکومەت یان کەرتی گشتی و دەوائری حکومەت بەراستی دەبێ ئەوە هەر لە نێوان خۆیان چارەسەری بکەن ودەوائری حقوقی صلاحیەتی هەبێت بەرامبەر محاکم ئەو دەعوایانە بەڕێوە ببەن و زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک جمیل فەرموو.

بەڕێز جمیل عبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

(١٠) هەزار دینارساڵی ١٩٨٠ بە پێی قیمەتی دۆلاری حەقیقی ئێستا دەکاتە (٥١٠) هەزار دینار یانی لە نیو ملیۆن دینار تێپەڕ دەبێت، وەختی لە پرۆژەکەدا سەد هەزار دینار هاتووە یانی زۆر زۆر مەبلەغێکی موناسبیان داناوە زۆر زۆر موراعاتی محامیشیان کردووە و تۆزێک سەیری بارودۆخی خەزینەشیان کردووە، برای بەڕێزم شێروان حیدری فەرمووی موظفی حقوقیین خیبرەی زۆر کەمە ئایا پێش بێتە نەقیبی محامی ئەم رایە هەبوو کاتێ سەرۆکی جەمعیەی حقوقی بوو؟، دەعاوی شارەوانی زاخۆ ساڵی ٢٠٠١ (٢٧) دەعوایە، تەنیا دەعوای شارەوانی زاخۆ بیست وحەوت دەعوا بوو ساڵی ٢٠٠١ موظفی حقوقی (٥٠٠) دینار وەردەگری لە خەزینەی حکومەت وموحەقیقی (٥٠٠) دیناری تر وەردەگری کە دەکاتە هەزار دینار تەنیا موخەصەصاتەکەیە لە خەزینەی حکومەت ئەوەی لە خەزینەی حکومەت وەردەگرێت دەبێت خزمەتێک بۆ ئەو وەزارەتە وئەو حکومەتە بکات چۆن هاووڵاتیەکی عادی نە محامیە نەهیچ حەقی دفاع لەخۆی هەیەو لە مومتەلەکاتی خۆی هەیە (مهما کان المبلغ) دفاع لە خۆی و لە مومتەلەکاتی خۆی دەکات با پەنجا ملیۆنیش بێت بۆ موظفی حقوقی ئەو حەقەی نەبێت دفاع لە وەزارەتی خۆی بکات، لەبەر ئەوە سەد هەزار دینارەکە زۆر گونجاوە بۆ ئەو دەعاوییەی نێوان حکومەت وجیهەتێکی تر، بەڵام لەنێوان جیهەتی حکومی لەنێوان وەزارەتی ئەوقاف لە نێوان وەزارەتی شارەوانی هەردوو ئەندام لە ئەنجومەنی وەزیرانی خۆمان هەردوو برانە بۆ محامیەکی تر بگرن، ئیشکالێکی بەسیطە لەسەر پارچە زەویەک لەنێوان دوو وەزارەتی خۆمان ئەوە دەبێت هەر چۆنیەک بێت دەعواکە هەر وەکو یاسای کە مەعمولە لە بیستەکان لە محاماتی بەغدا تاکو ئێستا ئەگەر هەردوو لایەن هی حکومەت بن یان حکومەت و کەرتی ئیشتراکی بێت هەرچەندێک بێت بڕی پارەکە حقوقی ئەو دائیرە تەمسیلی وەزارەتی خۆی دەکات، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز کاک فرسەت فەرموو.

بەڕێز فرست احمد عبدالله/سکرتێری ئەنجومەن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەنیسبەت بڕگە (١) ئەوەی کاک سەفەر باسی کرد کە ئەوە محافەظەیە لەسەر پەیوەندی خێزان بەرای من هیچ پەیوەندی لەگەڵ ئەو مەوزوعە نییە بەپێچەوانەوە زەرەر دەگەیەنێتە پەیوەندی خێزان، چونکە ئەگەر هاتوو لایەنی بەرامبەر بە ئەرکی خۆی هەڵنەستێت و سەبەبی هەڵنەستانی بە ئەرکی خۆی دوور نییە خیبرەی کەم بێت ئەوە دەبێتە سەبەبی تێک دانی پەیوەندییەکانی خێزان ومەوزعێکیش وەک بێی ئەو بابەتانە کە بەدیاری بخەین وەکو بڵێی ئەو مەوزوعانە هیچ پەیوەندی لەگەڵ خیبرەت نییە، باشە دەعوای ئەحوالی شەخصیە، دەعوای ئەحوالی شەخصی لەو دەعوایانەی زۆر ئاسان نین کە خەڵکێک هەموو کەسێک بتوانن مجرد من خزمێکم هەبێت بێم تەوکیلی بکەم لە ئەحوالی شەخصیە یان کوڕی مامێکم هەبێت یان کوڕی خاڵێکم هەبێت بێت و تەوکیلی بکەم لەو مەوزوعە ئەگەر بێتو حقوقی هەبێت باشە مەسائیلی شەکلی ئەوەی کە دەعواکەی لەسەر رادەوەستێت، دوور نییە بە مفهومی برادەرێک کە حقوقی نەبێت تصور بکا زۆر ئاسانە، زۆر جار ئێمە کەسبی دەعوامان کردووە یان دەعوایەکمان دۆڕاندووە چونکە ئیجرائاتی تەبلیغ تەواو نەبووە، شەخصێک کە حقوقی نەبێت ئەوە نازانێت، زۆر برادەر دەعوای دۆڕاندووە چونکە مەوزوعی تەقادوم بە تەواوی و بەتەسەلسول بەکاری نەهێناوە یەکێک حقوقی نەبێت وخیبرەی نەبێت نەوەک تەنیا حقوقییەکان خیبرەتی نەبێت ناتوانێ ئەو مەسەلانە لێک بداتەوە و ئیسارەی بکات لە مەحکمە مەسائیلی تر زۆر هەیە لە مەوزوعی مورافەعات یەکێک حقوقی نەبێت مەوزوعی مورافەعات نازانێت کاکە ئەوە عەیب نییە، لەوانەیە ئەگەر کوڕی بێت یان برای بێت بڕوا پرسیاری بکە بەڵام لەوانەیە ئەگەر خزمی بوو گوێ ناداتە ئەو شتانە بێت ببێتە سەبەبی دۆڕاندنی ئەو دەعوایانە، ئەگەر دەعوایەکەش دۆڕا یان هەر ئەسەرێکی سلبی لە دەعوا دەرچوو بەرای من پەیوەندیەکانی خێزان پێ تێک دەچێت نەوەک پەیوەندییەکانی خێزانی پێ توند بێت، دێینە سەر مەوزعی تر مەوزوعی سەد هەزارەکە و بیست وپێنج هەزارەکە هەموومان خیبرەتمان هەیە وزۆربەمان ئیشمان کردووە وەک، مشاوری قانونی لە دەوائر یان وەک محامی و مشاور بووین لە دەوائر یانیش محامی بووین وەک، قاعدەیەکی عام لە قانون ئەگەر لە قانونیش گوتیان قاعیدە عام یانی ئیستیثنائاتی هەیە زۆربەی موظفینی حقوقی دەوائر بەراستی خیبرەتیان نییە لە مورافەعات مانای ئەوە نییە من حقوقی بم بیست ساڵ خزمەتێکم هەبێت لە وەزارەت مانای وایە خیبرەتێکی باشم هەیە لە محاکم و مورافەعات. موظفمان دیتوە بیست وپێنج ساڵ خزمەتی لە وەزارەت و حقوقیەکی زۆر زۆر کۆن بوو چونکە ممارەسەی نەکردووە وەکو دەعاوی حوکمی زۆر کەمە یانی وەزارەتێک دەبینی دوور نییە لەماوی پێنج ساڵ دوو دەعوای هەبێت بەو دوو دەعوایە کەس فێری مورافەعات نابێت ئەوەی فێری مورافەعات بێت لازمە بە شەو و رۆژ وەک قوتابیەکی بخوێنێ موتابەعەی معلوماتی بکات کابرا حقوقیە لە وەزارەتێک تەعین بووە بەڵام لە هۆیەی

زاتیەیە هەر ئیشی مەوزوعی تەرفیعە و تەقاعود ونەقل و تەنەقولاتە و ئیجرائاتی ئینزیباتیە، باشە ئەوە لە دعوایەکی مەدەنی مقاوەلات چ دەزانی ئەگەر بێتو هیچ نەبێت لە سالانە پێنج شەش دەعوای موقاوەلاتی نەدیبێت باشە موظفی حقوقیمان دیتوە لە دەعوای ئەجر وەکو چۆن هەموو برادەران دەزانن ئاسانترین دەعوایە لە مورافەعات کە هیچی پێ ناوێ هاتووە دەعواکەی لەسەر دائیرەی خۆی تێکی داوە (مع العلم) چونکە نەیزانیوە مەوزوعی تەقادوم ئیسارەی بکات نەهاتووە یەکەم دانیشتن بلێ بابە ئەو حەقە پازدە ساڵ بەسەر تێپەڕیوە حەقت نییە داوا لە من بکەی یان هاتووە نەیزانیوە مەوزوعی خصومەت تەوجیهی بکات وەکو ریزی یەکەمە لە عەریضەی دەعوا، دەعواکە غەڵەت ئیقامە کراوە کابرا دەفعی نەداوە بەو غەلەتیە حەقی نەماوە بۆ نموونە یان دەعوای ئیکتسابی دەرەجەی قطعی کردوە دوور نییە وەزارەت چەند هەزار دینار خەسارەتی کردووە و لە ئەنجامی ئەو نەزانینە یان بێ خیبرەتییە، برادەران هەموویان باسی ئەوەیان کرد کە موراعاتی موظفی حقوقی بێتە کرن، بەرای من بیست وپێنج هەزار دینار پڕ بە پێستیەتی ئەگەر بێتو هەولبدات ئیستیغلالی ئەو دەعاویانە بکات بە خۆی فێری محامات بێت بۆی باشترە چونکە مەوزوعی ئەو سەد هەزار دینارە بەرای من لەسەدا سەد لە بەرژەوەندی خەزینەی دەولەتدا نییە یانی من موظفێکی حقوقی بم بێم دەعوایەک تەوەکلی تێدا بکەم بە سەد هەزار دینار بمە سەبەبی ئەوەی کە ئەو دەعوایە بدۆڕێنم چ مەصلەحەتی خەزینەی تێدایە؟ بەلام ئەگەر بێتو بیست وپێنج هەزار دینار بێت یان پازدە هەزار دینار بێت سبەی بدۆڕێنم مەفروزە نەدۆڕێنم هەر زەرەری خەزینەی تێدایە لەوانەیە شتەکە نسبیە تەحەمول بکرێت چونکە پارەی خەزینە خۆ بە بەلاش نەهاتووە پێویستە هەموو کەسێک دفاع لەوە بکات و مەوزوع مەوزوعی خیبرەتە نەوەک ئەوە بێت من تەحەیوز بم من ئەگەر محامیش نەبوامە هەر ئەو دفاعەم دەکرد، مەوزوع دفاعە لە حەقی خەزینە راستە بەلام سەد هەزار دینار بەرای من بۆ موظفێکی حقوقی کە دوور نییە پێنج ساڵ دەعوای نەبێت نابێتە سەبەبی ئەوەی خیبرەتی هەبێت و داخلی دەعوایەکی وا ببێت و دەلیلی ئەوەش تەدەروجی محامییە، محامیەک یەک ساڵ خەریکی محامات دەبێت بەشەوو رۆژ لە دادگا دەبێت شەوو رۆژ تێکەلاو دەبێت لەگەڵ حوکام لەگەڵ محامی ئینجا قانونی محامات بواری پێ نادات پاش دوو سالیش دەعوایەک بە سەد هەزار دینار ببینێت، باشە چۆن موەزەفێکی حقوقی تازە بێت و بێت ئەو دەعوایە ببینێت یان کۆن بێت بەلام خیبرەتی نەبێت بێت ئەو دەعوایە ببینێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو بەڕێزانەی کە قسەیان هەیە تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە،بەڕێز حاکم نەمر فەرموو.

بەڕێز نمر کچو هسام :

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

کاک فرست وەکو موظفی حقوقی وادیارە وای نیشان دا کەوا شارەزا نییە لە بواری مورافەعات ودفاع لە حقوقی دائیرە، بەڵام ئەگەر بێتوو سەیری بکەن کە لیژنەی دەعاویان داناوە و کاک شێروان ئێستا گوتی کە پێنج سەد محامیمان هەیە، بەڵام من موتەئەکیدم ئەو محامیانەی ئێستا لە هەولێر ئیشیان هەیە لە سەد محامی تێ ناپەڕن چوار سەد محامی بێ ئیشن، وابزانم لەوانەیە مانگانە هەزار دینار نادەرێخن، ئەگەر هاتوو لیژنەی دابەشکردنی دەعاوی ئەو دەعوای دائیرەی دا محامیەک. کێ دەڵێ ئەو وەکو موەزەفی حقوقی باش دەزانێ وخیبرەی هەیە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

جارێ بەنیسبەت زاخۆ قسەم نەکردووە کە لیژنەی مالی دەڵێ (٣٧) دەعوا هەیە، من باسی زاخۆم نەکردووە، من باسی هەولێرم کردووە لە ساڵی ٢٠٠١ حەقدە دەعوا هەیە، ئەوە یەک دوو رەنگە لە دهۆک بەنیسبەت محامی هیچ مەشاکیلمان نەبێت وەکو وەزعی ئابووری دهۆک لەگەڵ وەزعی ئێرە فەرقی هەیە و، ژمارەی محامی ئەوەی لە ساحەن لە سنووری حەفتا هەشتا محامی نابن، هیچ ئیشکالێکمان نییە لەو ناحیەیە ئەوەی لێرەیە هەولێرە، من حەز دەکەم ئەوە بزانن محامی هەیە ئێستا دوکانی کردۆتەوە لە بێ ئیشی، محامی هەیە تەکسی پەیدا کردووە تەکسی لێ دەخوڕی لەبەر ئەوەی تەعینات نییە، هەموو دەرگاکان داخراون، کاک نەمر بەخۆی دەڵێ: پێنج سەد محامی هەیە لەهەولێر سەد لە ساحەیە نەخێر سەد لە ساحە نییە دوو سەد محامی لە ساحەیە ئەوانی تریش لا بەلا کاری محامات دەکەن، بەڵام لەبەر بێ ئیشی پەرت وبڵاو بوونە، ئەمە یەک، خاڵی دوو، من کە دیفاع دەکەم، نەک وەکو نەقیب و پارێزەر، حەقی خۆمە وەکو نەقیب دیفاع بکەم، بەڵام من کە دیفاع دەکەم، دیفاع وەکو حەق، وەکو مەنتیق، وەکو عەدالەت، وەکو بەرژەوەندی دائیرە و پارێزەرانیش، بۆیە دەڵێم هی (٢٥٠٠٠)ەکە لە جێگای خۆیەتی و، دائیرە لە هەموو کاتێک تەنها پێشەکی کرێیەکە خەسارەت دەکات، هەتا ئەگەر دەعواش لەدەست بدات (بدۆڕێنی)، بەس موقەدیم ئەتعاب، ئەگەر دەعواشی بردەوە، دائیرە یەک دینار زەرەر ناکات، بۆیە (٢٥)هەزار دینارەکە زۆر باشە، من حەز دەکەم پارێزەرانیش ئەو ئینتیباعە لە پەرلەمان وەربگرن، هەر پرۆژەیەکیش بێتە پەرلەمان هی پارێزەران بێت ئەوها عەرقەلەی دەخرێت وەکو پرۆژەی تەقاعودەکەی یان وەکو پرۆژەی دیکە، بۆیە داواش لە بەڕێزانی ئەندامانی پەرلەمان دەکەم دەنگ بۆ ئەو بڕگەیە بدەن، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز کاک جەمیل فەرموو.

بەڕێز جمیل عبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

موەزەفی حقوقی خیبرەیەکی تامی هەی سەر کاروباری ئیشی خۆی، چونکە خەریکی هەر ئەو ئیشەیە، ئەوە چ موەزەفێکی حقوقیە زاتییە ئیش دەکات، موەزەفی حقوقی لە شوعبەی حقوقی دەوام دەکات، بۆ نموونە بەڕێز وەزیری دارایی و ئابووری مەوجودە ئەو دەعاوی لەنێوان گومرگی ئیبراهیم خەلیل و پارێزەران بووە لەم سالانە، دائیمە موەزەفی حقوقی لە گەمارگی خەلیل سەرکەوتوو بووە و کاسبی دەعوا بووە، ئەو پارێزەری تر خەسار بووە، دائیمە لە بەرژەوەندی خەزینە بووە، بەرژەوەندی وەزارات برا وەزیرەکان دەیزانن، مومکینە کەفیلی خەزینەش، ئەمە لە مەسلەحەتی خەزینەیە، هەر بەڕێز وەزیرەکان باش دەیزانن و، ئەم مەشروعەش لەوێ دیراسەت کراوەو هاتووە و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز حاکم سەفەر فەرموو.

بەڕێز سفر محمد حسین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەسەر فەقەرەی یەک کە خزم و کار بینە موحامی، لە چەند دەعاوی موحەدەد لەو فەقەرەدا هاتووە، لە نەفسی جێ هاتووە عیلاقەت بە ئوسرە نینە و پەیوەندی بە ئوسرە نینە، من نازانم بۆ وەزارەتی عەدل و برادەرانی موحامین ئەو نەصە دەرنەخەن لە مەشروعەکە، بۆ لە مەشروعەکە ماوە، بۆ لە قەوانینی تردا هەیە، وابزانم حیکمەت لە ئەو نەصەی کە هاتووە، ئەوە لە قەوانینی تریش هەیە هەر نەصەکەیە بۆ پەیوەندی و مەسلەحەتی خێزان و خزمایەتییە، وابزانم حیکمەتی تری تێدا نیە، نەصەکە با حەزف بکەن، هەر جەنابی سکرتێر مومکینە لە موحامیەکی باشتر دیفاع بکات لە ئوسرە، من پێم غەریبە برا یان ژن یان مێرد یان کوری برا لە مەسلەحەتی عائیلە نەبێت، یەکی غەریب لە مەسلەحەت دابێت کە ئەویش موحامیە، سێیەم/ هەر لێرە فەقەرە هەیە دەڵێت (للمتقاضي) یەعنی ئیختیاری دایە نەشەرتە ئیلا ئەوە بکاتە موحامی، ئیختیاری دایە، قانون حەقی دایە بە چوار، حەقی دایە تەوکیلی پێ بدات، ئەگەر رەغبەتی پێ بدات، ئەو وەختە موحامی بگرێت، یەعنی یەکەم جار ئیختیارە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز کاک ئیبراهیم سەعید فەرموو.

بەڕێز ابراهیم سعید احمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

موناقەشە وا دیارە وا دەچێتن، قانونی هی دەوائیر لەگەڵ موحامین خستیانە تەرازوویەک، وا دیارە زۆربەی موناقەشە وا دیار دەکات کە کەفەی میزان زیاتر لە ساڵحی موحامیە، بە نەزەری من وا نیە، هەر دوو خەریجی یەک کولیەنە موحامی واش هەیە لە عەینی کات بە شەکلیات غەڵەت بووە و، قەزیەی دۆڕاندیە، یەعنی هەموو جار موحامی لەسەر شەکلیات دروست نەبووە، لەسەر شەکلیات غەڵەتی کردووە، موحامی وا هەیە زۆر جددیش نیە لەسەر ئیشی خۆی و، خاسەتەن مەوزوع دێتە سەر جەدوەل، چونکە جەدوەل ئیلزامیە و دەبێت بۆ کاری حکومەت، دەعاوی حکومەت تۆ بە گوێرەی جەدوەل بەڕێوە بچیت، ئەوە رەنگە خەلەلێک بێت بە نەزەری من سەد هەزارەکە باشە، چونکە زۆر دەعاوی هەنە لە سەد هەزار زیاترن، ئەو مەجالە بۆ موحامی کرایەوە و، ئەوەی لە سەد هەزار کەمتر بێت بۆ قانونی بێت و، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز کاک د. رزگار فەرموو.

بەڕێز د. قاسم محمد قاسم (د. رزگار):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پرسیاری منیش ژ برادەرێ خۆ ڤێرێ گوتی (دفاع عن الادعاء امام المحاكم) یەعنی (دفاع عن حقوق امام المحاكم) و (الادعاء بالحقوق) فەرقە، جیاوازە، یەعنی هەردوو کارێ موحامات نینە، بۆ دەبێت هەر دوو وەکی یەک رابوەستێت، یەعنی ڤێرێ (توكيل للادعاء بالحقوق والدفاع عنها) یەعنی دیفاع سرف حەقی کارێ موحاماتییە، بەس (الادعاء بالحقوق)یەعنی (الادعاء بالحقوق) تەوکیلا یەکی دیکە (الادعاء بالحقوق) بۆ حەسرانی ڤێرێ بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو کاکەڕەش نەقشبەندی.

بەڕێز کاکەڕەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هەردووکیان وەکو یەکن، بەس کابرا وەکی ئیقامەی دەعوا بکات داوای ئیدعای بە حەقە، وەکی محامیەکە بچی دژی کابرای یەکێک دەعوا بکات بچی لەجیاتی وی رابوەستی پێی دەوترێت (دفاع عن الحق)، نەوەکو هەر دووکیان یەکێک ئیدعای حەقە ئەویتریان دیفاع لە حەقە، مەوقیع فەرق دەکات، ئەگەر مودەعی بێت داوا دەکات (ادعاء بالحق)، ئەگەر (مدعی علیه) بێت ئەویتر لە جیاتی وی دەچێت دیفاعی لێ دەکات دەڵێت (دفاع عن) لەبەر ئەوەی نەخۆ مەوزوعەکە هەردووکی عیلاقەی بەوەوە هەیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئێمە تەوزیحێک دەدەین، محامی مهنەکەی دیفاعە، فەرمانبەری حقوقی مەسەلەیەکی ترە، مەشاوەرەی قانونییە، قانونی وەزارەتەکەیەتی، مەسەلەی دیفاع لە قەزیەیەکە کە شکاتی تیا کراوە، ئەو تایبەتە بە مهنەیەک پێی دەوترێت محامات، ئێمە واجیبمانە موحافەزەی مهنەکان بکەین، هەر مهنەیەک حەقی خۆی بدەینێ، یەعنی تێکەڵی نەکەین، تا بتوانین مهنەکان تێکەڵی یەکتر نەکەین، وەکو ئەندازیارێک بیری لێ بکەنەوە، کاک ئیبراهیم سەعید، وەکو دکتۆرێکی بیطەری بیری لێ بکەنەوە کاک شەفیق لە هەر کەسێک کە مهنەیەکی هەیە، ئەو مهنەیە هەندێ مەرج و مواسەفاتی لێیە کە لە مهنەیەکی تردا نیە، مهنەیەکی جیاوازی هەیە لەگەڵ مهنەیەکی تردا، لەبەر ئەوە تۆ دەبێت یەکەم موحافەزەی شرووتی مهنەکە بکەی، دووەمیش دەبێت مەجال بەو مهنەیە بدەی کە بمێنێ و بژی، وەزعی خۆی وەرگرێ، مەودای خۆی وەرگرێ، ئێمە نایخەینە دەنگدانەوە گفتوگۆی زیاتر لەسەر ئەو مەوزوعە دەکەین حەقی خۆیەتی، سبەینێ لەسەر دانیشتنەکە بەردەوام دەبین،لێرەدا کۆتایی بەم دانیشتنە دەهێنین سبەینێ کاتژمێر ده بەردەوام دەبین لەسەر موناقەشە، زۆر سوپاس.

فرست احمد عبدالله
سکرتێری ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستانی عێراق

د. رۆژ نوری شاوەیس
سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستانی عێراق

ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان ـ عێراق

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە(٢٣)

چوارشـەممە ڕێکەوتی ١٩/٦/٢٠٠٢

خولی یەکەم

سـاڵی یازدەیەم

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره((٢٣))

چوار شەممە ڕێكەوتی ٢٠٠٢/٦/١٩

كاتژمێر (١٠)ی سەر لەبەیانی ڕۆژی چوار شەممە ڕێكەوتی ٢٠٠٢/٦/١٩ ئەنجومەنی نیشتمانیی كوردستانی عێراق بەسەرۆكایەتی بەڕێز د.ڕۆژ نوری شاوەیس سەرۆكی ئەنجومەن و، بە ئامادەبوونی بەڕێز فەرسەت ئەحمەد عەبدوڵڵا سكرتێری ئەنجومەن، دانیشتنی ئاسایی (٢٣)ی خولی یەكەمی، ساڵی (٢٠٠٢)ی خۆی بەست.

بەرنامەی كار:
بەپێی حوكمەكانی برگە(١)ی مادده(٢٠) لە پێڕۆی ناوخۆی ژمارە (١)ی هەموار كراوی ساڵی (١٩٩٢)ی ئەنجومەنی نیشتمانیی كوردستانی عێراق، دەستەی سەرۆكایەتی ئەنجومەن بڕیاری دا بەرنامەی كاری دانیشتنی (٢٣)ی خۆی لە كاتژمێر (١٠)دەی سەر لە بەیانی ڕۆژی چوار شەممە ڕێكەوتی ٢٠٠٢/٦/١٩ دا بەم شێوەیە بێت:
١- بەردەوام بوون لەسەر خستنەڕوو و گفتوگۆ كردنی پرۆژەی هەمواركردنی یاسای سەندیكای پارێزەران، كە لە لایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە پێشنیار كراوە.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:
بسم الله الرحمن الرحيم.
بەناوی گەلی كوردستان دانیشتنی ژمارە (٢٣)ی خولی یەكەمی ساڵی یازدەمی ئەنجومەنی نیشتمانیی كوردستانی عێراق دەست پێ دەكەین.
بەڕێزان بەرنامەی كارمان بەردەوام بوونە لەسەر خستنەڕوو و گفتوگۆ كردنی پرۆژەی هەموار كردنی یاسای سەندیكای پارێزەران، كە لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە پێشنیار كراوە، وەكو ئاگادارن ماددەی چوار بڕیارمان لەسەر داوە، ماددەی پێنج مایەوە كە موناقەشەی لەسەر بوو، بۆ ئەوەی بەردەوام بین لەسەر موناقەشە كردنی ماددەی پێنج تكا لەو بەڕێزانە دەكەم كە دوێنێ لەسەر سەكۆیەكە ئامادە بوون بفەرموون با بێن بۆ ئێرە، بەڕێزان دوێنێ پاش گفتوگۆ كردن لەسەر ئەو ماددەیە و ئەو خاڵانەی كە موناقەشەی لەسەر هەبوو لە دانیشتنێكدا لەنێوان سەرۆكایەتی ئەنجومەن و وەزارەتی دارایی و ئابووری و نوێنەرێكی لیژنەی یاسایی گەیشتینە ئیتیفاقێك، بەڕێز وەزیری دارایی ئێستا باسی لێوە دەكات، فەرموو.

بەڕێز سرکیس ئاغا جان مامەندۆ:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە دوای ئەوەی کە گفتوگۆمان کرد، لاریمان نیە (١٠٠٠٠٠)ەکە بکرێتە (٢٥٠٠٠)، بەس یەک تێبینیمان هەبوو بەنیسبەت لیژنەی تەوزیعی دەعاوی، ئەگەر ئەو لیژنەیە نەمێنێ بەڕای ئێمە شتێکی باشترە، دەبێت وەزارەت هەر بەخۆی دەست نیشانی ئەو پارێزەرە بکات، کە دەیەوێ بە ئیشەکە هەڵبستێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو کاک شێروان حەیدەری.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەو لیژنەیە نوێنەری وەزارەتی دارایی تێدایە و، نوێنەری نەقابەی پارێزەرانیشی تێدایە و، نوێنەری ئەو دائیرەیەشی تێدایە کە دەعوای هەیە، بە تەسەوری ئێمە بە سێیان دانیشن تەقیمی وەزعەکە بکەن باشترە لەوەی لایەنێک بیکات بەحەقیقەت، دوایێ دەبێت نوێنەری نەقابەی پارێزەرانیش ئاگادار بێت، ئەو تەوزیعاتە چۆن دەکرێت؟ سجل لای ئەوانە کێ نۆرەی هاتووە، کێ نۆرەی نەهاتووە، کێ کردی ئەو وەزعە، یەعنی لەوێ دەکرێت، لە وەزارەتی دارایی ناکرێت، بۆیە ئێمە لەسەر ئەو سیستەمە ڕۆیشتین لە سەرەتای ئینتیفازەوە هەتا ئێستا و، پێش ویش هەر لەسەر هەمان سیستەم ڕۆیشتووین، تەوزیع دەبێت بە ڕێگای لیژنەوە بێت، لەگەڵ ڕێزماندا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لیژنەکە خۆی چەند کەسە؟ سێ کەسە نوێنەری نەقابە.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

سێ کەسە، نوێنەری نەقابەیە، نوێنەری وەزارەتی داراییە بەڕێوەبەری عەقاراتی دەولەیە و، نوێنەری دائیرەی مووکەلەیە، موحافیزیش خۆی تەوقیع دەکات لەسەر ئەمری ئیدارەیەکە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو حاکم ئەمر.

بەڕێز ئەمر کچۆ هسام/وەزیری هەرێم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەکو دیارە لیژنەی تەوزیعی دەعاوی، تەبعەن محامیە دایانایە، لە کۆن هاتووە نەک ئێستا، دایناوە لەبەر ئەوەی ئەو پارێزەرە بێ ئیشە، چونکە وەکو باسم کرد کۆمەڵێک محامی هەنە

حەسری دەکەن، چ دەعاوی مەدەنی بێت چ دەعاوی جەزائی، جا لەبەر هەندێیە تا تەوزیعێکی عادیلانە بێت کە هەموو ئەو محامیانە ئەو ئیشە حەسر نەکەن، بە ئیعتیبار مالی دەوڵەتە، کەس تووشی خەسارەت نابێت، ئەگەر خسار کرا مالی دەوڵەتە، لەبەر هەندێ موهم نیە کێ دەعاوی دەکات، دووەمینیش ئەگەر بێین بازاڕی محامی بازاڕێکی سەربەخۆیە بۆ قیطاع خاص حەقی هەیە چ محامی بێت بۆ دەوڵەت حەقی نییە محامی باش و زیرەک و ئەوانە بگرێت، بۆ ئەوەی تر یەعنی لیژنەی دەعاوی فەرز دەکات، راستە نوێنەریان هەیە، بەس ناتوانن بڵێن ئیلا ئەو محامیە، جەدوەلە نۆرە گەیشتە فلان محامی ئەوەیە، ئەگەر کاک شێروان بڵێت یان کاک فەرسەت بڵێت وەڵلا ئەوە فەرز ناکرێت، ئەدی لیژنە بۆچیە؟ مادام فەرز ناکرێت با لیژنە نەبێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز کاکەڕەش فەرموو.

بەڕێز کاکەرەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەسەرەتاوە لیژنەکە بۆیە دانراوە کەوا دەوائیر ئیستیئشار نەکەن بە یەک پارێزەر، یان ئەو پارێزەرانەلەو دائیرانە نەبێتە وەکیلێکی دائیرەکە و، لەوانەیە ئەگەر ببێتە وەکیلێکی دائیمی ئیحتیمال هەیە زۆر ئاساری سلبی لە دائیرەکە پەیدا بێت، مومکینە هەتا ئەو پارێزەرەش دەست بە ئیستغلالات بکات لە دائیرەکەی خۆی بۆ نموونە پارێزەرێک بکرێتە وەکیلی شارەوانی لە هەموو ئیشوکارەکانی شارەوانی، ئیحتیمال هەیە خەڵکێکی زۆر موراجەعەی ئەو شەخسە بکات بتوانێت ئیشوکارەکانی ئەو عالەمەی لەو دائیرەیە بروێنی، مومکینە زۆر بە ڕێگایەکی مەشروعیشدا نەڕواتن، لەبەر ئەوەی ئەو لیژنەی تەوزیعی دەعاوی سێ کەسن، نوێنەری ئەو دائیرەی تێدایە و، نوێنەری بەڕێوەبەری عەقاراتی دەولەش ئەویش هەر فەرمانبەری وەزارەتی داراییە، نوێنەری ئەو دائیرەیەی کە پارێزەر دەگرێت تێدایە، نوێنەری نەقابەی پارێزەرانیشی تێدایە، دوو کەس لە حکومەتن یەک کەس لە نەقابەیە و، ئەو جەدوەلەی بەڕێز کاک نەمر فەرمووی مەوزوعەکە تەسلسولی جەدوەل نیە هەموو جار، جەدوەل موراعات دەکرێت، ناڵێم موراعات ناکرێت، بەس ئەو دائیرەیەی پێدا بگری بڵێ فلان محامیم دەوێت، حەز دەکەین بۆمان تەرشیح بکرێ و، زۆر جار فعلەن ئەو پارێزەرانە تەرشیح کراون و، ئێمە وەک پارێزەر یانیش وەکو فەرمانبەر لە دەوائیر ئەوەمان دیتووە و پەیڕەویش کراوە، من خۆم لەوانە فەرمانبەر بوومە لە ئەشغال کتابم نووسیووە بۆ لیژنەی تەوزیعی دەعاوی فلان دائیرە، ئەو دەعوایەمان هەیە، تکامان وایە یان حەز دەکەین فلان محامیمان بۆ تەرشیح بکەن و، فلان محامی تەرشیح کراوە فعلەن و، بۆشیان داناوین، لەبەر ئەوەی حکومەتیش هەروەکو بەڕێزیشتان فەرمووتان ئەکسەریەتە، دوو

کەس بە یەکن و، دەتوانن لەگەڵ یەکتر دانیشن، ئەو محامیەی باش بێت داینێین، لیژنەی تەوزیعی دەعاویش غایە ئەوەیە کەوا فعلەن حەسر نەبێت لەسەر چەند کەسێک و، ئێستا هەر بەخۆی بەڕێز کاک نەمر فەرمووی سەد محامی لە ساحەیە یان پەنجا محامی لە ساحە هەیە، ئەو وەختی مانای ئەوەیە (١٥) وەزارەتمان هەیە، (١٥) محامیمان لە ساحە دەبێت کە لەگەڵ دائیرە عیلاقەی پەیدا کرد، مانای ئەوەیە ئەو دائیرەیە هیچ محامیەکی تر ناگرێت و عیلاقەی بە هیچ شت نابێت و، ئەو محامیەش مانای ئەوەیە بەکەیفی خۆی ئیش دەکات، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز کاک یۆنادم فەرموو.

بەڕێز یونادم یوسف کنا:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بۆ چوونەکانی هەردوولاش جێگای خۆیەتی، بەڵام وەکو حەلێک بۆ دیفاعی حقوقی وەزارەت، پێشنیار دەکەم کە فەقەرەی چوارەم دابنرێت (للوزير المختص توكيل محام للدفاع عن حقوق الوزارة عند استئناف الدعوى) یەعنی یەکەم جار هەر با ئیشی خۆی بڕوێنێ ئەو لیژنەی تەوزیعی دەعاوی چۆن وەکو ئوسول ئێستا لیژنەی بەڕێزان دایان ناوە زۆر باشە، بەڵام ئەو حەقەش بدرێتە وەزارەت، ئەگەر ئەو محامیەی کە دانرا بوو لە لایەنی ئەو لیژنە یاساییە سەرکەوتوو نەبوو بۆ وەزارەت بۆ محامیەکی بەهێز، محامیەکی باش دیفاع بکات لە حەق و حقووقی موڵکی عام، ئەگەر ئەمە ئیزافە بکرێ باشە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک شێروان حەیدەری فەرموو.

بەڕێز شیروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

مەبدەئی تەوزیعی دەعاوی لە قانونی محامات کە لەلایەن پەرلەمانەوە پەسند کراوە تێدا نیە، بەڵام کە تێدا نیە، ئەوە سێ ساڵە ئیشەکە بە هەمان سیستەم بەڕێوە دەڕوا کە لە قانونی بەغدا هاتووە، دادگای تەمییز ئاخیبر رەئی کە ئیستقراری لەسەر کردووە دەڵێ هەر شتێک لەو قانونەی ئێستای محامات نەبێت، ئێمە دەگەڕێینەوە بۆ قانونی بەغدا، واتا مەبدەئی تەوزیع کردن لێرە نەهاتووە، ئێمە زیکریشی نەکەین قانونی بەغدا تەتبیقی دەکەن مەبدەئی تەوزیعەکە پیادا دەکرێت، ئەوە یەک، دوو/ ئێمە هەموو وەختێک رەچاوی دائیرەی مووکەلەمان کردووە، ئەگەر ویستبی محامیەکی دابنێت برە برە نۆرەشمان بڕیوە، دایتمانە ئەو محامیەی کە ئەوان دەیانەوێ، بەبێ ئەوەی هیچ شتێکی تێدا بێت، تەنها دیفاع کردن لە بەرژەوەندی ئەو دائیرەیە، پارێزەر عادەتەن کە سجلی تەوزیع هەیە، کە نۆرەی دێت، پارێزەر هەیە صەلاحیەتی نیە دەعوایەکی گەورە

هاتووه، نایدەینە ئەو کەسەی کە صەلاحیەتی نیە، لەگەڵ پارێزەرێکی دیکە موشارەکەی دەکەین بە هەردووکیان ئەو دەعوایەی لەنێوان خۆیان کرێیەکەی تەوزیع دەکەن ناهێڵن پارێزەرەکە داخیلی بێت سرە بری دەکەن لە دەعواش ناهێڵن داخیل بێت، تەنها کرێیەکە موشارەکە دەکات لەگەڵ ئەو پارێزەرەی کە دائیرە نووسیەتی و دەست نیشانی دەکات، بۆیە ئەو مەبدەئانە پێموایە مەبدەئی زۆر ئیعتیادیە و، ئەوەی کاک یۆنادمیش دەڵێت ئەوە ئێستا ئێمە پیادەی دەکەین، بە حەقیقەت ئەوە کرایە لە ئەکسەریەتی دەوائیریش کراوە، لەگەڵ رێزماندا.

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەرێز کاک عەبدولخالق زەنگەنە فەرموو.

بەرێز عبدالخالق محمد رشید:

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە کە لیژنەی مافی مرۆڤین پشتگیریی لیژنەکەمان کردووە، هەروەها بەڕای شەخسی من کە نەقابە دەبێت دەورێکی گرنگی هەبێت لەو شتانە بۆ تەعزیزی دەوری نەقابە و، حقوقی مونتەسبی ئەو نەقابەیە، بەڕاستی لیژنە زۆر زەروورییە، دەوری ئەندامی لیژنەش لە نەقابە زۆر زەروورییە، بۆ ئەوەی عەدالەتێکیش هەبێت لە لایەکەوە، لە لایەکی تریشەوە بۆ ئەوەی نەقابە شعوور بکات کە دەوری هەیە، ئەویش بەشێکە لە موجتەمەع، بە تەحول بۆ موجتەمەعی مەدەنی، زۆر سوپاس.

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەرێز حاکم سەفەر فەرموو.

بەرێز سفر محمد حسین:

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وا بوو هەردوو بۆچوونەکە جەوازە مومکینە لە حالەتێکی وەسط شتێکی وا لە مەشروع تەسبیت بکەین کە (يتم ترشيح المحامي من قبل الوزارة) شتێکی وا هەبێت وابزانم زۆر باشە، زۆر سوپاس.

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەرێز کاک ئیبراهیم سەعید فەرموو.

بەرێز ابراهیم سعید محمد:

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی من پرسیارێکم هەیە، ئایا ئەم نوعە مەوزوعە کەی لە قوانینی مەجلیسی عێراق دروست بووە؟ یەعنی لە هی نەقابەی محامی عێراق دروست بووە، عەجەبەن پێشی پەنجاو هەشت ئەم شتە هەبووە یان دوای نیزامی با بڵێین دوای نیزامی ئیشتیراکیەت ئەم مەوزوعە دروست بووە،

یان دەوڵەتی دەورو پشتمان وەکو تورکیا بۆ نموونە ئەو شوێنانە ئەم مەوزوعی جەدوەلانەیان هەیە یان هەر تایبەتە بە نیزامی ئیشتیراکی؟، من ئەو پرسیارەم هەیە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز کاک د. ئیدریس فەرموو.

بەڕێز ادریس هادی صالح:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پشتگیری ماددەی پێنجەم دەکەم، هەر چەندە لەسەر سەد هەزارەکەی دیارە ئیتیفاقیان کردووە، ئەگەر لەسەر ئەو موبەرەراتەی دوێنێ لێرە باس کرا، من وەڵامم هەیە، یەعنی وجهەت نەزەری خۆم هەیە، بەڵام ئەگەر لەبەر هۆیەکی تر بێت، حەز دەکەم جەماعەت بۆمان تەوزیح بکەن، لەبەر چ کردیانە (٢٥٠٠٠)، چونکە دوێنێ نەگەیشتینە ئەنجامێک لە (١٠٠٠٠٠) بۆ (٢٥٠٠٠) موبەرەراتێک هات، ئەمە موقنیع نەبوو بەنیسبەتی من، بەنیسبەت ئەو فەرمانبەرە قانونیانەی کە لە دەوائیری حکومەت ئیش دەکەن، ئەوانە موشاویر قانونیان هەیە، ئەو موشاویر قانونیە ئیستیفادەی لێ دەکات، دەبێت ئێمە تەطویری فەرمانبەری خۆمان بکەین بەراستی، یەعنی خۆ تەشجیعی بکەی هەر بەو کەفائەتەی نابێت بمێنێتەوە وەکو دوێنێ باسیان کرد کە خیبرەیان نیە و کەفائتیان نیە، ئەوانە فێر دەبن لە دەوائیر، دەبێت لە هەموو دامودەزگاکانی خۆمان تەطویری بدەین فەرمانبەری چاک فێریان بکەین، یەعنی موشاوەر قانونی لەگەڵە موازیان بۆ ئەو فەرمانبەرە ئیستیشارات قانونی دەداتێ فێری دەکات شتی دەداتێ، ئەوە یەک، دووش/ جەنابت خۆت ئاگاداری زۆربەی موقاوەلاتی وەزارەت هەتا (٥٠٠٠٠) دینار تەنفیز موباشیرە پاشی (٥٠٠٠٠) دینار ئەوجا ئیعلان دەکرێت و دەدرێتە مقاولان، یەعنی ئەو دەعوایە و شتی وا عبلاقەی بەو مقاولات و هیچی نابێتەوە هەتا (٥٠٠٠٠)، ئەگەر کێشەک هەبێت لەو بارەیەوە، یەعنی مەفروزە لە (٥٠٠٠٠) دینارەکەی زیاتر بێت، یەعنی بگاتە (٧٥٠٠٠) دینار، هەندی مەسەلە هەیە شمولی ئەو مەسائیلانە بکات، جا ئەگەر برادەران وجهەت نەزەرێکی تریان هەبێت حەز دەکەین بۆمان تەوزیح بکەن، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز کاک جەمیل عەبدی سندی فەرموو.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دەربارەی (١٠٠٠٠٠) دینار کە هاتووە، کە پێشوو ساڵی ١٩٨٥ (١٠٠٠٠) دینار بوو، ئێستا لە نیو ملیۆن هەزار تێپەر دەبێت، وەختی (١٠٠٠٠٠) دیناریان داناوە زۆر زۆر موراعاتی محامیان کردووە، زۆر مەبلەغێکی موتەوازیعە، زۆربەی دەعاویش لەو مەبلەغە تێپەر دەبێت،

لێرەش نەک ئیجبارە، وەزارەت سەیری دەکات، ئایا محامی بۆ خۆی دەگرێت یانیش موەزەفی حقوقی خۆی بنێرێت (للوزير المختص أو رئيس الجهة غير المرتبطة بوزارة) یەعنی جەوازییە، یەعنی نە قطعیە، وەزارەت ئەو وەختە بە کەیفی خۆی محامیەک دەگرێت یان موەزەفی حقوقی خۆی دەنێرێت، نازانم برادەران ئەوانەی دژی ئەم نووسینە ئان ئەم مەشروعە موبەریراتیان چیە؟ (للوزير المختص) یەعنی جەوازییە، دەربارەی ئیلغای لیژنەی تەوزیعی دەعاوی شتێکی زۆر زۆر چاکە و پیرۆزە، هەروەکو برای بەڕێزم یونادم یوسف کەنا و برای بەڕێز د. ئیدریس هادی هەردووکیان وەزیری پێشوو بوون و دەزانن وەزارەت چۆن بەڕێوە دەچێت، ئاگایان لە وەزعی خەزینەی حکومەت هەیە و، دڵیانیش بە خەزینەی میللەت دەسووتێ، لەبەر ئەوە ئیلغای لیژنە شتێکی زۆر زۆر زەرووریە، هەندێک برادەرانی لیژنەی یاسا دەڵێن ئێمە موراعاتی وەزارەت دەکەین، ئەگەر محامیەک نەگەیشتبێتە ئەو پلەیە، وەڵلا محامیەکی تر لە جێگای دەدەنێین، ئایا قەبوڵ دەکەن محامیەک دوو جار بەشداری بکاتن بۆ تەوزیعی دەعاوی، محامیەکی تر هیچ دەعوای وەرنەگرتبێت، ئەوە موستەحیلاتە، ئەوان قەبوڵ ناکەن، لەبەر ئەوە ئیلغای ئەو لیژنەیە زۆر زۆر شتێکی پیرۆز و پێویستە ئیلغا بکرێتن تا حوریەت هەبێتن، ئێمەش بەرەو سەربەستی و ئازادی دەچین لە هەموو سیستەمەکان، برای بەڕێزم ئیبراهیم سەعید وتی لە وڵاتانی تری وەک تورکیا، لە تورکیا وەزارەت سەربەستە، محامی بۆ خۆیان.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک جەمیل ئیلغای ئەو لیژنەیە شتێکی زۆر تازەیە، پرۆژەی حکومەت لیژنەکەی تیایە، لیژنەکان کەس باسی ئیلغای ئەو لیژنەیەی نەکردووە، ئەمە پێشنیارێکی تازەیە، تەرکیز لەسەر ئەوە مەکە تەرکیز لەسەر شتێکی تر بکە.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەبەر ئەوە کە باسی موراعاتی مەشروعی کۆنیش بکەم، کە (١٠٠٠٠) بوو نیو ملیۆن تێپەر دەبێت، لەوێ شتێکی تر هەیە تازە برادەرانی ئەنجومەنی نەقابەی محامیان ئەوەی تێپەراندووە، دەعاوی لەنێوان دوو وەزارەت لەنێوان دوو دەزگای حکومی وا بوو ئەو دەرجی نە کردووە، لەبەر ئەوە کە لە راپۆرتی لیژنەی داراییدا هاتووە کە ئەو (١٠٠٠٠٠)ە بمێنێت بۆ دەعاوی (التي تقام مابين دوائر حكومة الاقليم) یەعنی أـ(الدعاوي التي تكون احدى دوائر حكومة الاقليم طرفا فيها ولا تزيد قيمتها على (١٠٠) الف دينار).
ب ـ الدعاوي التي تقام بين دوائر حكومة الاقليم بعضها على بعض اخر مهما كانت قيمة الدعوى) یەعنی موەزەفی حقوقی ئینابە بکاتن چەندی بێت دەعوا، دوو وەزارەتە وەزارەتی شارەوانی و سیاحە و وەزارەتی ئەوقاف و شوئونی ئیسلامی هەردووکیان وەزارەتی حکومەتن،

هەردووکیان عضوونە لە یەک ئەنجومەن، هەردووکیان مورتەبیتن بە یەک خەزینە، بۆ هەردووکیان مەجبوور بن هەر یەکیان محامیەک بگرێت لەسەر حیسابی خەزینەی حکومەت، ئەوە لە هیچ ولاتێک ئەو شتە نیە، ئەوە قانونی محاماتی کۆلیژ مەوجودە لە بیستەکان و تا ئێستا، وەختی ببێتە نێوان دوو دەزگای حکومی، نەخێر موەزەفی حقوقی سەربەخۆیە چەند مەبلەغ و تەمسیلی دائیرە دەکات و شتێکی لەنێوان دوو برا بۆ ئیلا محامی بەشداری بکاتن، موەزەفی حقوقی گەر موشکیلەیەک لەسەر خۆی بێت با ملیۆنێک و دوو ملیۆن بێت حەقی هەیە داخیلی دەعوا بێت بێ محامی، مادام بۆ خۆی حەقی هەیە داخیلی دەعوا ببێت هەر چەندەی مەبلەغەکە بە ملیۆن بێت، بۆ تەمسیلی وەزارەتەکەی خۆی بکات حەقی نەبێت، لەبەر ئەوە من دەبینم برادەرانی یاسا بانەک نەکەنە دوو هەوایە، وەڵلا سێ چوار هەوایە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کێ بانێک و سێ چوار هەوایە؟.

بەڕێز جمیل عبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەگەر پرسیار لە لیژنەی یاسا بکەم، ئەوانەی هەیە موەزەفی حقوقیە، بۆ خۆی ئەگەر موشکیلە لەسەر خۆی بێت چەند ملیۆن داخیل ببێت ئان نا، مەبلەغەکە مەفتوحە ئان نا، بۆ ئەو عضوە لە وەزارەت بۆ حەقی نەبێتن تا (١٠٠٠٠٠) دینار داخیل نەبێتن، ئەگەر سۆرانیەکەم تەواو نەبێتن داوای لێ بووردن دەکەم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هەندێ جوملە هەیە حەقە ئیختیار بکرێ، بە تەما بووین سوپاسێک بۆ راپۆرتەکەت تەقدیم بکەین، بەس لە ئێستاوە سەحبی دەکەینەوە، هیچ تێبینی تر هەیە، بەڕێز کاک ئەحمەد سالار فەرموو.

بەڕێز احمد سالار عبدالواحد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە هەموو هەنگاوەکان دەبێت بەرەو ئەوە بروات چۆن کۆمەڵگاکە بەرەو مەدەنیەت بچێت، بەڵام هەست دەکەم زۆر جار ئێمە دەمانەوێت هەموو شتەکان لە دەستی حکومەتا قەتیس بکەین و راگرین، ئەمە رێ لەو هەنگاوانە دەگرێت، دەبێت هەوڵ بدەین دەستی سەندیکاکان بکەینەوە، چونکە ئەوان ئەو هەنگاوە گەورەیە دەنێن، لەبەر ئەوە ئەو لیژنەیە وەکو چۆن بەڕێز کاک عەبدولخالق زەنگەنە رۆنی کردەوە و، بەڕێزان کاک شێروان حەیدەری و شێخ کاکەڕەش زۆر دروستە و پێویستە ببێت، هەرچەند ئێستا وەکو دەبینین لەو لیژنەیە دەسەڵاتی حکومەت زیاترە، پێویستە ئەو دەسەڵاتە لە دەستی سەندیکادا بێت، دەبێت ئەو لایەنە گرنگە رەچاو بکەین، چۆن

کۆمەڵگا ئازاد دەکەین و بەرەو ئەو شێوازە مەدەنیەتە دەڕوات، لەگەڵ ڕێز و سوپاسمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک د. ڕزگار فەرموو.

بەڕێز د. قاسم محمد قاسم (د. ڕزگار):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی دەبێت من سوپاسی وەزیری دارایی بکەم کە نوێنەری حکومەتێ ڕازی بێت (۱۰۰۰۰۰) بکات بە (۲۵۰۰۰) من حیساب دەکەم دەستکەوتێک پێشکەشی نەقابەی پارێزەران کرد و، ئەڤەش دەستکەوتییە بۆ پارتی کە پێشکەشی پارێزەرانی کردووە، جێی ڕێز و تەقدیریە و، ڕۆژێکیش دێتن ئیفتیخاری پێ بکەن ئەڤە یەک، یا دوێ دەربارەی لیژنێ مومکینە برادەران زۆر بۆچوون هەبینە، ئیحتیماله جانبی سەلبی هەندێ برادەرا زێدەتر کری لەسەر جانبی ئیجابی، بەس لایەنی من جانبی ئیجابی چەند جاری بەرا بەریبە، خاسەتەن برادەران وەکو ڕێبەری کە مومکینە سەرە بڕیش هەبێتن، ئەگەر دائیرەیەکی خاص، ڤێرێ هەبینا لیژنێ دێ ڕێکێ ئیحتیکارێ ببرێت، ئیحتیماله گەلێک برادەر وەکی ئیشارەت پێدا، ئەگەر ڕێگە نە شەرعیش هەبێت بۆ کەس بێت، هەبی لیژنە زۆر زەرووری دەزانم و، بە پیشتیڤانی دەزانم بۆ نەقابەی پارێزەران، زۆر سوپاس و حەز دەکەم بمێنێت.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز کاک حەمید میران فەرموو.

بەڕێز حمید سلیم میران:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەنیسبەت لیژنەکەوە من زۆر بە زەرووری دەزانم ئەو لیژنەیە هەبێت، ئەگەر نەقابەی پارێزەران لیژنەیان نەبێت و ئیش نەکەن ئەمانە مانای چیێ نەقابە؟ ئەوە لایەنێک، لایەنی دووەمیان بە چاکیشی نازانم و وەزیری موختەس خۆی دایبنێت، چونکە ئەو لیژنەیە خۆی لە سێ کەس پەیدا بووە، یەکیان نوێنەری وەزارەتی داراییە، یەکیشیان نوێنەری دائیرەکەیە، یەکێک لە نەقابەیە، لە هەموو حاڵەتێکدا ئەگەر حکومەت ویستی ئەو دوو ڕەئی هەیە و ئەوان یەکیان هەیە، ئەوە چارەشمان هەیە ئەو ڕەئیە بێنن، بەڵام فەقەرەی سێیەم لە ماددەکە بە زەرووری نازانم، چونکە ئەو لیژنەیە دروست بووە و ئیشەکەی خۆی دەکات، بەڕای من بە زیادی دەزانم لە قانونەکە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوەی لەم موناقەشاتە بۆی دەرخستین بە حەقیقەت مومکینە شعوورێک بکرێت ئەو لیژنەیە تەنیا بە تەسلسول دەعاوی بدەینە داد، فعلەن ئەگەر بە تەسلسول دەعاوی بدات، مومکینە محامیەکی

زۆر باش نەبێت ناڵێین خراپ، قەزیەکی گرنگی بەرکەوێت و، ئیحتیمالی فەشەلی لەو قەزیەدا هەبێت، مەترسی حکومەت مومکینە لەو ناحیەوە بێت، ئێمە پێشنیارێکمان هێناوە، ئەگەر هەردوو لا پێ رازی بن، پێشنیارێکمان هەیە سێیەم ئیزافەیەک بخەینە سەری کە ئەو مەوزوعە وازیح بکات دەڵێ (توزع الدعاوي التي تروم الدوائر الرسمية أو شبه الرسمية توكيل محام فيها للدفاع عن حقوقها من قبل اللجنة المذكورة حصرا، ويتم اختيار المحامي على اساس اهمية الدعوى وبموافقة اكثرية اعضاء اللجنة) یەعنی حکومەت باسی بکات، ئەگەر زانییان باش نیە لەغوی دەکەن، موافیقن ئێوە وەکو نەقابە، ئەگەر سێیەم نەشگۆڕین لە بەرژەوەندی ئێوەدیە، چونکە خۆتان نووسیووتانە.

بەڕێز سرکیس ئاغا جان مامەندۆ:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمەش موافیقین لەگەڵ ئەو پێشنیارەی کە هاتووە لەسەر ئەو تەعدیلە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

جا ئێستا تکایە بیخوێننەوە هەمووی، ئەوەی بیخوێننەوە بۆ ئەوەی مەعلوم بێت، جا ئەگەر تێبینی هەبێت ئەمجارەش دیسان تێبینی لەسەر تەقدیم دەبێت.

بەڕێز محمد سعید احمد یعقوبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الخامسة:

تلغى المادة (١٩) من القانون ويحل محلها مايأتي:

اولا/ لايجوز لغير المحامي المسجل في الجدول إبداء المشورة القانونية أو التوكل عن الغير للادعاء بالحقوق والدفاع عنها أمام المحاكم والجهات التحقيقية أو الفصل في المنازعات باستثناء مايلي:

١ـ للمتقاضين في الدعاوي المتعلقة بالاصلاح الزراعي والتسوية والاحوال الشخصية والاحوال المدنية ان يوكلوا عنهم فيها ازواجهم وأصهارهم وأقاربهم حتى الدرجة الرابعة ولمن ينوب عن غيره حسب ولاية أو وصاية أو قيمومة أو تولية هذا الحق ايضا.

٢ـ للوزير المختص أو رئيس الجهة غير المرتبطة بوزارة ان ينيبا أحد الموظفين الحاصلين على شهادة بكالوريوس في القانون أو ما يعادلها بوكالة مصدقة منهما في الدعاوي التي لا تزيد قيمتها عن (٢٥٠٠٠) دينار.

ثانيا/ تؤلف لجنة لتوزيع الدعاوي الحكومية من ثلاثة اعضاء احدهم يمثل وزارة المالية والاقتصاد وتنتدبه من بين موظفيها الحاصلين على شهادة بكالوريوس في القانون والثاني يمثل نقابة المحامين التي تنتدبه من بين المحامين المستشارين اما العضو الثالث فتنتدبه الدائرة التي تروم

التوكيل عنها في كل دعوى على حدة.
ثالثا/ توزع الدعاوي التي تروم الدوائر الرسمية أو شبه الرسمية توكيل محام فيها للدفاع عن حقوقها من قبل اللجنة المذكورة حصرا ويتم اختيار المحامي على اساس اهمية الدعوى وبموافقة اكثرية اعضاء اللجنة.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئینجا ئێستا ئەگەر تێبینی هەیە لەسەر ماددەی پێنج، ئەوەی تێبینی هەیە تکایە دەستی بەرز بکاتەوە، فەرموو کاک د. ئیدریس.

بەڕێز د. ادریس هادی صالح:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە پێمان باشە دەرەجە چوارەم بێت، یەعنی هەندێ شت هەیە، ئێمە نامانەوێ، مەسەلە تەدەخول لە ئیشی قانونی نیە، مەسائیلی قانونی ئەوان لە ئێمە باشترن، بەس ئەوە عیلاقەی بە خەڵک هەیە، من خزمێکم هەیە لە دەرەجە سێ کورە مامێک سیقەم پێیە زیاتر لە برایەکەم بۆ مەحروومی بکەم تەوکیلی نەدەمێ دەعوایەکە بەڕێوە ببات، ئەوە حەقی خەڵکە بەڕاستی لەبەر چی ئێمە حەصری بکەین لە نێوان دوو دەرەجە، خەڵک هەیە برای نیە ئامۆزای نیە، دەرەجە سێی هەیە چواری نیە، یەعنی شتێک عیلاقەی بە خەڵکەوە هەیە، مادام دوای ئەسهاریە، ئەسهار دەرەجە چەندە، دەرەجە چواریش نیە، دەرەجە پێنج و شەشیش نیە، کە ناوی ئەو دێت دەرەجەی چوارەم لەبەر چی داخیل نەبێت، کە دەڵێ ئەسهار (زاوا) ئەو نزیکترە یان ئامۆزایەک هەیە دەبێتە دەرەجە سێ، یەعنی حەق نیە هەموو شتێک بەو نوعە بێت و حەصری بکەین و بڵێین لەوە زیاتر نابێت، خەڵک هەیە خەڵکێکی تەوکیل دەکات بۆ مەسەلەی شەرع خزمایەتی لەگەڵ نیە عیلاقەی پێ هەیە و سیقەی پێ هەیە دەڵێ بڕۆ ئەو مەوزوعەم بۆ بکە، حەقە یەعنی بە شێوەیەکی فراوانتر سەیری مەسەلەکە بکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو کاک فەرسەت وەڵامی بدەوە.

بەڕێز فرست احمد عبداللە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

یەعنی برادەران وا تەسەوڕ دەکەن ئەوە حەقێکی خەڵکە محامیەکان هاتوونە لێیان وەربگرن، کاکە بە پێچەوانەوەیە، حەقی محامیەکانە ئیستثنائەن بە خەڵکیان داوە، حەز دەکەی با برای بێت یان کوڕی بێت یا بابی بێت یان با دایکی بێت، لە هەموو دونیا محامی مورافەعە لە مەحاکم دەکات، یانیش خودان حەق بەخۆی، خۆ کەس مەنعی نەکردووە، خودان حەقێکە بابێت بە خۆی دیفاع لە خۆی بکات، یەعنی کەس مەنعی نەکردووە، بەس لە هەموو دونیا باوەڕ ناکەم

نیزامێک له عالەم هەبێت خەڵکێکی غەیری محامی بێت ئیستینادەن لەسەر دەرەجەی قەرابە حەقی هەبێتن بێت مورافەعە لە محکەمە بکات، ئەوە ئیستثنائە لە قاعیدە، ئیستثنائیش دائیمەن لازمە مەحصور بێت بەر تەنگ بێت قاعیدەکە فراوانە ئیستثناء بەرتەنگە، ئەوە مەبدەئێکی نە لە هەرێمی کوردستان هاتیە دامەزراندن لە هەموو عالەم مەبدەئێکی قانونییە، هەموو مەزاهب و مەدارسی قانونی تەئیدی ئەو شتە دەکەن و دامەزراوە لە فەوقی قەزائی و لە فەوقی دەستوری و فەوقی قانونی، یەعنی نابێت ئێمە وا تەسەور بکەین ئەوە حەقەکی خەڵکە محامی هاتووە لێی وەرگرتووە و تەعەدای لێ کریە و تەعەسوفە لە بەکارهێنانی حەق، تەمامەن بە پێچەوانەیە، حەقی موحامییەکانە قانون بە خەڵکەکی تری داوە، مادام ئیستیسنائە مەفروزە مەحسور بێت لە مەجالێک و سنورێکی زۆر بەر تەنگ، لەگەڵ رێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، کاک جەمیل فەرموو.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وشەی تەسویە لە ئەسڵی مەشروعدا هاتووە، بە تەسویتیش ئیلغا نەکراوە، ئێستاش لە قانونی مەرکەزی محامات وشەی تەسویە هەر ماوە و، ئەم حاڵەتەش دەبێت چارەسەر بکرێت(الدعاوي التي تقام بين دوائر حكومة الاقليم بعضها على البعض الآخر مهما كانت قيمة الدعوى) ئەوەش دەبێت چارەسەر بکرێت و،(ثانياً/ للوزير المختص) دەرەجەی قەرابەشی هەر وەکو خۆی بمێنێت تا چوارەم، بەنیسبەت(١٠٠٠٠٠)ئێمە لەگەڵ(١٠٠٠٠٠)ە کەین، با سەوای تریش چارەسەر بکرێت(الدعاوي التي تقام بين الدوائر الحكومة إلاقليم بعضها على البعض الاخر مهما كانت قيمة الدعوى) ئەوەی لە هەموو قەوانینی پێشووش مەجوودە، مەفروزە چارەسەر بکرێتن، بڕیاریش بڕیاری جەنابتانە، لەگەڵ رێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بڕیار بڕیاری پەرلەمانە، دوا وتە بۆ کاک شێروانە، فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەنیسبەت ئەو تێبینیەی برادەران دایان، تەبیعی دەعاوی حکومی لەنێوان دائیرە وە دائیرە زۆر ئاساییە، چۆن دەعوایەکانی دیکە دەڕوات؟ بەم شێوەیەش دەڕوات دائیرە لەسەر دائیرە ئیقامەی دەعوا بکات ئیعتیادیە ئەو دائیرە بۆ خۆی محامیەک دادەنێت، دائیرەی دووەمیش محامی بۆ خۆی دادەنێت حسب ئوسوڵ ئەگەر بیەوێت، یەعنی ئەوە حەسم کرایە بەراستی، بابەتی دەرەجەی رابعەش من تەئیدی وجهەت نەزەری کاک فرسەت دەکەم ١٠٠٪ ئیزافەتەن لەسەر ئەوەش قانونی

محامات قانونێكی تایبەتیە، دوو، لە پڕۆژەی ئێمەدا ئەسڵەن تەتەروقی ئەو خاڵەمان نەكردیە نیهائیەن و، پێشنیاری ئێمەش نییە، لە دیوان تەدوینی قانونی ئیزافەی ئەوە كرایە، تێپەر بووە و هاتووتە ئەنجومەنی وەزیران و هاتووە بۆ لای ئێمە، ئەسڵەن پڕۆژەی نیقابە نییە ئەو دەرەجەی دوو كە ئێستا هەیە، ئێمە بە خۆمان دەرەجە دووین، بەڵام دەرەجە چوار پڕۆژەی نیقابە نییە، ئەوە هیچ تەعاروز ناكات، چونكە قانونی محامات، قانونێكی خاسە رەنگە لە قەوانینەكانی دیكە دەرەجە چوار هاتبێت، بەڵام ئێمە موقەیەد نینە بە قەوانینی تر، چونكە قانونی خاس تەقییدی قانونی عام دەكات، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، ئەم بابەتە زۆر گفتوگۆی لەسەر كرا، دوو بەڕێزی تر قسەی تیادا دەكەن، بەڵام بە كورتی تكایە، كاك د. ئیدریس فەرموو.

بەڕێز د.إدريس هادي صالح:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

دیارە دەڵێن ئەگەر ئەوە حەقەكی محامیيە، ئەگەر حەقی محامیيە با دەرەجە دووش ئیستیسنای نەكەن، با هەر تێیدا نەبێت، ئەگەر ئەوە حەقی محامیيە، بەراستی كە دەڵێت ئەو حەقەی داوە(ازواجهم و اصهارهم)بەراستی ئەوە لە هیچ دەرەجەكیش دانینە نە لە یەك نە لە دوو، ئەگەر ئەمە بێنێتەوە دەرەجە دوو، مانای وایە ئیجحاف بە حەقی هەندێ خەڵك دەكەی، ئەگەر حەقی محامیيە با ئەوەی تێدا نەبێت هەموو شەتب بێت، ئەگەر حەقی ئەویش نییە، مەجالی پێ دەدەن با هەمووی تێدا بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، بەڕێز مەلا طاهر، فەرموو.

بەڕێز ملا محمد طاهر زين العابدين:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من تەئید قسەی جەنابی كاك د.ئیدریس دەكەم، چونكە دەڵێت(أن يوكلوا عنهم ازواجهم و اصهارهم و اقاربهم) هیچ حەددێكی بۆ دانەناوە، (صهر) بریتیە لە خەزور، ئایا برای ژنەكەیەتی یان باوكی ژنەكەیەتی؟ ئەقاریبەكەش حەقە تا دەرەجەی چوارەكە بڕوات، دەرەجە رابیعەكەش ئەگەر ئیجازە بفەرمووی دەرەجە یەك بە عەرەبی سووك ترە، (من ولدك من ولده من ولدته) ئەمە دەرەجە یەك،(من ولدك) ئەمە دەرەجە دووە،(من ولده من ولدك) ئەمە دەرەجە سێیە،(من ولد من ولدك) ئەمە دەرەجە چوارە، یەعنی (عم و عمة أخوات وخالات) دەبێت بە دەرەجە چوار، جا (اصهار) ئەوەندە بەرەڵا بێت و ئەوەندە موتڵەق بێت رەها بێت، حەقە ئەقاریبیش تا دەرەجە چوار بێت و بۆ ئەوەی ئیشكال بە حەقی ئەقارب نەبێت، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، بەڕێز وەزیری دارایی، فەرموو.

بەڕێز سرکیس اغا جان مامەندۆ (وەزیری دارایی و ئابووری):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەراستی ئەم بابەتە کاک جەمیل دوو سێ جاریش ئیشارەتی پێدا و، ئێستاش کاک شێروان باسی کرد، ئەو دەعوایانەی کە لە نێوان دەوائیری حکومەت دەکرێن تا ئێستا حکومەت خۆی پێی هەڵدەستا، بەڵام لە ماددەی پێنج فەقەرە سێ بەو حیسابەی ئیتر ئەو بابەتە حەسر بوو، لیژنەی دەعوا دەبێت دەست نیشانی محامیەکان بکات، یەعنی وای لێ هات ئێمە لە دەعاوی نێوان حکومەتیش دەبێت محامییەکان بگرین، کەچی تا ئێستا وا نەبووە، یەعنی حەز دەکەم ئەوە تەسبیت بێت لێرە، ئێمە (١٠٠) هەزارەکەمان کردووە بە (٢٥) هەزار، بەڵام ئەوی تر هەر چۆن بووە با وابێت، دەعاوی لە نێوان دەوائیری حکومەت، لەگەڵ رێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، لیژنەی یاسایی.

بەڕێز کاک بەرەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەراستی قسە لەسەر ئەم بابەتە زۆر کرا دەرەجە دوو و دەرەجە چوار، بەڕێز د.ئیدریس و بەڕێز مامۆستا مەلا طاهر فەرمویان (أَصْهار) زۆر فراوانە، خۆی فراوان نییە وشەکە، (صِهر) یەعنی زاوا، بۆ فراوانە! یەعنی کابرا لەوانەیە زاوای لە خەزوری پێ نزیک تر بێت، بە حەقیقەت بابەتەکە زۆر جاران برازا دەکات بە دەرەجە چوار، مام دەکاتە دەرەجە سێ، ئەوە موشکیلە نییە فراوان نییە، یەعنی وا تەسەور بکەن فراوانە، کابرا زاوای خۆی دەنێرێت یان خەزوری دەچێت، بەرەئی من موشکیلە نییە، پاشان دەعوایەکان مەحسوورن دەعوایەکان مەحدودن، دەعاوی ئیسلاحی زراعییە دەعاوی ئەحوالی شەخسییە، ئەو دەعوایانە لەوانەش نییە کابرا موتەلیع بێت لە هەموو شتێک، بەڵام بابەتەکە زۆری موتابەعەیە، موتابەعەکە دەچێت، بەڵام دەرەجە چوارەکە لەوانەیە خەڵک لەگەڵ یەک نەبێت، لەوانەیە لە یەکتر دوور بێت، بەڵام ئەوانی تر عائیلی لە یەکتر نزیکن، بۆ نمونە کور لەماڵەوەیە یان زاوا لە ماڵەوەیە، لەوانەیە ئەوانە لە یەکتر نزیک تر بن، زیاتر قانون ئەوەی بە نەزەر ئیعتیبار وەرگرتووە، هەروەکو جەنابی سکرتێریش فەرمووی، بابەتەکە ئیستیسنائەکە لە قاعیدەکە، یەعنی کە فراوانە، بۆ فراوانە؟ یەعنی کابرایەکی بنێرێ یان کوری مامی بنێرێ لە دەعوایەکی تەڵاق حازر بێت هەر ئاگاشی لە چ نەبێت و بدۆڕێنی، حقوقی زەوجی هەمووی بدۆڕێنێ، ئاگای لە ماقی قانونەکە نییە، یەعنی مەعقول نییە حقوقی خەڵک زایەع دەبێت، حەق نییە بەم شێوەیە تەفسیر بکرێت بابەتەکە، محامی کە دادەنرێت،

هەدەف لە دانانی محامی بەرگرییە لە حەق، ئێوە بۆ بیر لەوە دەکەنەوە کە تەنها بەرگریە لە محامی، نەخێر بەرگریە لە حەقی خەڵک، یەعنی کابرایەک لەوانەیە حەقی بدەینێ مامی بنێرێ مامی نازانێ رووی دەعوایەکە لە کوێیە، مارەیی و تەڵاقە هەر ئاگاشی لێ نییە، نازانی مەسەلە چییە؟ بچێت حازر بێت چ بڵێت؟ ئیحتمال هەیە ئەگەر تەکلیفی بکات بە پێی قانون حەقی هەبێت بڵێت تۆ نانێرم، لەوانەیە زۆر نارەحەت بێت بڵێت دیارە باوەڕم پێ ناکەن بم نێرن، لە ئەساسدا لەوانەیە کوڕی خۆی نەنێرێت لە دەعوایەکە،چونکە مەسەلەکە جەوازییە خۆ وجوبی نییە، لەبەر ئەوە فراوان نییە، بابەتی تەسویە خۆی تەسەویە نەماوە پێی دەگوترێت(تثبیت حق التصرف في الاراضي التي لم تنته تسویتها) لە قانونی(١١٧)دا هاتووە دەڵێت (تشکل لجان لغرض تثبیت حقوق التصرف في الاراضي التي لم تنته تسویتها)ئەوی پێشتر نەکرایە، لیجان دادەنرێت و لیجان دەچیت، پێی دەگوترێت (تثبیت حق التصرف) ناڵێت (لجان التسویة) پێی دەگوترێت (لجـان حق تصـرف)، لە قانونی(١١٧)دا هەیە، بەڕێز سەرۆکی لیژنەی دارایی دەتوانی موراجەعەتی قانونی(١١٧) بکات، بە تەفسیل لەوێ نوسراوە چۆن تەسبیت دەکرێت، لەبەر ئەوە هیچ زەرەری نییە ئەگەر تێیدا هەبێت، لەبەر ئەوە نەمایە خۆش نییە بڵێین لە قانون شتێکی داناوە و لە پەرلەمانی کوردستان دەرچووە و نەمایە، خەڵک دەزانێ نەمایە، بۆ چ ئێمە تەسبیتی کەین، ئەگەر بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن بفەرمووی ئیقتیراحەکەی لیژنەی دارایی بداتە دەنگدان، دوای ئیتر بە ئیعتیبار موقتەرەح پێشتر دەدرێتە دەنگدان، ئەمر بۆ جەنابی سەرۆکی ئەنجومەنە بۆ ئێمە نییە، چۆنی پێ باشە با بیکات، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕەئی ئێمە بە تەسویت ناگەینە هیچ ئەنجامێک، لەبەر ئەوە ئەم بابەتە تەئجیل دەکەین بۆ ئەوەی نوێنەرانی حکومەت و، لیژنەی دارایی و، لیژنەی یاسایی و نوێنەری نیقابە ئیتیفاقی لەسەر بکەن، لێرەدا کۆتایی بە دانیشتنی ئەمڕۆمان دێنین، بۆ دانیشتنی داهاتوو ئاگادارتان دەکەینەوە، زۆر سوپاستان دەکەم.

فرست احمد عبدالله
سکرتێری ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستانی عێراق

د.رۆژ نوری شاوەیس
سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستانی عێراق

ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٢٤)

دووشـەممە ڕێکەوتی ٢٤/٦/٢٠٠٢

خولی یەکەم

سـالّی یازدەیەم

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە(٢٤)

دووشەممە ڕێكەوتی ٢٤/٦/٢٠٠٢

كاتژمێر (١٠)ی سەر لەبەیانی ڕۆژی دووشەممە ڕێكەوتی ٢٤/٦/٢٠٠٢ ئەنجومەنی نیشتمانیی كوردستانی عێراق بەسەرۆكایەتی بەڕێز د.ڕۆژ نوری شاوەیس سەرۆكی ئەنجومەن و، بە ئامادەبوونی بەڕێز فەرسەت ئەحمەد عەبدوڵلا سكرتێری ئەنجومەن، دانیشتنی ئاسایی ژمارە (٢٤)ی خولی یەكەمی، ساڵی (٢٠٠٢)ی خۆی بەست.

بەرنامەی كار:

بەپێی حوكمەكانی برگە(١)ی ماددە(٢٠) لە پێڕۆی ناوخۆی ژمارە (١)ی هەموار كراوی ساڵی (١٩٩٢)ی ئەنجومەنی نیشتمانیی كوردستانی عێراق، دەستەی سەرۆكایەتی ئەنجومەن بڕیاری دا بەرنامەی كاری دانیشتنی ژمارە (٢٤)ی خۆی لە كاتژمێر (١٠)دەی سەر لە بەیانی ڕۆژی دووشەممە ڕێكەوتی ٢٤/٦/٢٠٠٢ دا بەم شێوەیە بێت:

١ـ بەردەوام بوون لەسەر خستنەڕوو و گفتوگۆ كردنی پرۆژەی هەموار كردنی یاسای سەندیكای پارێزەران، كە لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە پێشنیار كراوە.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان، بەناوی گەلی كوردستانەوە دانیشتنی ژمارە (٢٤)ی خولی یەكەمی ساڵی یازدەمی ئەنجومەنی نیشتمانی كوردستان دەست پێ دەكەین،بەڕێزان بەرنامەی كاری ئەمرۆمان بەردەوام بوونە لەسەر خستنەڕووی گفتوگۆ كردنی پرۆژەی هەموار كردنی یاسای سەندیكای پارێزەران كە لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە پێشكەش كراوە، تكا لە ئەندامانی بەڕێزی لیژنەی یاسایی و لیژنەی دارایی و لیژنەی مافی مرۆڤ دەكەم بێنە سەر سەكۆ، لیژنەی یاسایی هیچ تێبینیتان هەیە لەسەر ماددەی پێنجەم ، فەرموو بەڕێز كاكەڕەش.

بەڕێز كاكەڕەش محمد نەقشبەندی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

پاش ئەوەی بەڕێزتان فەرمووتان كە دانیشتنەكە دوابخرێ لەسەر ئەوەی كە گفتوگۆ لەگەڵ بەڕێز وەزیری دارایی بكەین لەبارەی برگەی دوو و چەند شتێكی تر وفیعلەن پاش كۆبوونەوە لەگەڵ بەڕێزیان ڕێكەوتین لەسەر ئەم شێوەی خوارەوە فەقەرەی دوو لە ماددە پێنج ئەگەر مەجالم بدەی بیخوێنمەوە، چونكە مەوزوعەكە بیست وپێنجەكە بوو وەدەعاوی حكومی بوو ئەگەر هەر چۆنیەك بێت دەعاوی حكومی نێوان دەوائر و ئیتیفاقمان لەسەر كرد بەو شێوەیە بێت ئەگەر بەڕێزتان ئەمر

بکەن بیخوێنینەوە، بڕگە دوو (للوزير المختص ان ينيب عنه احد الموظفين الحاصلين على شهادة بكالوريوس قانون قسم القانون للحضور للمرافعة امام المحاكم والجهات ذات الصفة القانونية في الدعاوى الاتية:

أ- الدعاوى التي تكون إحدى دوائر الدولة طرفاً فيها ولاتزيد قيمتها علي (٢٥) خمسةو عشرين الف دينار.

ب- الدعاوى التي تقام بين الدوائر بعضها على البعض مهما كانت قيمة الدعوى.

بەنیسبەت لقی سێ ئەوەی بەڕێزتان شتێکتان پێشنیار کردبوو کە على اساس (يتم اختيار المحامي على اساس اهمية الدعوى وبموافقة اكثرية اعضاء اللجنة).

برادەرانی دارایی ڕایان ئاوایە لە کۆتاییەکەی پاشی (من قبل اللجنة المذكورة حصراً على ان يراعى رغبة الدائرة بذلك) ئەوە ئیضافە بکرێ لە جیاتی ئەو دەقەی کە دەڵێ (اختيار المحامي على اهمية الدعوى)، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کە موراعاتی ڕەغبەی دائیرە کرا لیژنەی ناوێت یان ئەمە دەبێت یان ئەوە دەبێت خۆ ئێوە یاسایین ئەو شتانە دەزانن، فەرموو کاک شێروان.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەو ڕایەی برای بەڕێزم کاکەڕەش واربدە وئەو مەبدەئە پیادە کراوە پێنج ساڵ زیاترە لە ٩٦ تاکو ئێستاش ڕەغبەتی دائیرە بەنەزەری ئیعتیبار وەرگیراوە وزۆر جاری وابووە پەیوەندییان بە ئێمەوە کردووە ولەبەرئەوەی دەعواکە گرنگەو محامییەکی خاوەن خیبرە دابنێین و ئەگەر ئەو ئەکثریەتە نەشبێ موراعاتی ڕەغبەتی دائیرە شتێکی زۆر ئیعتیادییە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

خۆی موراعاتەکە مەفروزە نەقابە موراعاتی بکات مەفروزە لیژنەکە موراعاتی رای دائیرەکە بکات بەڵام ئەگەر ئیصرار هەبوو کە موراعاتی نەکات ئەو کاتە ئەکثریەت قەراری لێ دەدات، بەڵکو تۆ تەسبیتت کرد موراعات رای دائیرە کەواتە رای دائیرە دەخوات یانی ئەگەر تەسبیت هەبێت .

بەڕێز شێروان ناسح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

یانی بە ئەکثریەت دەبێت قەرارەکان ئیعتیادی یانی هەر دەبێت دوو عضو بە عضوێک بێت یانی دائیمەن قەرارەکە بە ئەکثریەت دەردەچێت مەعقول نییە یەک یەک بە سێ جۆر قەرارات دەربچێت یانی بەرای مونفەردی.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

یانی (توزع) نوسراوە تەوزیع عادەتەن لیژنە ئیشراف دەخاتە سەر تەوزیعی، لەوانەیە تۆ جەدوەلێکت ئامادە کردبێت ناوی هەموو محامیەکت نوسیبێ یەک لەدوای یەک، ئەوە هیچ خیلافی لەسەر نابێت، چونکە نوسراوە (توزع) بۆیە ئەو ئەکثریەتەمان تێ خست بۆ ئەوەی هەر تەوزیع نەبێت بەڵکو لێکدانەوە بێت ئەم محامییە باشە بۆ ئەو ئیشە ئەم محامییە دائیرەکە داوای دەکات، یانی ئەو مەقصەدەی دائیرە دەیەوێ بۆی جێ بەجێ دەبێت. ئینجا جارێکی تر بیخوێنەوە بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگدانەوە. بەڵام لە سەرەتاوە هەموو مادەکە.

بەڕێز کاک ڕەش محمد نەقشبەندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الخامسة:

تلغى المادة(١٩) من القانون ويحل محلها مايأتي:

أولاً: لايجوز لغير المحامي المسجل في الجدول إبداء المشورة القانونية أو التوكل عن الغير للإدعاء بالحقوق والدفاع عنها أمام المحاكم والجهات التحقيقية أو الفصل في المنازعات بإستثناء مايلي:

١- للمتقاضين في الدعاوي المتعلقة بالإصلاح الزراعي والأحوال الشخصية و الأحوال المدنية أو يوكلوا عنهم فيها أزواجهم وأصهارهم وأقاربهم حتى الدرجة الرابعة ولمن ينوب عن غيره حسب ولاية أو وصاية أو قيمومة أو تولية هذا الحق أيضاً.

٢- للوزير المختص او رئيس الجهة غير المرتبطة بالوزارة أن ينيب أحد الموظفين الحاصلين على شهادة بكالوريوس في القانون قسم القانون للحضور و المرافعة امام المحاكم والجهات ذات الصفة القانونية في الدعاوى الاتية:

أ- الدعاوى التي تكون احد دوائر الدولة طرفاً فيها ولاتزيد قيمتها عن (٢٥) خمسة وعشرين الف دينار.

ب- الدعاوى التي تقام بين الدوائر الدولة بعضها على البعض مهما كانت قيمة الدعوى.

ثانياً: تؤلف لجنة لتوزيع الدعاوي الحكومية من ثلاثة أعضاء أحدهم يمثل وزارة المالية والأقتصاد وتنتدبه من بين موظفيها الحاصلين على شهادة بكالوريوس في القانون والثاني يمثل نقابة المحامين التي تنتدبه من بين المحامين المستشارين أما العضو الثالث فتنتدبه الدائرة التي تروم التوكيل عنها في كل دعوى على حدة.

ثالثاً: توزع الدعاوي التي تروم الدوائر الرسمية أو شبه الرسمية توكيل محام فيها للدفاع عن حقوقها من قبل اللجنة المذكورة حصراً يتم اختيار المحامي على اساس اهمية الدعوى بموافقة اكثرية اعضاء اللجنة.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

مادده پێنج دەخەینە دەنگدانەوە، تکا لەو بەڕێزانە دەکەین کە مادده پێنج پەسەند دەکەن دەستیان بەرزبکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن تکایە دەستیان بەرز بکەنەوە، سوپاس ماددەی پێنج بەزۆرینەی دەنگ وەرگیرا. ماددەی شەش.

بەڕێز محمد سعید یعقوبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة السادسة:

تلغى المادة(٢٠) من القانون ويحل محلها ما ياتي:

اولاً: للمحامي ان يسلك الطريقة المشروعة التي يراها مناسبة في الدفاع عن موكله ولا يكون مسؤولاً عما يورده في عريضة الدعوى او مرافعاته الشفهية و التحريرية مما يستلزمه حق الدفاع.

ثانياً: يجب ان ينال المحامي من المحاكم و الجهات التحقيقية ودوائر الاقليم و المراجع الاخرى الاحترام و الاهتمام اللائقين بمركز المحامي وعليها تقديم التسهيلات اللازمة و الاصولية التي يتطلبها اداء مهامه ولا يجوز اهمال طلباته التحريرية وعلى الجهات المذكورة اعلاه عدا المحاكم و الجهات القضائية البت في طلبات المحامي التحريرية خلال اسبوع واحد من تأريخ تسجيل الطلب لديها وفي حالة عدم البت فيها خلال المدة المذكورة على المحامي اخبار النقابة بذلك.

ثالثاً: على المحاكم والجهات التحقيقية ان تأذن للمحامي بمطالعة اضبارة الدعوى او الاوراق التحقيقية والاطلاع على كل ما له صلة بالقضية التي يراجع من أجلها قبل التوكل فيها كما وعليها ان تقبل حضوره في التحقيق الابتدائي او اي اجراء اخر يقرره القانون.

رابعاً: لا يجوز حجز و بيع كتب المحامي و موجودات مكتبه.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لیژنەی یاسایی هیچ تێبینیتان هەیە لەسەر ئەو ماددەیە. نییە، لیژنەی دارایی، فەرموو کاک جمیل.

بەڕێز جمیل عبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

یەکەم چاکە بەڵام ئەوەی کە لە دووەم هاتووە (یجب ان ینال محامی من المحاکم جهە تحقیق ودوائر الاقلیم والمراجع الاخری الاحترام)پێویستە محامی زۆر تر احترامی قضاء بگرێت لەسەر بەند (ثالثا) هاتووە (علی المحاکم والجهات التحقیقیة ان تأذن للمحامي بمطالعة اضبارة الدعوی او الاوراق التحقیقیة والاطلاع علی کل ما له صلة بالقضیة التي یراجع من اجلها قبل التوکیل فیها). یانی هیچ نەبووە بووە تەوکیل (کما و علیها ان تقبل حضوره في التحقیق الابتدائي)

تەحقیقی ئیبتیدائی زۆر محاذری خۆی هەیە وئەوەی (اجراء اخر یقرره القانون) لەبەرئەوە پێشنیاری ئێمە ئەمەیە (المادة السادسة البند ثالثا من هذه المادة). ثالثا (اضافة عبارة : مالم یؤثر ذلك علی سیر التحقیق علی ان یتثبت ذلك كتابةً في اوراق الدعوی بعد عبارة قبل التوكیل فیها وتقرأ كالاتي(علی المحاكم والجهات التحقیقیة ان تأذن للمحامي بمطالعة اضبارة الدعوی او الاوراق التحقیقیة والاطلاع علی كل ما له صلة بالقضیة التي یراجع من اجلها قبل التوكیل فیها مالم یؤثر ذلك علی سیر التحقیق علی ان یثبت ذلك كتابة في اوراق الدعوی كما و علیها ان تقبل حضوره في التحقیق الابتدائي او أي اجراء اخر یقرره القانون.) زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

سوپاس، ئەمە رای لیژنەی داراییە، ئێمە چەند جارێك وەكو سەرۆكایەتی پەرلەمان تەئكیدمان لەوە كردۆتەوە هەر لیژنەیەك تكامان ئەوەیە لەسەر ئیختیصاصی خۆی بدوێت ئیجتیهادات لە ئیختیصاصاتی لیژنەكانی تردا نەكەن، چونكە تێكەڵاو دەبێت لە ئیشدا، لیژنەكانی پەرلەمان لیژنەی موختەصن زۆر سوپاس، لیژنەی مافی مرۆڤ تكایە.

بەڕێز عبدالخالق محمد رشید:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئێمە لەگەڵ دەقی هەموار كراوەكەین بە هەر چوار بڕگەكەیەوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئەو بەڕێزانەی تێبینیان هەیە تكایە دەستیان بەرزبكەنەوە تاكو ناونووسیان بكەین، هەر ئەندامێكی پەرلەمان حەقی هەیە لەسەر هەرشتێك بدوێ بە ئارەزووی خۆی بە ئازادی و هەموو رایەكیش دەدات چونكە ئەندامی پەرلەمان وەكو فەرد ئازادە لەسەر هەموو ماددەیەك رای خۆی بدات و پێشنیاری خۆی پێشكەش بكات وگفتوگۆی بكات بەڵام كە سەرۆكایەتی پەرلەمان شتێك تەوجیهی لیژنەیەكی پەرلەمانی دەكات لیژنەكە یاساییە و لە لایەنی یاساییەوە سەیری دەكات، لیژنەكە مالییە لەلایەنی مالییەوە سەیری دەكات، لیژنەكە وەرزشە لەلایەنی وەرزشەوە سەیری دەكات، ئەوقافە لەلایەنی دینیەوە سەیری دەكات، ئەگەر هەر لیژنەیەك ئیختیصاصاتی لیژنەیەكی تری وەرگرت كەواتە پەرلەمان پێویستی بەو هەموو لیژنەیە ناكات، یەك لیژنەی گەورە دادەنێین ومەشغولی هەموو شتێك بێت، بەڕێز كاك د.رزگار فەرموو.

بەڕێز د.قاسم محمد قاسم:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

سوپاس، من لسەر كەلیما (خلال اسبوع) تەبیعی لڤێرێ ئەگەر برادەر ماوەی بدەن محامیەك لە زاخۆ بێتە هەولێرێ موتابەعەی قەزیەك بكاتن تەلەبێكی تەقدیمی دائیرەكا مەعنی دەكات كە

خیلالی ڤێ هەفتێ تەلەبێک وەکو بزانێت مەعلومات لەسەر وێ قەزیە چینە وموتابەعەی بکاتن، ئایا مەعقولە حەفتیەکی محامی لڤێرێ چاوەڕێی بکاتن هەتاکو دەعوای دائیرەی مەعنی مەعلوماتێ لەسەر بێ، من ئەڤ حەفتییە زۆر دەبینم ئیرهاقێکە لەوانەیە مەصاریف زێدەنە ولەوانەیە ئیرهاقی محامی تێدە کرنێ، من پێشنیار دەکەم ئەم حەفتییە ببێتە سێ رۆژ چونکە خزمەتەکا و تەسهیلەو بو سورعەش زێدەتر خەلاس دبیت ولەوانەیە کولفەو ماندووبوون کەمتر ببێ و سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، بەڕێز کاک جمیل فەرموو.

بەڕێز جمیل عبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەسەرەتادا زۆر سوپاسی جەنابت دەکەم، لەماددە بیست وپێنج لەسەد هەزار دینار لیژنەی دارایی تەئییدی کردبوو، لیژنەی یاسا شتێکی مالی صرفە لە سەد هەزار کردیە بیست وپێنج هەزار دینار ئێمە دێینە سەر ئەم ماددەیە، ئەگەر بۆ نموونە لیژنەیەکی موختەص با لیژنەی یاسا بێت ببینن هەندێک مونحازە بۆ تەرەفێک یان خەلەلێک بێت دەبێت ئێمە موقارەناتی بکەین لە هەموو روویەکەوە، موقارەنات لەسەر قوانینی دەوڵەتانی تر لەسەر ئەصلی قانونی محامات کە لە ساڵی پاش تەشکیلی حکومەت دەستی پێکرد وتائێستا گەر ئێمە سەیری بکەین و سەیری سیستەمی خۆشمان بکەین چی لە بەرژەوەندی گەل دایە وچ لە بەرژەوەندی حکومەت دایە سەیری تحقیق شتێکی زۆر زۆر پێویستە کە بپارێزرێت یاخود محامییەک نەبووە وەکیل کە دەستکاری تێدا بکات ئامادە ببێت گەر بووە وەکیل حەقە ئامادە بێت کە نەبووە وەکیل دوور نییە کاریگەری هەبێ لە سەیری تحقیق زۆر شت پیشانی ئەو بدات یان پارەیەکی زیاتر وەربگرێت ئەوەش بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن وەختی ئەو تەعدیلاتانە خاڵ بەخاڵ نەوەک بە خێرایی هەموو دیراسەتمان ئێمەی لیژنەی دارایی وماددەی بیست وحەوت لە یاسای محامات هەر کە دەرچوو بۆ ئێمە هاتووە (علی المحاكم والسلطات الرسمية التي تمارس السلطة القضائية او تحقيقها والمجالس والهيئات والمراجع الاخرى ليمارس المحامي مهنته ان تؤذن له اوراق الدعوى او التحقيق والاطلاع على كل ما له صلة من قبل التوكيل مالم يؤثر ذلك على سير التحقيق على ان يثبت ذلك كتابةً في اوراق الدعوى). سەیری تحقیق زۆر گرنگە دەبێت حەقیقەتیش پارێزراو بێت ودەبێت ئێمە زۆر چاومان لێ بێت وحکومەتی ئێمە سەر بکەوێت و مافی هاووڵاتیان بپارێزرێت نەبووە وەکیل یانی محامی داخیل دەبێت وتەئیسیر لەسەر سەیری دەعوا دەکات.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تەواو بووی جەنابت، یەکەم جەنابت بۆت نییە موناقەشەی رای دەستەی سەرۆکایەتی بکەیت

لەسەر مەوزوعێک کە محددە وەکو لیژنە وەکو فەرد دەتوانی هەموو رایەکی خۆت بدەی و هەموو موناقەشەیەک بکەیت وبەناوی لیژنەوە قسەت کرد ئەبێ ئیلتیزام بکەیت بە ئیختیصاصی خۆت ئەوە واجبی ئێمەیە وئیشی ئێمەیە وەکو سەرۆکایەتی پەرلەمان تەوجیهی موناقەشە بکەین چۆن موناقەشە دەکرێ و چۆن ئیش دەکرێ چۆن تەقریر دەنوسرێ ئینجا موناقەشاتی ئیختیصاصاتی ئێمەش مەکە تکات لێ دەکەم، بەڕێز کاک امین مولود فەرموو.

بەڕێز محمد امین مولود:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من تێبینیەکەم لەسەر فەقەرە چوارە کە زۆر شامل هاتووە لەبارەی گفتوگۆوە پێشنیار دەکەم بەو شێوەی خوارەوە بێت (لایجوز حجز وبیع کتب المحامی وموجودات مکتبه عدا الکتب التی تمنع من قبل الجهات المختصه) چونکە هەندێک کتێب هەیە منع دەکرێ لەجیاتی ئەوە محامی لە شوێنێک دایدەنێ جا دەتوانرێ حجز بکرێت، زۆر شامل هاتووە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو بەڕێز شێروان.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

جارێ محامی لە سەرەتاوە حەقی هەیە لە قۆناغەکانی تەحقیق ئامادە بێت لەسەرەتاوە تاکو کۆتاییەکەی بەگوێرەی ئەو قانونانەی ئێمە پیادەی دەکەین ئەوە یەک، دوو حاکم تحقیق دەتوانێ لە قۆناغی سەرەتایی دەسەلاتی ئەوەی هەیە سولتەیەکی تەقدیری واسعی هەیە کە بهێلێ سریەت لەسەر ئەوراق بپارێزرێت تا ماوەیەکی دیاریکراو بۆ ئەوەی مەعلومات تەسەروب نەکات جەریمە ون ببێت ئەمەش دەسەلاتێکی حاکم تەحقیقە بەگوێرەی قانون و ئوصولی محاکەماتی جەزائی، مەوزوعی تەوکیل وعدم توکیل ئەمەیان دەبی بلێی محامی وەکیلە یان وەکیل نییە محامی کە دەعوا لە بۆی دێت دەچێت ئەوراق دەخوێنێتەوە یان دەیگری یان نایگری، لەسەرەتا لەوانەیە ئەوراقەکان دەخوێنێتەوە عەقلی نایگری ئیتیفاق ناکات کە دەعواکەی خوێندەوە عەقلی گرتی دێ وەکالەتی لە بۆ دەکات حسب الاصول ئەوە مەبدەئێکی پیادە کراوە کە بیست سی سالە لە عێراق پەیرەو دەکرێ، مەسەلەی ئیزن تحریریەکەی ئەمە بە شتێکی شازمان دانا چونکە ئیزن تحریری دوو وەکالە نییە و شتێکی عەمەلیش نییە لەناحیەی عەمەلی یانی مومارەسە نەکرا بۆیە مەوزوعی ئیزنەکەمان لابرد. مەوزوعی حەفت رۆژەکە خۆی دە رۆژ بوو کردمان بە حەفت رۆژ ئێمە ناتوانین دەوائر ئیلزام بکەین هەر دەبێ فلان و فلان بە سێ رۆژ یان بە دوو رۆژ بەلانی کەمی ماوەکە مەعقولە بە سێ رۆژ یان بە حەفتەیەک هەتا ئەگەر تەعقیباتی ئیداریش بێ موراجەعەی دەوائر بکات ئەوەش لە بۆ ئەوەی ئیستعجال و خێرایی هەبێت لە بەڕێوەبردنی ئیش وکاری محامیەک سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لیژنەی یاسایی وەڵامتان هەیە؟ فەرموو کاک سەعید.

بەڕێز محمد سعید احمد یعقوبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

باشە محامی تاکو ئەوراقی نەخوێنی چۆن دەتوانی قەزیەکەی تێ بگات تاکو بتوانی دفاع لە موەکیلی خۆی بکات بەشێوەیەکی یاسایی، باشە ئەگەر محامی ئیطیلاع نەکات لەسەر ئەوراق چۆن تاوانبار خۆی بزانێت توهمەکەی چیپە و ئەو بەڵگانە چین کە تاوانەکەی پێ خراوەتە پاڵی تاکو بتوانی دفاعی خۆی بەشێوەیەکی ئوسولی و قانونی بکات. بەو قسەیەی کە لیژنەی مالی دەڵێت کەواتە دکتۆریش نابێت عەمەلیات بکات نەوەک نەخۆش تووشی مردن بێت. بۆیە ئەو پێشنیارەی کە لە بڕگەی سێی مادده شەش هاتووە زۆر لەجێی خۆیەتی وهیچ ئیضافەیەکی پێ ناوێ هەروەک لیژنەی دارایی داوای کردووە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو بەڕێزانەی کە تێبینیان هەیە تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە، کاک احمد فەرموو.

بەڕێز احمد سالار عبدالواحد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دەربارەی بڕگەی چوارەم ئەگەر بێتو پێداویستیەکانی پیشەکە بێت واتە (مستلزمات المهنة) رەنگە کۆمەڵێک کەلوپەل وئامێر و ئەرشیفی چ بینراو چ بیستراو چ خوێندراوە هەبن وڕەنگە کۆمەڵێ ئامێری نوێ کەبەکاربێت لەپێناوی پیشەکە ئەگەر بوترێت (مستلزمات المهنه) رەنگە فراوانتر بێت لە (حجز وبیع الکتب وموجودات مکتبه)، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز کاکەرەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

چەند تێبینیەکم هەیە بەتایبەتی ئەوەی بەڕێز کاک ئەمین مەولود فەرمووی ئەوانە دەرکەین ئەو کتێبانەی کە ئەسڵەن مەمنوعە تەبعەن خۆی ئەسلەن ئەو کتێبانەی بەخۆی ئەو حەقەی نییە ئەو کتێبەی هەبێت ئەو محامیە ئەو حەقەی نییە ئەو کتێبەی هەبێ ئەگەر قەرار دەرچووبێ ئەو کتێبە مەمنوعە لە تەداول حەقی نەبێ و هەر سوڵتەیەک حەقی هەیە بچێتە ژووری بیبات چونکە ئیبتیدائەن سەرپێچی یاسای کردووە، ئامانج لێرە ئیحتیرامی مەکتەبەکەیە کە دەڵێن مەکتەبەکە نەگیرێ محامیەکە لەوانەیە قەرزاری پیاوێکە ئیقامەی دەعوای لەسەر دەکرێ و پارەکە لەسەری

تەحەقوق دەکات و دەچێت مەکتەبەکە حجز دەکات لەوانەیە مەکتەبەکە شتێکی زۆر کەم بێت وبەڵام لەوانەیە زیاتر ئیهانەی لێ بوەشێتەوە علی اساس مەکتەبەکەی لێ حجز دەکات نیو تاقم قەنەفەیە لەگەڵ تەلەفزیۆنێکە یان لەگەڵ کۆمەدینێکە یان مێزێکە هەدەفەکە ئەوەیە حورمەتی مەکاتب بگیرێ بە شێوەیەکی گشتی کەوا سوڵتاتی حجز مدیریاتی تەنفیز نەچێتە ناو ئەو مەکتەبانەی حجزی بکات چونکە ئەوەی کە لەویێەتی حەتمەن بۆ موستەلزماتیەتی بەتەئکید ئەو محامیە نە موتەفەجیرات لەوێ دادەنێ و نەشت چونکە ئەوانە هەمووی مەمنوعە نەسلاح دادەنێ هەمووی قەوانینی خۆی هەیە چونکە حجزی لەسەرە ئەوانەی کە لە دائیرەکەی ئەوێنە مەفروزە هەمووی مەسموح بێت بەپێی ئەو یاسایانەی کە موراعات دەکرێ مەعمول بێت یان مەفروزە مەسموح بێت چونکە ئەگەر موخالیفی یەک قانون بێت قانونەکەی لەسەر پیادە دەکرێ و دەبردرێ و حسب الاصول، بەڵام ئەگەر موافەقەتی قوانینی مەرعی لەسەر بێت، شتێکی زۆر زۆر تەبیعی یە هەبێت و مەسەلە مەسەلەیەکی ئیحتیرامە وهیچی تریش نییە، مەوزوعی سەیری تەحقیقیش برادەران روونیان کردەوە بەتایبەتی کاک شێروان لەبارەی تەحقیق کەس هەندی حاکمی تەحقیق سوڵتەی نییە دەتوانی مەنعی هەر کەسێک بکات وبیداتە تەحقیق دەتوانی سریەتێکی فوق عادە بهاوێتە سەر تەحقیقەکە دەتوانی (علی انفراد) تەحقیق وەربگرێ دەتوانی دوو دوو بانگ بکات، بەچ ئوسلوبێک کە تەصوری وابێت خزمەتی تەحقیق دەکات بەو ئوسلوبەی دەتوانی موراعاتی تەحقیق بکات، لەبەرئەوەی هەتا ئەگەر بزانی پێویست نییە محامییەکە لەژووری بێ و بریار دەدات دەڵێ پێویست نییە محامی لە ژووری بێت ئەو کات محامی قەراری قەزائیە ناتوانێ بچێتە ژووری یانی قانونیش هەبێت، چونکە حاکم قەراری دا جەلسە سریە کەس ناچێتە ژووری و محاکم دەرگای کراوەتەوە بەڵام ئەگەر بریار بدات کە سریە کەس ناچێتە ژووری مەسەلە مەسەلەیەکی تەقدیریە ومحامیش پێویستە سورەتێکی واضحی هەبێت کە دەچێت ئیزبارەی دەخوێنێتەوە کابرای موکل دێتە لای دەڵێ من ئەو قەزیەم هەیە ئەگەر نەچی دەعواکەی نەخوێنیتەوە نەزانی کابرا قابیلیەتی هەیە لە خۆرا دەبینی ئەو دەعوایەی کەسب دەکات کەسب ناکات ئینجا دەتوانی بیگرێ یان نەیگرێ تەعاونی لەگەڵ بکات لەبەر ئەوەی ماددەکە زۆر زۆر باش هاتووە وسوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

مەوزوع بەتەنیا بەنیسبەت (کتب وموجوداتی مکتبی محامی) تەنیا مەسەلەیەکی ئیعتیباری نییە ئەدەواتی مهنەکەیەتی ئەگینا رزقی دەبڕی بەو مەفهومەی سەیری بکە، کاک احمد باش مەوزوعەکە تێگەیشت بەڵام بەو شێوەی کە هاتووە (لایجوز حجز کتب المحامي وموجودات مکتبە) جوانترە لەوەی کە (ادوات مکتبە)، تێبینی تر کاک د.رزگار هەیبوو فەرموو.

بەڕێز د.قاسم محمد قاسم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هەر من سەر حەفتیە، ئەو برادەرێ کو لێرە بۆ نمونە بەیارا طویلە یان زاخۆ بێت حەفتەیەکی چاوەرێ دەکەت محامی من گەلەک مودەتەکی درێژ دەبیبنم یانی حەفتی یەک چاوەری دەعوا بکات تاکو جهەتێکی مەعنی مەعلوماتێ پێ بێت مەجالی بدەی تاکو مەعلوماتێکی کامل وەربگرێ من ماوەیەکی گەلەک زێدە دەزانم ولەوانەیە برادەرێک بێ چوار پێنج سەعات لەناو ئۆتۆمبیل بێت و چوار پێنج سەعات بچێت حەفتەیەک دابنیشێت لێرە یانی بە تەعبێکی ئیزافی دەزانم ئەگەر سێ رۆژیش قەبول نەکەن بەلانی کەمەوە چوار رۆژ کەمتر بێت زۆر باشە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو کاکەرەش.

بەڕێز کاکەرەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئاخر ئەوەش ناکرێ، محامیەک تەلەبێکی لەدائیرە لەسەر مەوزوعێکی دیاریکراو هەیە دەبی مەجال بداتە ئەو دائیرەیە کە ئەو دائیرەیە بیری لێ بکاتەوە و ئەقسامی موختەلف رای خۆیان لەسەر بدەن، بۆ ئەوەی رایەکی راست بدەنە کابرای یانی بە دوو سێ رۆژ لەوانەیە رۆژی یەکەم هەر لەبەر دەمی جەنابی وەزیرە تاکو دەچێتە لای وەکیل یان دەچێتە لای مودیر عام تاکو رونەسای ئەقسام دەیبینن. ئاخر ئەو حەلە دەوائیریش با بتوانی ئیشەکەی ببینی بەرێکوپێکی حەلێکی مەعقول بێت، چونکە مەعقول نییە ئارائی وابدات و تووشی تەناقوزات ببێت وتوشی موخالەفات بێت، لەبەر ئەوەی حەفتەیەک بەرای ئێمە لەوانەیە تاکو رادەیەک کەم بێت نەوەک زۆر بێت دائیرەیەک یاڵڵا بتوانێ لەوانەیە شتێکی زۆر زۆر موعەقەدە دەیەوێ رای تەکوین بکات ئەو دائیرەیە،ئەو رای تەکوین نەکات موختەلەفی ئاراء لەوانەیە ئیستیشارە بە خەڵکێکی تر دەکات پێویستی دەبێت، بۆ ئەوەی رای تەکوین بکات وەڵامی ئەو محامیە بداتەوە لەبەر ئەوە قەزاش نییە دەوائری ترە قەزا چونکە هەر ناتوانێ قەزا ئیجبار بکات، خۆی قەرار بدات، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

باشە تۆزێک چاکی بکەین ئەوە چۆنە (خلال فترە اقصاها اسبوع واحد) تکایە ماددەکە بخوێنەوە بیخەینە دەنگدانەوە.

بەڕێز محمد سعید یعقوبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة السادسة:

تلغى المادة(٢٠) من القانون ويحل محلها ما ياتي:

اولاً: للمحامي ان يسلك الطريقة المشروعة التي يراها مناسبة في الدفاع عن موكله ولا يكون مسؤولاً عما يورده في عريضة الدعوى او مرافعاته الشفهية و التحريرية مما يستلزمه حق الدفاع.

ثانياً: يجب ان ينال المحامي من المحاكم و الجهات التحقيقية ودوائر الاقليم و المراجع الاخرى الاحترام و الاهتمام اللائقين بمركز المحامي وعليها تقديم التسهيلات اللازمة و الاصولية التي يتطلبها اداء مهامه ولا يجوز اهمال طلباته التحريرية وعلى الجهات المذكورة اعلاه عدا المحاكم و الجهات القضائية البت في طلبات المحامي التحريرية خلال اسبوع واحد من تأريخ تسجيل الطلب لديها وفي حالة عدم البت فيها خلال المدة المذكورة على المحامي اخبار النقابة بذلك.

ثالثاً: على المحاكم والجهات التحقيقية ان تأذن للمحامي بمطالعة اضبارة الدعوى او الاوراق التحقيقية والاطلاع على كل ما له صلة بالقضية التي يراجع من اجلها قبل التوكل فيها كما و عليها ان تقبل حضوره في التحقيق الابتدائي او اي اجراء آخر يقرره القانون.

رابعاً: لا يجوز حجز و بيع كتب المحامي و موجودات مكتبه.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە ماددەی شەشەم پەسند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی پەسندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، چوار ئەندامی بەڕێز پەسندی ناکەن و، بە زۆرینەی دەنگ ماددەکە وەرگیرا، ماددەی حەوتەم.

بەڕێز محمد سعید احمد یعقوبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة السابعة:

تعدل الفقرة (رابعا) من المادة (٢٥) من القانون وتقرأ كالاتي:

رابعا/ على الجهات المذكورة في الفقرة أولاً أعلاه استقطاع نسبة (١٠٪) من بدل المشورة القانونية للمحامي وارسال المبلغ الى النقابة لقيده ايرادا لها على ان لا تقل عن (٢٥٠) مائتين وخمسين دينارا سنويا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

رای لیژنەی یاسایی.

بەڕێز کاک ڕەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ڕای ئێمە ئەوەیە ئەو (٢٥٠)یە ئەگەر نەختێک زیاد بکرێت، لە حدودی (٣٠٠) دینارێک بێت بۆ تەعزیزی مالیەی نەقابە خراپ نیە، (٢٥٠)یە بکرێتە (٣٠٠) دینار لە خیلالی ساڵێک زۆریش نیە مشورەکە خیلالی ساڵێک، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەگەر ئەو ماددەیەمان بۆ شەرح بکەی خراپ نیە، ماددەی حەوت نازانین مەوزوع چیە؟

بەڕێز کاک ڕەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بڕیارمان دا لە قانونەکەی محامی حەقی مەشوەرەی قانونی هەیە لە دەوائیر بە عەقد بێت یان بە هەر شتێوەیەک تەعین دەبێت، ئەو مەبلەغەی کە دەدرێتە پارێزەر بەرامبەر ئەو مەشوەرە قانونیەی مەفروزە لە (١٠٪)ی لێ ببرێت، لە ئەساسەوە وەکو لە عێراق بۆ نەقابەی بڕیار درا بوو لە زیمنی قانونەکەی کە ایرادە بۆ نەقابە، بەس ساڵانە بڕیارێک لە ئەساسەوە لێرە لە قانونەکان نەبوو دیار نەکرا بوو چەندە، لەبەر ئەوەی ئیحتیمالێک هەبێت کەوا ئیخفای هەندێک مەعلومات و ئەو پارەیە بکرێت، نەگۆترێت هەتا ئێستا چەندە بەرامبەر بە مەشوەرەکە وەرگیراوە، داوا کرا کە تەعدیل بکرێت بەو شێوەیەی کە لە مەشروعەکە هاتووە، ساڵانە ئەو پارێزەرەی کە مەشوەرەی قانونی دەداتە هەر دائیرەیەک، ئەو دائیرەیەی کە پارەکە ئیحالەی نەقابە دەکات لە (١٠٪)یەکەی لێ دەبرێت، بە شەرتێک لە (٢٥٠) کەمتر نەبێت ساڵانە، بەڕای ئێمەش وەکو لیژنەی قانونی گوتمان با بیکەینە (٣٠٠) تۆزێک زیاتر تەعزیزی مالیەی نەقابە دەکات، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ڕای لیژنەی قانونی لەسەر ماددەکە خوێندرایەوە، ڕای لیژنەی دارایی.

بەڕێز جمیل عبد سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەڤ فەقەرەیێ چوارەم، ئەڤ مەبالیغێک هاتین زیادن و کەم نیە، یەعنی (١٠٪) (علی ان لا تقل عن ٢٥٠ دیناراً سنویاً) ئێمە تەئیدی ئەم تەعدیلە دەکەین، هەر ڕەقەمەکان چۆن هاتووە، ئێمە بە زیادیشی دەبینین نەک کەم، هەر چۆن هاتووە، وەکو خۆی بمێنێتن، ئەمە شتێکی مالی سیرفە و زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ڕای لیژنەی مافی مرۆڤ.

بەڕێز عبدالخالق محمد رشید:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

لیژنەكەمان لەگەڵ دەقی هەموار كراوەكەیە.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئەو ئەندامە بەڕێزانەی تێبینیان هەیە دەستیان بەرز بكەنەوە، بەڕێز كاك شێروان حەیدەری فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئێستا ئەوەی پیادە كراوە (٣٠٠) دینارەكە عەمەلیەن وەردەگیرێت بە بڕیارێكی ئەنجومەنی نەقابە، تەبعەن تەسبیتیشمان كرد، بەس بە (٢٥٠) هاتووە، ئێمە لەگەڵ (٣٠٠) دینارەكەین و، تەئیدی لیژنەی یاسا دەكەین و، مەسەلەكە لەنێوان پارێزەران و نەقابەیە، هیچ كەسی تر طەرف نیە لە مەسەلەكە، لەگەڵ ڕێزماندا.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

بەڕێز كاك ئەمین مەولود فەرموو.

بەڕێز محمد امین مولود امین:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

بەڕای من (على ان لا تقل عن ٢٥٠ دينار) زیادە، عیبارەتی ئەخیر زیادە، بەس بگوترێ(على الجهات المذكورة في الفقرة اولاً أعلاه استقطاع نسبة (١٠٪) من بدل المشورة القانونية للمحامي وارسال المبلغ الى النقابة لقيده ايراداً لها) ئیتر هەر چەندە بێت مەبلەغەكە سەدی دەكەی لێرە تەواو، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

بەڕێز كاك جەمیل عەبدی فەرموو.

بەڕێز جمیل عبدی سندی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

مەجلیسی نەقابە بۆ خۆی چۆن دەڵێتن ئەوە شتێكی ترە، بەڵام ئێستا قانونە، دەبێت ئیلتیزام بە وەختی قانون تەصدیق بێتە دەرێ، ئێستا لە جەلسە قانون چ ئیقرار كرا دەبێت ئەوە بێت،

محامی بەدەلی ئینتیماء بۆ نەقابە دەدات، هەروەها بەدەلی ئیشتیراکی سالآنەش دەدات و، بەدەلی سندووقی تەقاعودیش دەدات، یەعنی سێ پارەی تر دەدات و، لە تاریخی عێراق لە قانونی محامات تا ئێستا (٥٪)، بۆ نموونە بەڕێز نەقیب و مەجلیسی نەقابە، ئێستا کردیتیە (١٠٪)، (١٠٪) وەربگرێتن، یەعنی زوعفی محامیەکی تر بۆ نموونە لە دیالە بێت یان لە بەسرە بێت زوعفی ئەو مەبلەغە وەردەگرێتن، لەبەر ئەوە هەر چۆن هاتووە ئەو (٢٥٠)دینارە زیادە و کەم نییە، هەروەکی خۆی هاتووە و دیوانی قانونیش باش دیراسەتی کردووە، لەبەر ئەوە بەرەئی ئێمە ئەم مەبلەغانە کەم بکرێنەوە زیاد نەکرێن، چونکە ئەمەش نابێت هەر باری محامی گران بکەین بۆ مەجلیسی نەقابە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک د. ناصح غەفور فەرموو.

بەڕێز د. ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەو مەبلەغەی کەوا لیژنەی یاسایی داوای کرد بکرێت بە (٣٠٠) بەلایەنی کەمەوە، هەروەها برای بەڕێزم کاک شێروان حەیدەری وەکو ئەندامی پەرلەمان پشتگیری ئەوەی کرد، دیارە بە تەئکید نەقابەی محامی پێش هەموو شتێک بەرگری لە مافی محامی دەکات، ئەو باشتر دەزانێت لە بارودۆخی خۆی و، ئەمەش باوەڕ ناکەم بە پێچەوانەوە لە قازانجی خەزینەی حکومەتە، کەواتە سەندیکای پارێزەران پێویستی بە تەمویلی تر نابێت، بۆ ئێمە پشتگیری ئەوەی نەکەین، من تێ ناگەم بۆچی هەندێ جار برایانی ئێمە بەتایبەتی کاک جەمیل سندی ئێستا کەئنەما ئەو دەرچووە دیفاع لە محامیٰ دەکات بەرامبەر بە برادەرانی سەندیکای پارێزەران دژی محامیەکان، پێم وایە ئەو پێشنیارەی کە کردوویانە (٢٥٠)یەکە بکرێت بە (٣٠٠) لە جێی خۆیەتی و لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو کاک محەمەد سەعید.

بەڕێز محمد سعید احمد یعقوبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

نەقابەی محامیان تەئمینی تەقاعودی دەکات بۆ محامیان و، پێویستی بە واریدات هەیە، ئەو پارەی کە ئیزافەی کردووە، دەبێت دابینی ئەو تەقاعودیە بکات بە بەردەوامی پێیان بدرێتن، هەروەها ئەو (٢٥٠)دینارە کە داوا دەکرێت بکرێتە (٣٠٠) دینار، ئەویش هەر بۆ هەمان مەبەست دەڕوات، بۆیە ئێمە تەئیدی پێشنیارەکەی نەقابەی محامیان دەکەین، لەگەڵ ڕێزماندا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک د. ئیدریس فەرموو.

بەڕێز ادریس هادی صالح:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش تەئیدی ئەوەی دەکەم کە تەنها (١٠٪)یەکە بمێنێت، چونکە ئیحتیماله کە تەحدیدی کرد لە (٢٥٠) کەمتر نەبێت یان لە (٣٠٠)، ئەو محامیە سالانە چەند ئیرادی هەبێت لەو (٢٥٠)یەی زیاتر نەدات، ئەوەش جانبێکی سلبیتی، کە تۆ دەڵێی (ان لا تقل عن ٣٠٠) هەر (٣٠٠)کەی دەدات زیادەکەش مومکینە نەداتن، ئەوە یەک، دووش کە ئێمە قانون دادەنێین نیسبە تەحدید دەکەین، مەفروزە کە نیسبە تەحدید کرا ئیجتیهاداتی تێدا نابیسترێت لەوەندەی کەمتر نەبێ، ئەوە ئێشە لەوانەیە ئەوەندە هەبێت و لەوانەشە ئەوەندە نەبێت، یەعنی حەق نیە تۆ تەحدیدی بکەی یان نیسبەکەی هەڵگرن لە (١٠٪) نەبێتن، هەر لەوەندی کەمتر نەبێت سالانە، کە نیسبەکەت دانا ئەوی تر نەبێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز کاکەڕەش نەقشبەندی فەرموو.

بەڕێز کاکەڕەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

برادەران هەندێک ئیحتیمال هەیە وەکو پێویست دیقەتیان نەدابێتە ماددەکەی، ئەو (١٠٪)یەی کە هاتووە، ئەو (١٠٪)یە لە ئەساسەوە وەکو دەعاوی حکومی مەبلەغەکە دیار نیە، مەبلەغەکە لەنێوان محامی و دائیرەیە، چ جیهەتێکی تر لە ناو مەوزوع نیە، ئێستا هی دەعاوی حکومی کە دەعاویەکە دەبێت قیمەتی دەعوایەکە دیارە، مەبلەغی دەعوا دیارە، دائیرەکە لە (١٠٪)ی لێ دەبڕێ و دەینێرێ، کە ئیرادی پێ دەکرێت بۆ سندووقی تەقاعود وازیحە، ئەو (١٠٪)یە لەنێوان محامی و دائیرە دیار نیە، بۆیە ئەو کەمیە دانراوە (علی ان لا تقل) و، ئیمکان هەیە رێک بکەون ئەسڵەن هەر ئاگاداری نەقابە نەکرێت چەندە ئەو پارەی وەریدەگرن، لەبەر ئەوەی کە ئاگاداری نەقابەی تێدا نیە موافەقەتی نەقابەی تێدا نیە بۆ مەشوەرەتەکە، خۆی راستەوخۆ دەتوانێت ئەو محامیە بگرێت بەبێ موافەقەتی نەقابە، لەبەر ئەوەی ئیحتیمال هەیە ئەو مەبلەغە ئەسڵەن ئەو (١٠٪)یەی دیار نەبێت، تەسبیت کراوە (١٠٪)ی لێ ببڕی بەڵکو دائیرەکە ئیلزام بکات بەو مەبلەغەی ئیتیفاق دەکەن لەگەڵ محامیەکەی، بەلام ئەگەر ئیتیفاقی نەکرد ئەو مەبلەغەی دەنێری لازمە لە (٣٠٠) دینار کەمتر نەبێت، ئەگەر لە نەقابەشی شاردەوە، ئەگەر پێی نەگوتن نەقابە ئەو محامیەمان مانگێ گرتووە بە (٢٠٠٠) دینار بۆ نموونە، کە مەبلەغەکەی دەنێرێت مانای ئەوەیە مەوزوعەکە رۆییە بۆ دائیرەکە، کە محامیەکە شتێک بۆ نەقابەی بنێرێت

و، ئیـلا بە (١٠٪)یەکـەی بلّێ مـن هیـچم نەدایتێ، ئەو مـحـامـیـە بە چ مـشـەوەرەیەک چۆن ئیتیـفاقی لەگەڵ دائیرە بکات، مومکینە مەشوەرەی کردووە ساڵێ بە (١٠٠) دینار ئیتیـفاقم کردووە یەک دەعـوام دیتـووە، بەینەما بەدەلی ئەو (٣٠٠) دینارەی هەر بنێری، مادام مەشـوەرەی هەیە، ئەوجا لەبەر ئەوەی دائیرەکە مولزەمە ئەو پارەیەی بنێری و ئیتیفاق لەگەڵ ئەو محامیە بەو شێوەیە دەبێت و زۆر سوپاس.

بەڕێـز سـەرۆکـی ئـەنجـومـەن:

ماددەکە بخوێندرێتەوە دەیخەینە دەنگدان.

بەڕێز محـمـد سـعـید احـمـد یعـقـوبی:

بەڕێـز سـەرۆکـی ئـەنجـومـەن.

المادة السابعة:

تعدل الفقرة (رابعا) من المادة (٢٥) من القانون وتقرأ كالاتي:

رابعا/ على الجهات المذكورة في الفقرة اولا اعلاه استقطاع نسبة (١٠٪) من بدل المشورة القانونية للمحامي وارسال المبلغ الى النقابة لقيده ايراداً لها على ان لا تقل عن (٣٠٠) ثلاثة مائة دينارا سنوياً.

بەڕێـز سـەرۆکـی ئـەنجـومـەن:

تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە ماددەی حەوتەم پەسند دەکەن دەستیـان بەرز بکەنەوە، زۆر سـوپاس، ئەو ئەندامـە بەڕێزانەی پەسندی ناکەن دەسـتـیـان بەرز بکەنەوە، بە زۆرینەی دەنگ ماددەکە وەرگیرا، ماددەی هەشتەم.

بەڕێز محـمـد سـعـید احـمـد یعـقـوبی:

بەڕێـز سـەرۆکـی ئـەنجـومـەن.

المادة الثامنة:

تلغى المادة (٣٥) من القانون ويحل محلها مايلي:

اولا/ تحكم المحكمة ولو بغير طلب على من خسر الدعوى كلاً أو جزءاً باتعاب المحاماة عما خسره لخصمه الذي احضر عنه محام ويعتبر من ابطلت الدعوى بناء على طلبه بحكم من خسرها فيما يتعلق باتعاب المحاماة فقط.

ثانيا/ تحكم المحكمة ببدل اتعاب المحاماة على الوجه الاتي:

١ـ بنسبة (١٠٪) من قيمة المحكوم به على ان لا يزيد على (٥٠٠٠) خمسة الاف دينار.

٢ـ بنسبة (٥٪) من قيمة بدل الاستملاك على ان لا يزيد على (٣٠٠٠) ثلاثة الاف دينار.

٣ـ بما لا يقل عن (١٠٠) مائة دينار ولا يزيد على (٥٠٠) خمسمائة دينار في دعاوي الاحوال الشخصية والدعاوي غير المحددة القيمة وفي الدعاوي الجزائية التي يتم البت فيها

بالحق المدني.

ثالثا/ تحكم المحكمة لوكلاء دوائر الاقليم من الموظفين الذين تتم انابتهم في المرافعة وفق الفقرة (اولا ـ ١) من المادة (١٩) من هذا القانون باتعاب تعادل اتعاب المحاماة التي تحكم بها في حالة كسب الدعوى والمنصوص عليها في الفقرة ثانياً اعلاه وتوزع كامل الاتعاب المحكوم بها على الوجه الاتي:

١ـ ٦٠٪ للموظف الذي ترافع في الدعوى.

٢ـ ٤٠٪ للعاملين في الدوائر القانونية أو القسم القانوني الحاصلين على شهادة البكالوريوس في القانون أو مايعادلها.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تێبینی لیژنەی یاسایی تکایە.

بەڕێز کاکەرەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

تێبینیمان لەسەر ماددەکە ئەوەیە (تبديل المبلغ الوارد في الفقرة الثالثة من ثانيا من هذه المادة بما لايقل عن ٢٠٠ دينار ولا يزيد على ١٠٠٠ دينار، وكذلك تعديل النسب الواردة في البند ثالثاً من هذه المادة لتكون كالاتي:

١ـ ٣٠٪ للموظف الذي ترافع في الدعوى.

٢ـ ٢٠٪ للعاملين في الدوائر القانونية أو القسم القانوني الحاصلين على شهادة البكالوريوس في القانون أو ما يعادلها.

٣ـ ٥٠٪يقيد ايراداً نهائياً لخزينة الحكومة.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەو نیسبەتەش کە ئێستا ئێمە عەرزمان کردن لەگەڵ بەڕێز وەزیری دارایی دانیشتین و، ئیتیفاقمان لەسەر ئەو نیسبەیە کرد کە ئێستا عەرزمان کردن، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

رای لیژنەی دارایی.

بەڕێز جمیل عبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دەربارەی ماددەی دووەم (تحكم المحكمة ببدل اتعاب المحاماة على الوجه الاتي) هەر چۆن هاتووە لە فەقەرەی یەک و دوو و سێ وەکو خۆی بمێنێتەوە.

١ـ ١٠٪

٢ـ ٥٪
٣ـ بما لا يقل عن (١٠٠) مائة دينار ولا يزيد على (٥٠٠) خمسمائة دينار.
هەر چۆن هاتووە، وەکو خۆی بمێنێت.
دەربارەی سێیەم رای لیژنەی دارایی ئەوە بوو، چونکە موەزەفی حقوقی پارەی موخەسەسات و مەعاش لە وەزارەت وەردەگرن، ئەم پارەیە هەمووی لە ١٠٠٪ بۆ خەزینەی حکومەتی هەرێم دەبێت، پاش دانیشتنی لیژنەی دارایی و ئابووری لەگەڵ بەڕێز وەزیری دارایی و ئابووری کە لە هەردوو لایەن قانونێکی کۆنمان دەرکرد، قانونی ژمارە (٩) لە ساڵی ١٩٨٦هەر ئەوانەی لیژنەی یاسایی خوێندی پێی لە (٥٪) بۆ خەزینەی حکومەت، لە (٣٠٪) بۆ موەزەفی قانونی (الذي قام بالمرافعات)، (٢٠٪ للموظفين العاملين في الدائرة القانونية) یان ٢٠٪ شەرتە هەموویان قانونی بن، ئەوەی عامل بێت لە دائیرەی قانونی نەصە قانونەکەش ئەساسەن وایە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:
رای لیژنەی مافی مرۆڤ.

بەڕێز عبدالخالق محمد رشید:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.
ئێمە لەگەڵ دەقی هەموار کراوەکەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:
حەتا (ثانياً) فەقەرەی سێش لە ماددەکە.

بەڕێز عبدالخالق محمد رشید:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.
من شەخسی لەبەر ئەوەی رای لیژنەم وەرنەگرتبوو، من شەخسی لەگەڵ رای لیژنەی قانونییم، کە ئیتیفاقیان کردووە و، حەقە مەبلەغێک بۆ خەزینەی حکومەت هەبێت.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:
ئەو بەڕێزانەی تێبینیان هەیە دەستیان بەرز بکەنەوە بۆ ئەوەی ناویان بنووسین، فەقەرەی سێ چەند زیاد کراوە هی (ثانياً).

بەڕێز کاکەرەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.
(١٠٠)ەکە ببێتە (٢٠٠) و، (٥٠٠)ەکەش بکرێتە (١٠٠٠) ئەوانەی تریش وەکو خۆیان بمێننەوە، چونکە دەعاوی ئیستیملاک پارەی گەلێک زۆرە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو پارەیەمان پێ زۆرە لەبەر هی ئەحوال شەخسی پێمان زۆرە، لەبەر ئەحوال شەخسی و منداڵ بینین، یان بکرێت بە دوو فەقەرە ئەحوال شەخسی لێ زیاد بکرێت، فەرموو کاک شێروان.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەنیسبەت قانونی محامات کە لێرە پەسند کرا (٣٠٠ تا ١٥٠٠) بوو، ئێمە بیرمان لێ کردەوە بە حەقیقەت، واتا نەقابەی محامییان بیری لێ کردەوە ئەو مەبلەغە زۆرە، بەتایبەتی بەنیسبەت دەعاوی موشاهەدەیە و حەزانەیە و نەفەقەیە، ئەو دەعوایانە بەڕاستی زۆرە، خۆی دەعاوایەکە ماڵی خەڵکی ویران دەکات، ئێمەش بچین پارەی لێ وەربگرین، بیرمان لێ کردەوە کە تۆزێک نیسبەتەکە بێنینە خوارێ، پێشنیاری نەقابەی محامییان (٢٠٠) بوو بە (١٠٠٠)، دیارە لە دیوان تەدوین قانونی کردیانە (١٠٠ بە ٥٠٠)، ئێستاش ئێمە لاریمان نیە (١٠٠ بە ٥٠٠)، لەگەڵ ڕێزماندا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر چاکە کەوا بوو دەبوایە لیژنەی حقوقی مرۆڤ دیفاعی لێ کردبایە، یان بەس تەئیدتان کردووە، بەڕێز کاک د. رزگار فەرموو.

بەڕێز د. قاسم محمد قاسم (د. رزگار):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

برای بەڕێزم کاک شێروان فەقەرە سێی زۆر وازیح کرد، فعلەن تەعبەکی زێدە لەسەر ملی مواطنیە، ڤێرێ من (١٠٠تا ٥٠٠) دینار گەلەک دبینم حەدد ئەقصا (٥٠٠) زۆرە، من (٣٠٠) دەبینم پێم باشە، من دوو سێ برادەری محامیش هەیە، ئەوانیش تەئیدی دەکەن، فعلەن (٥٠٠) زۆرە بۆ مواطنێکی فەقیر ئەتعاب حەدد ئەقصا، داوای من پێشنیار دەکەم (١٠٠) وەکو خۆی بمێنێت حەدد ئەقصا بیێتە (٣٠٠) ئەوە یەک، دوو/ (كسب الدعوى والمنصوص عليها في الفقرة ثانياً اعلاه وتوزع كامل الاتعاب) ڤێرێ دەبینم شتێکی کەمە، چونکە تەحدیدی نەکریە، کەی ئەتعابی ئەوان تەوزیع دەکەن، ئایا محامی حقوقی تەوزیعی دەکات یان محکەمە تەوزیعی دەکات یان دائیرە، بە قەناعەتی من وازیحە ئیحتیماله زێدەتر وەکو زمنی دائیرە، کەلیمەی دائیرە ئیزافە بێتە کرن و ئیل ڤێرێ، مومکینە ئەڤ بۆ هەمووان بێتە کرنێ، من سوپاسی لیژنەی قانونی دەکەم کە فعلەن ئەو ٥ ٪ بۆ خەزینەی هەرێمێ ئیزافە کرن، من ڕێز و تەقدیری ئەو پێشنیارە دەکەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز کاک ئیبراهیم سەعید فەرموو.

بەڕێز ابراهیم سعید محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من بە حەقیقەت لەسەر خالێ سێیەم تێبینیم هەیە کە باسی (٦٠٪) و (٤٠٪) دەکات، تەبعەن ئەکسریەتی هۆبەی قانونی کە پرسیم لە دهۆک لە یەک حقوقی پێک دێت، یەعنی بەناو شوعبەنە، بەڵام بە حەقیقەت یەک شەخسە موەزەفیان لەگەڵدا نینە، ئینجا ئەگەر ئەو تەحدید بکرێتن هەر بەکالوریوسیشی هەبێت ئەسڵەن خۆی نیە، یەعنی ئەگەر هەشبێت رەنگە موەزەفێکی تر بێت لە هەولێر و مەسەلەن وەزارەت و جێگای وا، ئینجا ئەگەر تەحدیدیشمان کرد بەکالوریوس، یەعنی ئیحتیمال هەیە بەس بە تەنها شوموولی حقووقی بکات ئەوە یەکێکیان، دووەم/ ئەم رۆژانە تەعلیمات نازانم لە ئەنجومەنی وەزیران یان لە وەزارەتی دارایی دەرچووە بۆ موهەندسین ئەوانەی دەوائیر و ئیشراف لەسەر مەشاریعی un دەکەن (٤٠٪)یان داناوە بگەڕێتەوە بۆ خەزینە، یەعنی بۆ لێرە لە (٥٠٪) بێت و لەوێ (٤٠٪) بێت، وابزانم ئەگەر لە (٤٠٪) بێت بۆ خەزینە باشترە، تاکو هەموو موەزەف وەک یەک سەیر بکرێتن لە جیهەتێک لە (٤٠٪) نەبێت و لە جیهەتێک لە (٥٠٪) بێت، وابزانم هەر تەعلیمات لە وەزارەتی دارایی دەرچووە. سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز کاک حەمید میران فەرموو.

بەڕێز حمید سلیم میران:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من لەگەڵ ئەوەم کەوا فەقەرەکانی ماددەی هەشت وەکو خۆی بمێنێتەوە، یەک و دوو و، بەس فەقەرەی سێیەم کە بەش کراوە لە (٥٠٪)ی بۆ خەزینەی دەوڵەت بێت و، لە (٣٠٪ للموظف الذي قام بالمرافعة)، (٢٠٪ للموظفین العاملین في الدائرة القانونیة) هەروەکو ئەوەی بنووسرێت (في الدائرة القانونیة) مەرج نەبێت بەکالوریوسی هەبێت، چونکە دەوائیری ئێمە زۆربەی هەرنیەتی، ئەگەر هەشبێت ئەوە هەر یەک قانونی هەیە، یان لەم فەقەرەی لە (٢٠٪) بنووسرێت ئەگەر نەبوو، ئەگەر موەزەفی حقووقی نەبوو ئەو لە (٢٠٪)ە چی لێ دێت، با بنووسرێت دەگەڕێتەوە بۆ خەزینەی حکومەت، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

جا ئەوەی چارەسەر دەکەین لە (٥٠٪) دەڵێین (البقیة لخزینة الدولة)، بەڕێز کاک بورهان جاف فەرموو.

بەڕێز برهان علی جاف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من دوو تێبینیم هەیە:

یەکەمیان/ (ثالثاً) لە مادده (٣٥) دەربارەی (من الموظفین) ئەگەر تەحدید بکرێت (من الموظفین الحقوقیین) ئیزافەی بۆ بکرێت، چونکە ئەوان بۆیان هەیە داخیلی ئەو دەعوایانە بن.

دووەم/ دەڵێ (وفق الفقرة (اولاً ـ ١) من المادة ١٩) خۆی لە راستیدا فەقەرە (اولاً ـ ٢) چونکە وەزیری موختەص ئینابەی موەزەفی حقووقی دەکات، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز کاک سەعید یەعقوبی فەرموو.

بەڕێز محمد سعید احمد یعقوبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەو حالەتەی ئەگەر بێتو ئەو موەزەفە لە دائیرەی قانونی ئیش دەکات، شەهادەی حقووقی نەبێت، ئەو وەختە پارەکە ئیعادەی خەزینەی حکومەت دەکرێتەوە، چونکە مادده شەش لە قانونی ئیدارەی مەحەللی دەڵێت (الحکومة الادارة المحلیة وارث لمن لا وارث له) ئەگەر بێتو کەس نەبێتن لەوێ موستەحەقی ئەو پارەیە بێت، ئەوە ئیعادە دەکرێتەوە بۆ خەزینەی حکومەتی دەبێتە ئیرادێک بۆی، لەگەڵ ڕێزم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، بەڕێز کاکەڕەش نەقشبەندی فەرموو.

بەڕێز کاکەرەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بە حەقیقەت ئێستا ئێمە وتمان ئەو موەزەفە حقووقیانەی کە لە دائیرەکە لەگەڵی ئیش دەکەن هەدەف ئەوەیە کە ئەو شوعبەیە وای لێ نەیەت رەئیس دائیرەکە بە دەستی موەزەف گیر بخوات، هەموو موەزەفێک هەوڵ بدات بچێتە ئەو شوعبەیەی فی سەبیلی ئەوەی کە واریداتێک هەیە تەوزیعی دەکرێتە سەریان لە (٢٠٪) خۆی ئەو موەزەفە حقووقییەیە کە تەرافوع دەکات لە دەعوایەکەی لە (٣٠٪) خۆی وەردەگری، ئەگەر کەسێکیشی لەگەڵ بوو، وەکو ئەو حقووقی بوو ئیحتیمال هەیە یارمەتی دەدات، لائیحە پێکەوە دەنووسن و پێکەوە موطالعە دەکەن با لە (٢٠٪)ەکەی بدەنێ، بەڵام ئەگەر کەس نەبوو، ئەو لە (٢٠٪)یەش دەچێتەوە خەزینە هەروەکو کاک سەعید فەرمووی، چونکە هیچ مەبلەغێک ئەگەر کەس نەبێ ئیستیلامی بکات، شتێکی زۆر تەبیعییە دەچێتەوە خەزینەی دەوڵەت، (٣٠٪)ەکەی خۆی زیاتر ئەو حەق نیە، ئەگەر یەکی

تر حقوقی بێت ئەویش لە (٢٠ ٪)ی هەیە یەک بێت یان دوو یان سێ بێت موشکیلە نیە، چونکە چوار کەسن سێی تریش حقوقین لەوێ ئەو لە (٢٠ ٪)یە لەسەر هەر سێکیان تەوزیع دەکرێت.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو لە (٥٠ ٪)یەش بخوێنەوە تکایە، لە (٥٠ ٪)کەی کە بۆ دەوڵەت دەگەڕێتەوە.

بەڕێز محمد سعید احمد یعقوبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

٣ـ ٥٠٪ يقيد ايراداً نهائياً لخزينة حكومة الاقليم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

(٥٠٪ يقيد ايراداً نهائيا لخزينة الحكومة)، لە جیاتی لە (٥٠ ٪)یەکە (ما تبقى من أتعاب الموظفين)، داخیلی ئەو ئیرادە نابێت، باشە لیژنەی یاسایی (اولاً ـ١)تان بۆ لەسەری تێپەڕبوون نەتانکردووە بە دوو، چاکتان کرد.

بەڕێز کاکەڕەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

زۆر سوپاسی کاک جەمیل دەکەین بۆ ئەو تێبینیانە، بەس ئەمڕۆ زۆریش دیفاعی لە محامیان کرد.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

جا تکایە جارێکی تر بخوێننەوە بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگدان، فەرموو کاک شێروان.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕای من ئەو تەحدیدە زەرووریيە (٣٠٪ و ٢٠ ٪)ەکە، چونکە ئەوە مەشاکیل دروست دەکات.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڵێ لە (٣٠٪ و ٢٠ ٪)یەکە کراوە، بەس (ماتبقى لخزينة الدولة) ئەوەمان تەحدید نەکردووە بە (٥٠ ٪)، مومکینە (٥٠ ٪) بێت یان (٧٠ ٪) بێت.

بەڕێز محمد سعید احمد یعقوبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الثامنة:

تلغى المادة (٣٥) من القانون ويحل محلها مايلي:

اولا/ تحكم المحكمة ولو بغير طلب على من خسر الدعوى كلاً أو جزءاً باتعاب المحاماة عما

خسره لخصمه الذي احضر عنه محام ويعتبر من ابطلت الدعوى بناء على طلبه بحكم من خسرها فيما يتعلق باتعاب المحاماة فقط.

ثانيا/ تحكم المحكمة ببدل اتعاب المحاماة على الوجه الاتي:

١- بنسبة (١٠٪) من قيمة المحكوم به على ان لا يزيد على (٥٠٠٠) خمسة الاف دينار.

٢- بنسبة (٥٪) من قيمة بدل الاستملاك على ان لا يزيد على (٣٠٠٠) ثلاثة الاف دينار.

٣- بما لا يقل عن (١٠٠) مائة دينار ولا يزيد على (٥٠٠) خمسمائة دينار في دعاوى الاحوال الشخصية والدعاوي غير محددة القيمة وفي الدعاوي الجزائية التي يتم البت فيها بالحق المدني.

ثالثا/ تحكم المحكمة لوكلاء دوائر الاقليم من الموظفين الذين تتم انابتهم في المرافعة وفق الفقرة (اولاً - ٢) من المادة (١٩) من هذا القانون بأتعاب تعادل أتعاب المحاماة التي تحكم بها في حالة كسب الدعوى والمنصوص عليها في الفقرة ثانياً أعلاه وتوزع كامل الاتعاب المحكوم بها على الوجه الاتي:

١- ٣٠٪ للموظف الذي ترافع في الدعوى.

٢- ٢٠٪ للعاملين في الدوائر القانونية أو القسم القانوني الحاصلين على شهادة البكالوريوس في القانون أو مايعادلها.

٣- ماتبقى يقيد ايرادا نهائيا لخزينة حكومة الاقليم.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، تكا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەكەم كە ماددەی هەشتەم پەسند دەكەن دەستیان بەرز بكەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی پەسندی ناكەن دەستیان بەرز بكەنەوە،ماددەی هەشتەم بە گشتی دەنگ وەرگیرا، ماددەی نۆیەم.

بەڕێز محمد سعید احمد یعقوبی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

المادة التاسعة:

تعدل الفقرة (اولاً) من المادة (٣٩) من هذا القانون وتقرأ كالاتي:

اولا - للمحامي ان يتفق مع موكله بعقد تحريري يصدق لدى النقابة لقاء دفع رسم مقطوع قدره (٢٥) خمسة وعشرون دينارا.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

یەعنی بەو حسابە بێت نیقابە دانیشتووە هەر پارە وەردەگرێت، محامی باشی بوو وانیبیە، ڕەئی لیژنەی یاسایی لەسەر ماددەكە تكایە.

بەڕێز کاکەرەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە هیچ تێبینیمان لەسەر ماددەکە نییە، لەگەڵ ڕێزماندا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ڕەئی لیژنەی دارایی، تکایە.

بەڕێز جمیل عبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

چونکە راپۆرتێ مە ئەغلەبیە بی، ژ بەر هەندێ مولاحەزەم نەنوسی، بەلاّم تێبینیەکی شەخسیم هەیە، بەلاّم بە زۆرینەی ڕەئی لیژنەی دارایی وەکی خۆی ماوە، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، ڕەئی شەخسی دەتوانی پاشان بیلێیی، ڕەئی لیژنەی مافی مرۆڤ، تکایە.

بەڕێز عبدالخالق محمد رشید:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە لەگەڵ دەقە هەموار کراوەکەین، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، ئەو بەڕێزانەی کە تێبینیان هەیە لەسەر ماددەی (٩)، تکایە دەستیان بەرز کەنەوە، کەس تێبینی نییە، بەلێ فەرموو کاک ئیبراهیم.

بەڕێز إبراهیم سعید محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پرسیارێکم لە لیژنەی قانونی هەیە، هەر حاڵەتێکی کە کەسێک محامی بگریتن، عەقدەک دروست دەکاتن یان شەرت نییە هەموو جار عەقد دروست بکاتن، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

(للمحامي ان یتفق)یەعنی (یجوز)، مادام هیچ تێبینی نییە، کاک جەمیل تۆش هیچ تێبینیت نییە، زۆر چاکە، ماددەکە دەخەینە دەنگدانەوە، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە ماددەی نۆیەم پەسەند دەکەن دەستیان بەرز کەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی کە ماددەکە پەسەندی ناکەن دەستیان بەرز کەنەوە، ماددەی نۆیەم بەگشتی دەنگ وەرگیرا، ماددەی دەیەم تکایە.

بەڕێز محمد سعید احمد یعقوبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة العاشرة:

تعدل الفقرة اولا من المادة(٤٨) من القانون وتقرأ كالآتي:

اولاً/ تجتمع الهيئة العامة مرة واحدة كل ثلاث سنوات إعتباراً من تأريخ الإنتخابات.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، بەڕێز کاکەرەش، فەرموو.

بەڕێز کاکەرەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لە ئەسڵی ماددەکە هاتیە، (ثلاث سنوات في شهر شباط)، بۆ ئەوەی ئەو ئیلتیباسە پەیدا نەبێت، سێ ساڵەکە تەواو نەبێت ،لەوانەیە شوباتەک نزیک دەبێت دووجار لە ئینتیخاباتەک، لەوانەیە سێ ساڵەکە کەمتر دەبێت، لەبەر ئەوە ماددەکە بەم شێوەیە هاتووە سێ ساڵ ئیعتیبار لە تەئریخی هەر ئینتیخاباتەک، تەسبیتنی تەئریخی ئینتیخابات موودەکەی کۆبوونەوەی دووەمی هەیە عامە، لەسەر تەئریخی ئینتیخابی پێشووە، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هیچ تێبینی هەیە لەسەر ئەم ماددەیە، تێبینی نییە دەیخەینە دەنگدانەوە، تکایە ماددەی (١٠)دیسان بخوێنەوە، ئەگەر زەحمەت نەبێت، دەقی(تجتمع الهيئة العامة مرة واحدة كل ثلاث سنوات إعتباراً من تأريخ الإنتخابات.)کام ئینتیخابات، (الانتخابات)نا؟ من تاريخ انتخابها، باشترە، (من تأريخ إنتخاب المجلس) وابزانم باشترە، جا تکایە جارێکی تر بخوێنەوە، بەڵێ کاک شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لە موئتەمەرەکە ئینتیخاب دەبێت، یەعنی ئینتیخابی مەجلس و نەقیب بە ئینفرادی دەبیت لەناو کۆنگرەدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئاخر ئینتخابی مەندوبینیش دەبیتن.

بەڕێز شــــیـــــــروان نــاصـح حـــــیـــــــدری:

بــەڕێـز ســــــــەرۆكـی ئـەنجـــــــومــــــــەن.

چونكه ئێمه ژمارەمان كەمە ئینتیخابی مەندوبینمان نییە.

بــەڕێـز ســــــــەرۆكـی ئـەنجـــــــومــــــــەن:

ئینیخابی مەندوبین گشتیە ژمارەكە موحەدەد نییە لێرە، تەحدید دەكرێت.

بەڕێز شــــیـــــــروان نــاصـح حـــــیـــــــدری:

بــەڕێـز ســــــــەرۆكـی ئـەنجـــــــومــــــــەن.

ئینتیخاباتی نیقابە، (إعتیباراً من تأریخ النقابة).

بــەڕێـز ســــــــەرۆكـی ئـەنجـــــــومــــــــەن:

فەرعیش ئینتخابی دەبێت شوێنی تر دەبێت، ئەمە ئینتیخابی مەجلسە، تەواوە وانییە، ئینجا تكایە ماددەكە جارێكی تر بخوێنەوە بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگدانەوە، فەرموو.

بەڕێز مـــحـــمــد ســعـــیــد احـــمــد یعـــقـــوبی:

بــەڕێـز ســــــــەرۆكـی ئـەنجـــــــومــــــــەن.

المادة العاشرة:

تعدل الفقرة اولاً من المادة(٤٨) من القانون وتقرأ كالآتي:

اولاً/ تجتمع الهيئة العامة مرة واحدة كل ثلاث سنوات إعتباراً من تأريخ إنتخاب المجلس.

بــەڕێـز ســــــــەرۆكـی ئـەنجـــــــومــــــــەن:

تكا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەكەم كە ماددەی دە پەسەند دەكەن دەستیان بەرز كەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی كە پەسەندی ناكەن دەستیان بەرز كەنەوە، زۆر سوپاس، ماددەی دە بەگشتی دەنگ وەرگیرا، ماددەی یازدە.

بەڕێز مـــحـــمــد ســعـــیــد احـــمــد یعـــقـــوبی:

بــەڕێـز ســــــــەرۆكـی ئـەنجـــــــومــــــــەن.

المادة الحادية عشرة:

تلغى المادة(٧٩) من القانون ويحل محلها ما يأتي:

اولاً/ يصدر وزير المالية والاقتصاد تعليمات لتحديد اتعاب المحاماة في الدعاوي التي تكون أحد دوائر الاقليم طرفاً فيها حسب قيمة الدعوى والجهد المبذول فيها وبما لا يتجاوز الحدود المنصوص عليها في هذا القانون.

ثانياً/ لمجلس النقابة إصدار التعليمات اللازمة لتسهيل تنفيذ أحكام هذا القانون.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هیچ تێبینی هەیە لەسەر ئەم ماددەیە، بەڕێز کاکەرەش فەرموو.

بەڕێز کاکەرەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بە نیسبەت ئێمە وای بە پەسەند دەزانین کە ماددەکە بەو شێوەیە بێت(تلغى المادة(٧٩) من القانون ويحل محلها ما يأتي:

اولاً/ يصدر وزير المالية والاقتصاد تعليمات لتحديد اتعاب المحاماة في الدعاوي التي تكون أحد دوائر الإقليم طرفاً فيها و في حدود المنصوص عليها في هذا القانون)، چونکە ئەو وا حیساب کرایە کە قیمەتی دەعوا تەحدید کرایە، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ڕەئی لیژنەی دارایی تکایە.

بەڕێز جمیل عبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە لەگەڵ دەقی پڕۆژە تەعدیل کراوەکەین، لەگەڵ ڕێزماندا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ڕەئی لیژنەی مافی مرۆڤ.

بەڕێز عبدالخالق محمد رشید:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمەش لەگەڵ دەقی پڕۆژە هەموار کراوەکەین، لەگەڵ ڕێزماندا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو ئەندامە بەڕێزانەی تێبینیان هەیە تکایە، فەرموو کاک یۆنادم.

بەڕێز یونادم یوسف کنا:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕێزان، من تێناگەم وەزیری دارایی هەموو ڕۆژێک خەریکی ئەوە بێت کە ئەو تەحدیدی ئوجووری محامات بکات یان سەقفێکی هەیە یان ڕێگایەکی هەیە، حەز دەکەم برا محامییەکان بۆمان ڕوون بکەنەوە، دیسان مەسەلەی بۆچوونی سیاسییە (إقتصاد السوق والاقتصاد الاشتراكي) نازانم دەبێت هەندێک سەوابت هەبێت، یەعنی قیمەتی چەندە یان نیسبەتی چەندە بەبێ ئەوەی وەزیری دارایی خەریکی ئەو ئیرباکاتە بێت، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز کاکەڕەش فەرموو.

بەڕێز کاکەڕەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەزیری دارایی کارەکانی موحەددەدە، لە قانون ئوجوور تەحدید کراوە موجەرد تەعلیمات دەردەکات، تەوجیه دەدات بە دەوائیر، دەڵێت دائیرەکانی دەوڵەت، وەزیری دارایی پێت دەڵێت دەعاوی حکومی بەو شێوەیە ئوجووری دەدرێتێ(بما فیها في حدود المقرر في هذا القانون) لەو قانونە ئوجووری موحامات تەحدید کراوە، دەعوایەکە ئەوەندەیە؟ قیمەتی دەعوایەکە ئەوەندەیە؟ یان فلان دەعوا بەو شێوەیە، یان لەسەدا ئەوەندەی دەمێنێت و لەسەدا ئەوەندەی دەبڕێت، ئەو موجەرەد روونکردنەوەیەک دەداتە دەوائیر، لەوانەیە هەندێ دەوائیر ئاگای لە تەتبیقی ئەو قانونە نەبێت، تەعلیماتەکی مالی دەداتێ بۆ ئەوەی بە چاکی ئاگاداری سنوری بڕینی ئەو پارەیە بێت،یان ئوجووری محامات، لە دوارۆژ دەعوایەک حوکم درا بۆ دەوائیری دەوڵەت ئەتعابی موحامات بۆ دائیرەکەیە، لەوانەیە کابرا تەجاهول دەکات، یان ئاگای لێ نییە، مەفروزە یەکێک بچێت ئیعلامەکەی وەربگرێت و بیباتە دائیرەی تەنفیز لەسەر کابرای تەنفیز بکات و لە بەرژەوەندی دائیرەکە پارەکە وەردەگرێت، لەوانەیە محامیەک تەوکیل ناکات جاری وا هەیە وەزیر خۆی حازر دەبێت لە دەعوایەکە، زۆر جائیزە، چونکە دەڵێت(للوزیر المختص) یەعنی جائیزە حازر بێت، لەبەر ئەو حاڵەتانە تەعلیماتێک دەردەکات روون کردنەوەیێکە نە زۆر و نەکەم، هیچ پەیوەندییەکی بە سۆشیالیست نییە، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس. کاک یۆنادم فەرموو.

بەڕێز یونادم یوسف کنا:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕێزان، دکتۆر هەیە عەملیاتێک دەکات بە ۱۰۰۰۰هەزار دینار و، دکتۆری تر هەیە بە ۳۰۰۰۰هەزار دینار دەکات، محامی هەیە دەعوای هەیە ۱۰۰۰۰دینارە و، هەمان دەعوا محامیەکی بە قوەت ئەگەر بیکات بە ۱۰۰۰۰۰هەزار دینارە، بەڵام بە تەئکید دەیباتەوە، یەعنی فەرق هەیە، دیسان دەڵێم مەسەلەکە زۆر تەحدیدە، بەراستی تێناگەم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەسعاری محامات عادەتەن موحەددەدە لە هەموو دونیا، ئیشتراکی بێت یان غەیری ئیشتراکی موحەددەدە، یەعنی بۆ عەینی ئیش هەمان سعر وەردەگرێت، بە پێی زەخامەتی قەزیەکەیە، ماددەکە جارێکی تر بیخوێنەوە بۆ ئەوە بیخەینە دەنگدانەوە.

بەڕێز محمد سعید احمد یعقوبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الحادية عشرة:

تلغى المادة(٧٩) من القانون ويحل محلها ما يأتي:

اولاً/ يصدر وزير المالية والاقتصاد تعليمات لتحديد اتعاب المحاماة في الدعاوي التي تكون أحد دوائر الاقليم طرفاً فيها ضمن الحدود المنصوص عليها في هذا القانون.

ثانياً/ لمجلس النقابة إصدار التعليمات اللازمة لتسهيل تنفيذ احكام هذا القانون.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە ماددەی یازدە پەسەند دەکەن دەستیان بەرزکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن دەستیان بەرزکەنەوە زۆر سوپاس، ماددەی یازدە بە زۆرینەی دەنگ وەرگیرا، ماددەی دوازدە.

بەڕێز محمد سعید احمد یعقوبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الثانية عشرة:

على الوزراء المختصين تنفيذ أحكام هذا القانون.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تێبنی هەیە لەسەر ئەو ماددەیە؟ تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە ماددەی دوانزە پەسەند دەکەن دەستیان بەرزکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن دەستیان بەرزکەنەوە، زۆر سوپاس، ماددەی دوانزە بە زۆرینەی دەنگ وەرگیرا، ماددەی سیانزە.

بەڕێز محمد سعید احمد یعقوبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الثالثة عشرة:

ينفذ هذا القانون اعتباراً من تأريخ نشره في جريدة وقائع كوردستان.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە ماددەی سیانزە پەسەند دەکەن دەستیان بەرزکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن دەستیان بەرز کەنەوە زۆر سوپاس، ماددەی سیانزە بە زۆرینەی دەنگ وەرگیرا،هەموو یاساکە دەخەینە دەنگ دانەوە، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە هەموو یاساکە پەسەند دەکەن دەستیان بەرزکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی کە هەموو یاساکە پەسەند ناکەن دەستیان بەرزکەنەوە، زۆر سوپاس، هەموو یاساکە بەگشتی

دەنگ وەرگیرا. زۆر سوپاستان دەکەین، کۆبوونەوەی داهاتوومان سبەی دەبێت سەعات(١١)ی بەیانی، بەرنامەی کارمان جگە لە خوێندنەوەی چەند پڕۆژەی یاسایەک، گفتوگۆ کردنە لەسەر پڕۆژەی یاسای وەرزش.

فرست احمد عبدالله
سکرتێری ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستانی عێراق

د. رۆژ نوری شاوەیس
سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستانی عێراق